

Tyresö kommun Årsredovisning 2023

Innehållsförteckning	
Kommunstyrelsens ordförande	3
Förvaltningsberättelse	4
Sammanfattning 2023	4
Översikt över verksamhetens utveckling	6
Den kommunala koncernen	8
Så användes skattepengarna	9
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	10
Händelser av väsentlig betydelse 2023	25
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	29
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	30
Balanskravsresultat	50
Väsentliga personalförhållanden	50
Förväntad utveckling	52
Ekonomiska rapporter	56
Bilagor	76
Bilaga 1: Årsuppföljning av säkerhetsarbetet i Tyresökommun 2023.....	76
Bilaga 2: Hållbarhetsredovisning 2023.....	88
Bilaga 3: Barnbokslut Tyresö kommun 2023.....	107
Bilaga 4: Uppföljning av politiska uppdrag i kommunplan 2023	111
Bilaga 5: Uppföljning av tillgänglighetsplanen	130

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en övergripande och tydlig bild av Tyresö kommuns verksamhet det gångna året. I förvaltningsberättelsen lämnar kommunen information om förvaltningen av den kommunala koncernen och kommunen i enlighet med Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning 11 kapitlet, och RKR R15 förvaltningsberättelse.

Sammanfattning 2023

Tyresö kommunkoncerns mål bedöms som uppfyllda 2023.

Medarbetarmålet

Tyresö kommunkoncern har en bra arbetsmiljö på övergripande nivå och samtliga indikatorer inom målområdet pekar i samma riktning. Kommunen har ökat svarsfrekvensen och förbättrar samtidigt det egna resultatet i medarbetarundersökningen mellan åren och har bättre resultat än medel för andra kommuner¹. Förbättringen avseende medarbetarmålet finns även i återsrapporteringen från nämnder, förvaltningar och koncernen. Förklaringen till de goda resultaten finns ofta i ett högprioriterat, aktivt och systematiskt arbetsmiljöarbete och ett gott ledarskap.

Kvalitetsmålet

Den samlade bedömningen är att kommunkoncernen har nått kvalitetsmålet på en övergripande nivå 2023, vilket är en förbättring som skett successivt sedan 2021. Det systematiska kvalitetsarbetet som under året bedrivits har gett resultat, ofta tack vare gott samarbete över organisatoriska gränser utifrån Tyresöbornas bästa. Resultaten från delaktighetsindex och nyckeltal i kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK), visar att Tyresö i majoriteten av nyckeltalen hamnar på eller över snittet och trenden är positiv.

Leveransmålet

Den samlade bedömningen är att kommunkoncernen har nått leveransmålet på en övergripande nivå 2023. Att kommunen levererar en bra välfärd syns i nämndernas uppföljning och även i ett osäkert omvärldsläge upplever många Tyresöbor att de är trygga. Det finns samtidigt viktiga åtgärder att vidta för att Tyresö ska komma i kapp andra kommuners utveckling i att förbättra företagsklimatet. En utmaning vi delar med samtliga kommuner är det minskade förtroendet för och upplevelse av inflytande i offentlig sektor. Inom förbättringsområdena finns åtgärder vidtagna eller planerade och dessa kommer att intensifieras under 2024.

Hållbarhetsmålet:

Målet om att Tyresö kommunkoncern ställer om till att bedriva verksamheten inom den cirkulära ekonomins villkor bedöms som uppfyllt. Kommunen arbetar enligt ambitionerna i trafikstrategin och måltidspolicyn och minskningen av fosforhalter syns hos både Drevviken och Öringesjön. Årets hållbarhetsredovisning visar även att ett aktivt arbete pågår inom verksamheterna för att nå målen i Agenda 2030 och resultat syns inom flera områden. Samtidigt finns områden som behöver öka takten i framdrift och åtgärder där hela kommunkoncernen involveras finns under 2024.

¹ Gränsvärdena på totalindex och ledarskapsindex baseras på jämförelser mot Zonderas databas.

Ekonomi

Kommunkoncernens resultat för 2023 är 121,8 mnkr. Resultatet förklaras av goda resultatnivåer för både kommunen och koncernen. Detta innebär att det finansiella målet om ett resultatöverskott på minst 2,0 procent av skatteintäkter och statsbidrag är uppnått. Resultatet enligt det lagstadgade balanskravet blev 116,2 mnkr eller 3,6 procent av kommunens skatteintäkter och statsbidrag.

Översikt över verksamhetens utveckling

Utvecklingen redovisas genom att aktuellt år jämförs med tidigare år. Väsentliga förändringar kommenteras. Det gäller såväl utvecklingen sedan föregående år som mer långsiktiga utvecklingsmönster.

Översikt verksamhetens utveckling	2023	2022	2021	2020	2019
Kommunkoncernen					
Verksamhetens intäkter (mnkr)	1 095,6	964,4	967,9	943,2	882,5
Verksamhetens kostnader (mnkr)	-3 900,8	-3 634,8	-3 498,4	-3 342,3	-3 300,6
Årets resultat (mnkr)	121,8	186,0	205,3	218,2	141,3
Soliditet (%)	35,1	35,6	33,7	32,1	28,7
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser (%)	25,7	25,8	23,3	20,9	16,5
Nettoinvesteringar enligt kassaflöde (mnkr)	520,9	400,2	480,8	617,3	589,1
Självfinansieringsgrad (%)	68,4	103,0	86,1	68,8	51,4
Lån i bank eller kreditinstitut (mnkr)	3 140	3 010,0	3 092,3	2 972,3	2 872,8
Antal anställda ¹	2 593	2 558	2 538	2 473	2 437
Kommunen					
Verksamhetens intäkter (mnkr)	800,2	699,5	723,4	665,1	639,7
Verksamhetens kostnader (mnkr)	3 734,5	3 465,5	3 330,5	3 185,6	3 155,1
Årets resultat (mnkr)	117,8	185,0	213,2	193,9	99,0
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster (mnkr)	117,8	185,0	213,2	193,9	99,0
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster/skatteintäkter ² (%)	3,6	5,9	7,2	6,8	3,6
Årets resultat/bruttokostnader (%)	3,0	5,1	6,1	5,9	3,1
Eget kapital (mnkr)	1 969,9	1 852,1	1 667,1	1 453,8	1 130,6
Soliditet (%)	40,8	41,6	40,1	37,5	32,9
Soliditet inklusive pensionsskuld (%)	26,6	26,5	23,2	19,0	11,4
Medel Stockholmskommuner (%)		35	33	30	26
Nettoinvesteringar enligt kassaflöde (mnkr)	387,0	407,9	367,9	521,8	444,7
Skattefinansieringsgrad (%) (självfinansiering)	72,9	83,0	96,1	61,3	48,4
Nettoinvesteringar enligt kassaflöde/verksamhetens nettokostnader (%)	12,5	14,0	13,4	19,7	16,9
Medel Stockholmskommuner (%)		14,0	12,7	15,0	14,0
Lån i bank eller kreditinstitut (mnkr)	1 350	1 270,0	1 220,0	1 100,0	1 000,0
Lån i bank eller kreditinstitut/skatteintäkter ² (%)	41,5	40,8	41,2	38,7	36,6
Antal anställda ¹	2 540	2 507	2 488	2 423	2 392
Verksamhetens kostnader exklusive avskrivningar/skatteintäkter ² (%)	90,1	88,9	88,0	88,8	92,1
Avskrivningar/skatteintäkter ² (%)	5,1	4,9	4,7	4,4	4,3
Nettokostnader årlig ökning (%)	6,1	6,3	3,8	0,6	1,9
Skatteintäkter + generella statsbidrag årlig ökning (%)	4,7	5,0	4,3	4,0	7,2

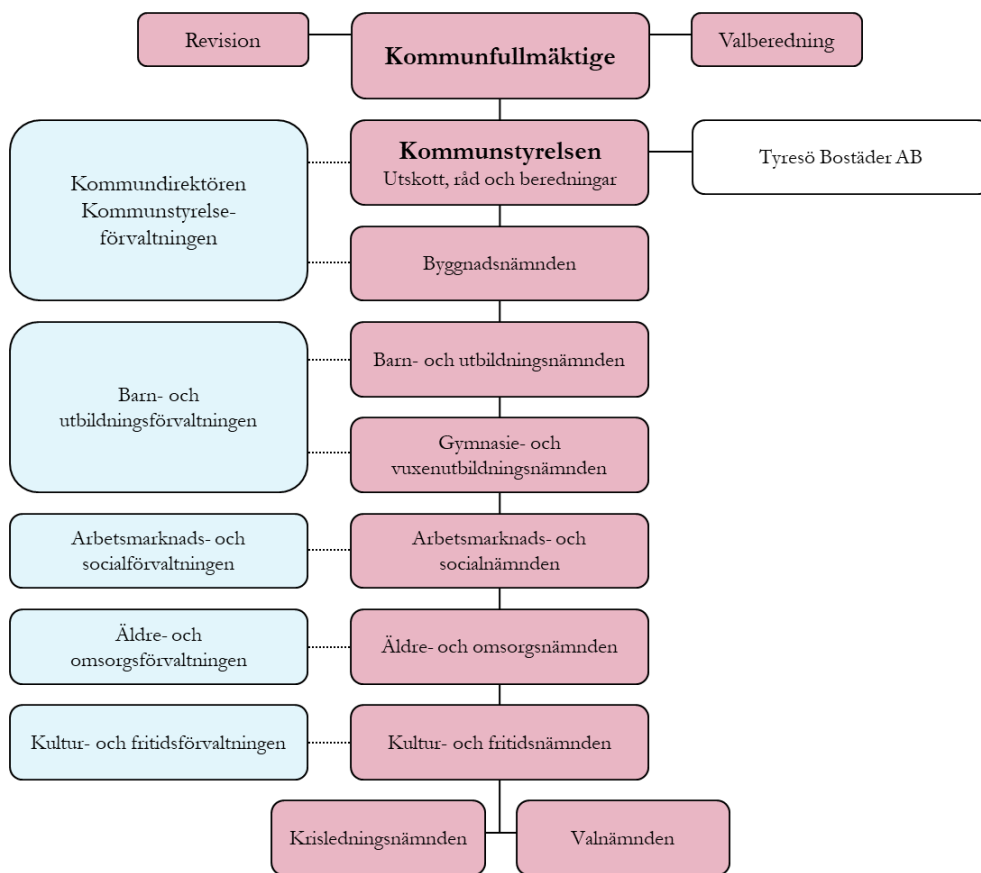
¹ Avser månadsavlönade tillsvidareanställda.

² Begreppet skatteintäkter i tabellen avser summan av skatter och generella statsbidrag.

- Verksamhetsintäkterna har ökat, vilket främst beror på att taxor och avgifter ökat, men även försäkringsersättning för Stimmets skola och intäkter av elstöd bidrar.

- Verksamhetens kostnader har ökat vilket i huvudsak beror på ökade personalkostnader inklusive pensionsavsättningar, köp av huvudverksamhet och anskaffningskostnad såld exploateringsfastighet.
- Skatteintäkter och generella statsbidrag har för kommunen inte ökat i samma omfattning som verksamhetens kostnader och avskrivningar, vilket medför att resultatet sjönk till 118 mnkr år 2023.
- Nettoinvesteringarna har minskat på grund av lägre investeringsinkomster.
- Skattefinansieringsgraden av investeringarna har minskat något på grund av lägre resultatnivå i förhållande till nettoinvesteringarnas storlek.
- Låneskulden har ökat gradvis under senaste femårsperioden.
- Kommunkoncernens resultat för 2023 är 121,8 mnkr.

Den kommunala koncernen

Privata utförare:

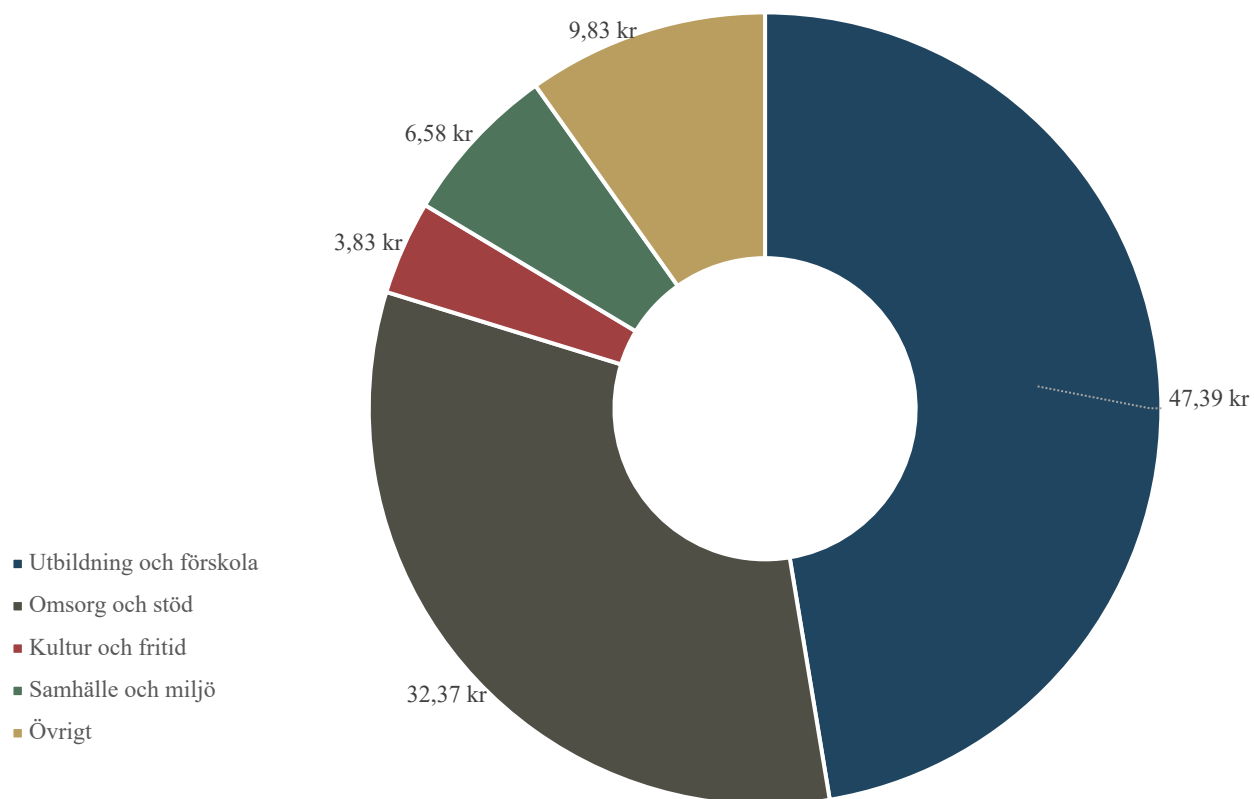
- Dibber
- Unike
- Academedial
- Internationella Engelska skolan Sverige AB
- Kunskapsskolan i Sverige AB
- Tyresö Montessoriskola och förskola
- Drottning Blankas Gymnasium Kronan AB
- NTI Gymnasiet
- Sjölins Gymnasium AB
- Stiftelsen Stora Sköndal
- MBC-skolan/Magelungen
- Förenade Care AB
- Opalen vård AB
- Vardaga
- LP-stiftelsen

Kommunkoncernen består av:

	Ägarandel, procent:
Tyresö Bostäder AB	100
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund	29,60
Södertörns överförmyndarnämnd	11,14
Södertörns brandförsvarsförbund	9,00
Samordningsförbundet Östra Södertörn	7,04
Stockholmsregionens Försäkrings AB	3,52
Kommuninvest	0,57
Inera AB	0,16

Så användes skattepengarna

100 kronor i skatt till kommunen användes under 2023 så här

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Ett förhållande anses vara viktigt för bedömningen av resultat eller ekonomisk ställning när det har väsentlig påverkan på den kommunala koncernens eller kommunens verksamhet.

Viktiga händelser i kommunens verksamheter

- **Partnerskap med Ukraina:** Tyresö kommun har ingått partnerskap med den ukrainska kommunen Bilohorodka. Samtliga politiska partier ingår i en beredningsgrupp som kommer att ge riktning och styrning i det fortsatta partnerskapet framåt.
- **Tyresö kommun erbjuder SFI-undervisning:** I april fattade en enig kommunstyrelse beslut om att erbjuda flyktingar som kommit till Sverige enligt massflyktsdirektivet SFI-undervisning. Tyresö var en av de första kommunerna i Sverige att starta upp detta.
- **Stora evenemang:** Under året har en rad stora evenemang genomförts i kommunen: Funkisfestivalen, Nationaldagsfirande, Tyresöfestivalen, Tysammansdagen, filmfestival, Kulturdagarna, Jazzfestivalen och Näringslivsdagen.
- **Förebygga och förhindra ungdomskriminalitet:** Kommunen har startat ett samarbete mellan skola, socialtjänst, polis och fritidsgårdar enligt en individsamverkansmetod (SSPF) som används i Sverige sedan 2007 och som ger goda resultat i andra kommuner. Syftet med arbetet är att förhindra och att förebygga att ungdomar hamnar i kriminalitet, rekryteras till kriminella gäng och/eller inleder missbruk. Målet är att ungdomarna ska ha en fungerande skolgång och ett liv fritt från kriminalitet och droger.
- **Höjd terrorhotnivå:** Säkerhetspolisen höjde terrorhotnivån från 3 till 4 den 17 augusti. Tyresö kommun deltar i gemensamt arbete med en mängd aktörer i Samverkan Stockholmsregionen (SSR). Plan med aktiviteter för Tyresö kommun har tagits fram. Samverkan Stockholmsregionen har utöver aktiveringen kopplad till höjd terrornivå även en aktivering kopplad till våldsutvecklingen. En styrgrupp har tillsatts som har tagit fram en handlingsplan för hur Tyresö agerar kopplat till det ökade våldet.
- **Krisövningar:** En rad övningar i krishantering och krisberedskap har genomförts under året för att öka kommunens gemensamma förmåga att möta olika typer av kriser, exempelvis övning av nödvattenplan, pågående dödligt våld i skola samt phishing-attack, beredskapsvecka och övning av kriskommunikation.
- **Trygghet i skolan:** I Tyresö känner sig 96 procent av barnen och ungdomarna trygga i skolan vilket är högre än elever i den nationella jämförelsen (84 procent). Även trivseln är hög i skolan. Kulturskolans och fritidsgårdarnas undersökningar indikerar att deltagarna anser att verksamheten är trygg.
- **God och nära vård:** Under året har fyra utvecklingsprojekt inom ramen för God och nära vård bedrivits. Tre handlar om omställning till nya arbetssätt och en hälsofrämjande hemtjänst inom den

kommunala hemtjänsten och ett galler lärande och utveckling för barn med problematisk skolfrånvaro i form av ”Lära med hästar”. Samtliga utvecklingsprojekt har haft en positiv effekt.

- **Bra betyg till skola och omsorg:** De kommunala verksamheterna får överlag höga omdömen i årets medborgarundersökning – 82,1 procent. Motsvarande andel för riket är 79,4 procent. Inom området skola och omsorg får förskola, grundskola och kommunala vuxenutbildningen höga betyg och ligger på högre nivåer än rikssnittet. Mest nöjda är de tillfrågade med förskolan, 93 procent. Resultatet för förskolan ökar för tredje året i rad och ligger på en stabil hög nivå över snittet för andra förskolor i Sverige. Även äldreomsorgen ökar i resultat jämfört med föregående år.
- **Tyresös grundskolor tar ansvar för framtiden:** I grundskolan genomfördes ett arbete med klimatråd för elever i årskurs 8, en kommunövergripande insats som främjar kunskap bland unga kring klimat och hållbarhetsfrågor. Ett par skolor har, eller ska, köpa in odlingskåp där skolelever odlar egna grönsaker. Målet är att bli självförsörjande på grönsaker och örter. Tyresö har fått fler skolor och förskolor under året som är certifierade med Grön Flagg. Det innebär att skolans arbete med lärande för hållbar utveckling är godkänt av Håll Sverige Rent.
- **Delaktighet och inflytande:** Tyresö kommun testar nya arbetsätt för att utveckla kommunens verksamheter tillsammans med Tyresöborna och över organisatoriska gränser. Dialoger och forum med medborgare och föreningsliv genomförs löpande och har bidragit till att önskemål från besökare, elever och deltagare har tagits tillvara och format kultur- och fritidsverksamheten under året. Tyresö kommun har även genomfört ett stort antal tillfällen för medskapande med invånarna, bland annat genom att bjuda in ungdomar att bidra till kommunens utveckling och att framföra synpunkter och rekommendationer till politiker och tjänstepersoner, för att främja ungdomars deltagande i den demokratiska processen. Via bland annat medborgardialoger på träffpunkterna samt brukarråd har äldre och personer med funktionsnedsättning haft inflytande på verksamheten.
- **Mötesplatser:** Under året öppnade kommunen en ny typ av mötesplats för alla åldrar, ett allaktivitetshus i en lokal i Granängsringen. Där huserar bland annat en öppen och uppsökande kulturskoleverksamhet för att nå fler unga som idag inte deltar i kulturskolans aktiviteter. Lokalen kommer att inredas under 2024 utifrån det som framkommit i samskapande med medborgare under året. Det finns även en träfflokal ”Träffen” på Hästskon. På träffpunkten för seniorer, Kopp & Sjal, återfinns kommunens digitala fixare, som hjälpt seniorer både på träffpunkten och via hembesök. På Kopp & Sjal har även förberedelser pågått för öppnandet av ett välfärdsbibliotek som lånar ut teknikprylar, och som öppnar i början av 2024. Kommunen har också startat välbesökta soppluncher som en mötesplats för äldre.
- **Motverka rasism:** Under 2023 har kommunen gått med i ECCAR-nätverket² för att öka fokus på, och kunskapen om, hur kommunen kan arbeta för att motverka rasism och utanförskap i Tyresö.
- **Ny gruppbostad för personer med funktionsnedsättning:** Villa Bansjön, en ny gruppbostad, invigdes. Boendet har plats för sex personer. Inflyttning startade i maj 2023.

² European Coalition of Cities Against Racism

- **Minska matsvinn:** Kommunen har under året arbetat med att minska matsvinnet i skolorna genom ett fokuserat utvecklingsarbete. Årets mål för matsvinn var 50 gram/portion och den senaste mätningen visade att matsvinnet inom Tyresös kommunala skolor, förskolor och gymnasium var 39 gram/portion.
- **Miljöbästa kommuner:** I Aktuell hållbarhets kommunranking över miljöbästa kommuner 2023, är Tyresö på plats 13 totalt i Sverige och på femte plats i gruppen Storstäder och storstadsnära kommuner, vilket visar att kommunen fortsätter att driva ett aktivt hållbarhetsarbete och når resultat.
- **Ökat återbruk:** Under året har fokus på hållbart byggande ökat genom klimatsmarta materialval, mer återbruk och hur byggnader ska kunna nyttjas och återbrukas i framtiden, bland annat vid om- och nybyggnation av skolor. Återbruk inom kommunens verksamheter har fått större fokus, inte minst återanvänds de möbler och andra inventarier som redan finns. Elva förskolor deltar i projektet Hållbar Förskola där de stärker barnens lärande och utveckling inom området, till exempel hur man kan återbruka material och hur man återvinner rätt med hjälp av sopsamlarmonstren, skräplockningsutflykter och besök på kretsloppscentralen.
- **Tillgång till vatten och en hållbar vattenkonsumtion:** Under 2023 har arbetet pågått med förnyelse av vattenledningarna vilket inneburit att cirka 405 meter vattenledningar, 230 meter spillvattenledningar och 305 meter dagvattenledningar förnyats. Det har under 2023 genomförts informationskampanjer om hur vi kan spara och använda vatten på ett resurseffektivt sätt. Vattenförbrukningen i kommunens fastigheter har minskat med 3,7 procent under året, där den största minskningen var i skolfastigheter. Under året har kommunen också genomfört riktade informationsinsatser till elever i förskolan om hur viktiga vatten och sanitetstjänster är för alla som bor i Tyresö. Där har man bland annat berättat om hur vattnets väg från råvatten till rening av avloppsvatten går till, samt hur vi reparerar och underhåller VA-anläggningen.
- **Albybron:** Under året öppnade den nya Albybron som syftar till att utveckla och stärka Alby som ett större natur- och friluftsområde, samt öka tillgången till natur- och friluftsliv genom en nordlig entré till Tyresta och en ny sträckning för Sörmlandsleden. Modellen är en hängbro som byggs från vattnet och är ett exempel på hur innovativ teknik och arkitektur kan användas för att minska påverkan och skador på naturen och samtidigt skapa en vacker gestaltning som smälter in i omgivningen.
- **Rekreation och tillgänglig natur:** Strandbadet och Kumlabadet har utrustats med badramper för att öka tillgängligheten. Barnsjön har upprustats för vinteraktiviteter, isen har plogats och en lucka för vinterbad i anslutning till badbryggan har installerats. Nya spontanidrottsplatser, för beachhandboll och innebandy, har iordningställts längs Wättingestråket. Forellscenen har moderniserats för att kunna användas för fler arrangemang.
- **Tyresö Bostäder:** Kent Lundén började som ny VD på Tyresö Bostäder den 2 januari. Christina Melzén valdes till ny styrelseordförande.

- **Byggstart av 63 bostäder:** Norra Tyresö centrum. De beräknas vara klara kvartal 1, 2025.
- **Vård- och omsorgsboende:** Björkbackens vård- och omsorgsboende stängde den 14 juni. Boende erbjöds platser på andra boenden inom kommunen, och några valde att flytta till boenden utanför Tyresö. I maj fattades beslut i stadsbyggnadsutskottet om planuppdrag avseende nytt vård- och omsorgsboende i kommunal regi i Strand. Förstudie pågår.

Nationella politiska beslut som påverkar verksamheten

- Nytt namn på skolformen för elever med intellektuell funktionsnedsättning, *anpassad grundskola*, 2 juli 2023.
- Lagändring som avser att fler barn ska gå i förskolan har börjat tillämpas den 1 juli 2023. Ansvaret som kommunerna har består av två delar, uppsökande verksamhet och erbjudande av förskoleplats till barn över tre år.
- Under 2023 trädde en ny lag i kraft, lag om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Enligt lagen ska kommunerna ta fram en lägesbild över brottsligheten och utifrån denna ta ställning till behovet av åtgärder och besluta om en åtgärdsplan. Tyresö kommun har arbetat med dessa frågor sedan många år tillbaka, men har under året justerat strukturen kring arbetet för att tillgodose kraven i den nya lagen.
- Ansvaret för insamling av förpackningar övergick till kommunerna från och med 1 januari 2024. Detta hade viss påverkan under 2023 med upphandlingar och förberedande arbeten, men kommer att ha större påverkan framöver.
- Förtydligande gällande regler i arbetstidslagen med elva timmars dygnsvila och max tjugo timmar arbete vid sovande jour påverkade verksamheterna, framför allt inom omsorg för personer med funktionsnedsättning.

Generella statsbidrag

I statsbudgeten beslutade riksdagen om statsbidrag som klassificeras som generella men ligger utanför ordinarie utgiftsområde för allmänna bidrag till kommuner. Totalt har Tyresö kommun fått generella statsbidrag från staten motsvarande 29,4 mnkr:

- 24,9 mnkr till stöd att minska antalet timanställda 2022/2023
- 2,4 mnkr till stöd för utökad bemanning sjuksköterskor särskilt boende
- 2,0 mnkr med anledning av flyktingmottagandet från Ukraina

Engångskostnader

- Samhällsbyggnadskontoret har haft engångskostnader främst relaterade till investeringsrelaterad drift.

- Äldre- och omsorgsnämnden har haft engångskostnader till följd av att Björkbackens vård- och omsorgsboende avvecklades sista juni 2023. Omställningskostnaderna består till största delen av personal och köp av platser externt.

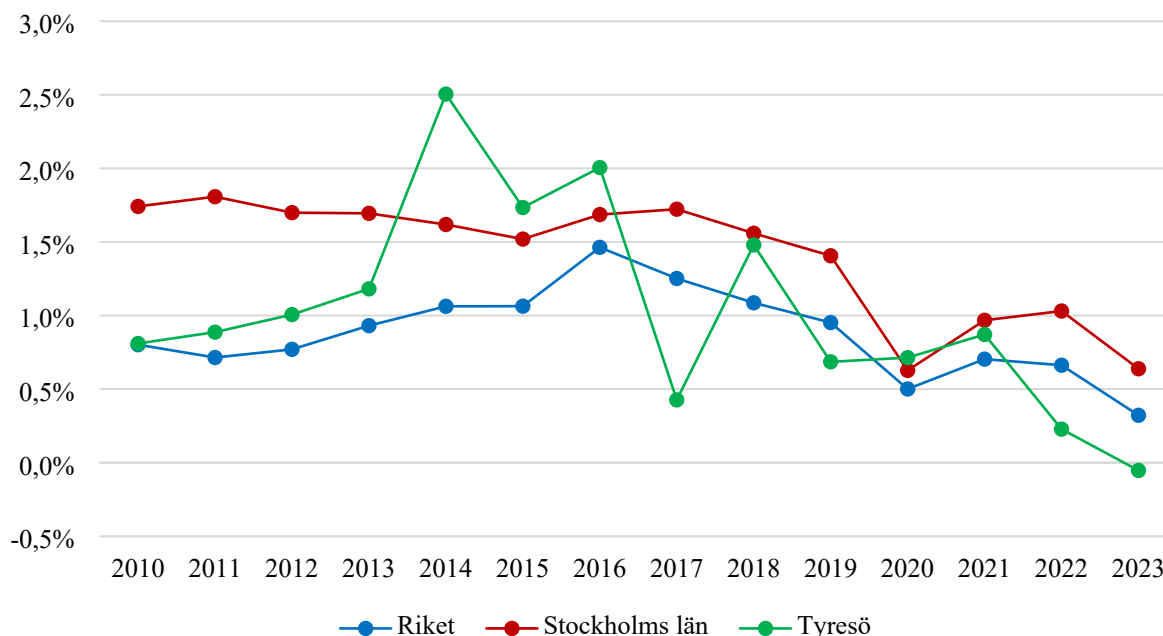
Utvecklingen på arbetsmarknaden

Trots vikande konjunktur var arbetsmarknaden stark första halvan av 2023. Under hösten försvagades ekonomin ytterligare och efterfrågan på arbetskraft dämpades. Arbetslösheten ökade och antalet lediga jobb på Arbetsförmedlingen minskade. Detta till följd av hög inflation och stigande räntor. För Tyresös del steg arbetslösheten från 4,6 procent under sommaren till 5,1 procent i slutet av året, vilket var i linje med utvecklingen i övriga länet. Den ökande arbetslösheten syntes tydligast i storstadsregionerna där den privata tjänstesektorn är stor. Tyresö fortsatte dock att utmärka sig med lägre arbetslöshet än såväl riket som Stockholms län.

Lågkonjunkturen fortsätter att ge avtryck på arbetsmarknaden under 2024, även om arbetsmarknaden väntas hålla emot bra. Arbetsförmedlingen räknar endast med en svagt stigande arbetslöshet under året. Samtidigt bedöms det råda brist på utbildad arbetskraft. Många branscher och företag har svårt att hitta kvalificerad personal. Detta ställer krav på såväl utbildningsinsatser som matchning. Den ekonomiska nedgången slår hårdast mot de grupper som redan idag står längst ifrån arbetsmarknaden. Långtidsarbetslösheten väntas öka.

Befolkningsutveckling

Tyresö kommuns befolkning minskade 2023 med 41 invånare. Det var en minskning med 0,08 procent.

Årlig befolkningsökning i procent 2010–2023

Befolkningsutvecklingen i riket och länet var ovanligt låg. Sveriges befolkning ökade med 0,32 procent och Stockholms läns befolkning växte med 0,64 procent. Orsaken till den låga befolkningsutvecklingen är en kombination av flera faktorer. 2022 noterades historiskt låga födelsetal. 2023 fortsatte barnafödandet vara

lågt, i riket och Stockholms län sjönk antalet födda barn ytterligare jämfört med året innan. Tyresö hade också fortsatt låga födelsetal, men hade 10 stycken fler födda barn än året innan. I lågkonjunkturer föds i regel färre barn. När konjunkturen vänder uppåt brukar även födelsetalet öka, men barnafödandet i Sverige har sjunkit under en längre tid. Varför vet ingen säkert ännu, men en bidragande faktor kan vara att kvinnor idag får sitt första barn vid högre ålder än tidigare vilket visat sig påverka det totala antalet barn en kvinna föder under sin livstid. Den stora kullen 1990-talister är nu i familjebildande ålder, men verkar skjuta upp barnafödandet vilket drar ner födelsetalen. Tidiga siffror visar på att barnafödandet möjligen sakta vänder uppåt 2024. 2023 var ett år med höga räntor och hög inflation vilket bidrog till att få bostäder såldes och få hushåll flyttade. Till Tyresö var antalet inflyttade ovanligt lågt. Även antalet utflyttade sjönk, men inte i lika stor utsträckning. Även de inomkommunala flyttarna har sjunkit. De flyttkedjor och den omflyttning som brukar ske kom alltså av sig 2023 och särskilt går det att se att färre barnfamiljer än vanligt flyttade till Tyresö. 2023 påbörjade Skatteverket dessutom en rensning av folkbokförda personer som inte längre bor i Sverige och tog bort dessa ur folkbokföringen. För Tyresös del har hittills 54 personer registrerats som utvandrade och rensningen väntas pågå i ett par år. Dessa personer har varit utvandrade en längre tid, men syns alltså i statistiken först nu och bidrar till den vikande befolkningsutvecklingen.

Vid sensommaren 2023 kunde hög avvikelse från befolkningsprognosen noteras. Barngrupperna, särskilt i åldern 1–5 år, och till viss del deras föräldrar, var de åldersgrupper som avvek mest. Detta höll i sig året ut och 2024 går kommunen in med ett märkbart lägre antal barn än vad man trodde. Konjunkturen och de höga räntorna är, som tidigare nämnt, det som påverkat denna utveckling. Särskilt kunde kommunen se att inflyttningen från Stockholm stad, som vanligtvis består av mycket barnfamiljer, föll. Även flera av övriga åldersgrupper hamnade under prognosen, förutom de äldsta åldersgrupperna som hamnade något över prognosen. Det sistnämnda är svårt att dra några slutsatser kring då exempelvis influensaperioden kan påverka utvecklingen för dessa grupper. Befolkningsutvecklingen närmaste åren kommer påverkas mycket av ränteläget och när hushållen vågar och kan börja flytta igen. Därför är kommande befolkningsprognos extra svår att ta fram och tolka.

Demografiskt tryck

Trots 2023 års utveckling och osäkerheten kring de närmaste åren väntas befolkningen i Tyresö växa på längre sikt. Tyresö är en kommun som vill utvecklas, vilket betyder att befolkningen också kommer göra det. Lågkonjunkturen varar inte för alltid och ekonomi och bostadsmarknad kommer vända uppåt igen. Frågan är bara exakt när det kommer ske. Osäkerheten de närmaste åren innebär utmaningar för planeringen, men det kan också innebära vissa möjligheter. Utvecklingen för 1–5-åringar beror på barnafödandet samt av deras föräldrars möjlighet att köpa en bostad och flytta. Tidigare prognoser har pekat på att utvecklingen av 1–5-åringar kommer stanna av närmaste åren för att sedan ta fart igen när många av de större bostadsprojekten väntas börja bli klara. Utvecklingen behöver följas noga och samarbetet mellan förvaltningarna blir extra viktigt för att undvika att förhastade beslut tas. Barngruppen i grundskoleålder påverkas också av att barnfamiljerna inte flyttar som tänkt, men beror även på utvecklingen för antalet 1–5-åringar. Senaste prognosen pekar på en minskning av barn i åldern 6–15 år närmaste åren, men väntas öka igen när de större bostadsprojekten börjar bli klara.

Oavsett befolkningsprognos de senaste åren går det att konstatera att antalet äldre blir fler. Människor lever allt längre och äldre flyttar sällan ut från Tyresö. Senaste prognosen pekar på att antalet över 65 år

väntas öka med 24 procent kommande tio år och antalet över 80 år med 31 procent. Antalet medarbetare inom äldreomsorgen kommer behöva öka och kommunen kommer behöva utveckla de offentliga tjänsterna. Det blir även viktigt för kommunen att bevaka generationsskiftet i småhusområdena, där många äldre bor, då en ökad flyttfrekvens av äldre kan bidra fler barn i dessa områden.

På grund av rådande ekonomiska läge är bostadsbyggnadstakten osäker kommande år. I tider av högkonjunktur växer Tyresös befolkning med antalet färdigställda bostäder. Det blir extra viktigt att hålla koll på byggnadstakten kommande år när marknaden kan göra snabba svängningar, särskilt för att säkerhetsställa att kommunen bygger samhällsfastigheter i rätt läge och tid.

Investeringsbehov

Det finns stora investeringsbehov i kommunsektorn. En ökande befolkning kräver ett ökat bostadsbyggande och ny infrastruktur som vägar, vatten och avlopp, liksom verksamhetsfastigheter som förskolor, skolor och äldreboenden, idrotts-, kultur- och fritidsanläggningar. Dessutom har många kommuner åldrande infrastruktur och fastighetsbestånd som behöver investeringar i underhåll.

Dessa investeringsbehov gäller även i Tyresö kommun, där det finns ett fortsatt tryck på infrastrukturinvesteringar som vägar och förnyring av VA-anläggningar, för att erbjuda våra medborgare bättre service och möjliggöra en fortsatt befolkningstillväxt. Här märks också utbyggnadsområdena inom Östra Tyresö. Dessa investeringar kan delvis finansieras genom markförsäljning, exploateringsbidrag, statliga bidrag, gatukostnadsersättningar samt VA-anslutningsavgifter.

Många av kommunens skolor och förskolor byggdes under 70-talet och flera av dessa är i stort behov av åtgärder – byggnadsmässigt men också ur ett pedagogiskt perspektiv. Tyresö kommuns anläggnings- och lokalförsörjningsplan visar på kommande investeringsbehov i dessa anläggningar. I vissa fall är det också aktuellt att uppföra helt nya anläggningar. Behovet av verksamhetslokaler och anläggningar, såsom förskolor och skolor liksom lokaler inom äldre- och omsorgsverksamheter, påverkas av kommunens befolkningsutveckling. Fler anläggningar för idrotts- och fritidsaktiviteter behövs också med en växande befolkning. Förberedande arbete pågår för att hitta möjliga platser och utreda förutsättningarna för fotbollsplaner och andra aktivitetsytor.

Under 2023 pågick bland annat projektering för en ny skola med idrottshall, skolgård och bollplan vid Njupkärr, samt uppförande av en tillhörande evakueringslösning intill Tyresö gymnasium. Förarbeten pågår för en ny skola vid nuvarande Stimmets skola. Genomförande av renovering av Kumla skola pågår sedan sommaren 2023. Ombyggnad av Tyresö gymnasiums kök pågår med målsättning att stå klart till hösten 2024. Projektet för ny konceptförskola vid Bergfoten pågår. En förstudie är genomförd gällande tillbyggnad av Strandskolan. Planberedskap finns för att täcka kommande behov av förskoleplatser i samtliga kommundelar.

Under 2023 har planering för iordningställande av nya lokaler för hemtjänst och dagverksamhet i tidigare Björkbackens vård- och omsorgsboende utförts. Planarbete pågår för nytt vård- och omsorgsboende i Tyresö Strand.

Inom Tyresö Bostäder AB finns ett stort underhållsbehov för bolagets äldre fastigheter, där bolaget måste säkerställa att fastigheterna renoveras i lämplig och ekonomisk hållbar takt.

Den ekonomiska konjunkturen

Både global och svensk BNP-tillväxt har dämpats av de senaste årens pris- och ränteuppgång. Tillväxten i Sverige har nu försvagats varje år sedan 2021, vilket var det stora återhämtningsåret efter pandemin. Arbetsmarknaden i Sverige och flera andra länder har hittills stått emot, men nu bedöms den svaga efterfrågan på flera håll minska sysselsättningen. Att svensk BNP minskar mer, under 2023–2024, än i många andra länder beror i hög grad på hushållens höga skuldsättning, liksom den korta bindningstiden för boräntor. Den svenska ekonomin är alltså mer räntekänslig än många andra ekonomier. Å andra sidan väntas återhämtningen under 2025–2026 bli starkare till följd av att ränteläget bedöms falla tillbaka kommande år. Redan nu har längre marknadsräntor börjat falla och Riksbanken och andra centralbanker förväntas sänka sina styrräntor 2024. Den fallande inflationen medför att reallönerna åter stiger 2024 (men från en låg nivå). Tillsammans med de lägre räntorna bidrar detta till en återhämtning för inhemsk efterfrågan, vilket blir en viktig drivkraft i den konjunkturuppgång som SKR antar kommer lyfta ekonomin 2025. Då beräknas även den globala tillväxten ha tagit mer fart, vilket ger extra draghjälp via ökad efterfrågan på svensk export.

Bostadsbyggande

2023 har präglats av svarta rubriker om bostadsmarknaden. Länsstyrelsen spår att 3 000 bostäder kommer påbörjas i Region Stockholm under 2024, ett stort fall från toppåret 2021 då 19 000 bostäder påbörjades. Antalet färdigställda bostäder minskar, men ännu färdigställs bostäder som redan påbörjats. Totalt färdigställdes 226 bostäder i Tyresö 2023. Bostadspriserna i Tyresö nådde en topp under våren 2022 för att sedan under det året falla kraftigt (–13 procent för bostadsrätter och –19 procent för småhus). 2023 höll sig bostadspriserna relativt stabila på den nya lägre nivån med endast en mindre nedgång under året (–5 procent för bostadsrätter och –1,6 procent för småhus). Antalet bostadsförsäljningar har minskat under 2022–2023 jämfört med tidigare år.

Både bostadsförsäljningen och prisutvecklingen är en följd av hög inflation och höjd styrränta som fått bostadsmarknaden att bli mycket avvaktande. Trots lägre bostadspriser idag jämfört med för ett par år sedan bidrar den höga räntan till att många hushåll har svårt att efterfråga en bostad. Barnfamiljerna är en viktig grupp för kommunen och på lång sikt förväntas denna grupp öka igen. Därför behöver större bostäder komma ut på marknaden, både för att möta behovet och hålla bostadspriserna på en rimlig nivå. Det behöver även tillkomma fler bostäder för äldre som är en växande grupp i kommunen med behov av fler anpassade bostäder. Redan fattade beslut om nybyggnationer kommer att ge nya bostäder i Tyresö de närmaste åren, men den långsiktiga byggprognosen är osäker. Möten och förfrågningar från byggaktörer tyder dock på att aktörerna tycker att det är attraktivt att bygga i Tyresö, vilket är positivt inför när konjunkturen vänder.

Finansiell analys

Analysen av kommunens resultat, utveckling och ställning görs utifrån en modell som är vanlig inom det kommunala området och som innehåller fyra finansiella perspektiv: resultat, kapacitet, risk och kontroll. Nedan redovisas kommunens samlade bedömning av alla de fyra perspektiven.

Bedömningen av mål och indikatorer illustreras i färger där grönt betyder att målet är uppnått, gult att målet är delvis uppnått och rött att målet inte är uppnått. Vissa indikatorer redovisas som en referens, utan att det finns någon målnivå. Dessa indikatorer får då ingen färg.

Detta avsnitt ger en överblick över nyckeltalen som ligger till grund för bedömningen av alla fyra finansiella perspektiv, även om varje perspektiv också beskrivs i egna avsnitt i årsredovisningen.

	Resultat	Mål	2023	2022	2021	2020	2019
Ekonomiskt resultat <i>Balans mellan intäkter och kostnader under året och över tiden</i>							
Koncernresultat (mnkr)			121,8	186,0	205,3	218,2	141,3
Kommunens resultat (mnkr)	Grön	0,6	117,8	185,0	213,2	193,9	99,0
Kommunens resultat exklusive jämförelsestörande poster/skatteintäkter (%)	Grön	2,0	3,6	5,9	7,2	6,8	3,6
Nettoinvesteringar (enligt kassaflöde) koncern (mnkr)			520,9	400,2	480,8	617,3	589,1
Nettoinvesteringar (enligt kassaflöde) kommun (mnkr)			387,0	407,9	367,9	521,8	444,7
Självfinansieringsgrad kommun (%)			72,9	83,0	96,1	61,3	48,4
Kapacitet <i>Kapacitet att möta finansiella åtaganden på lång sikt</i>							
Soliditet koncern (%)			35,1	35,6	33,7	32,1	28,7
Soliditet kommun (%)	Grön	> 32,0	40,8	41,6	40,1	37,5	32,9
Soliditet kommun inklusive pensionsåtaganden (%)			26,6	26,5	23,2	19,0	11,4
Eget kapital kommun (mnkr)			1 969,9	1 852,1	1 667,1	1 453,8	1 130,6
Långfristig låneskuld koncern (mnkr)			3 140,0	3 010,0	3 092,3	2 972,3	2 872,8
Långfristig låneskuld kommun (mnkr)			1 350,0	1 270,0	1 220,0	1 100,0	1 000,0
Långfristig låneskuld/skatteintäkter (%)			41,5	40,8	41,2	38,7	36,6
Risk <i>Finns risker som kan påverka resultat och kapacitet?</i>							
Ränterisk – 1 procentenhets räntehöjning kostar (mnkr)			13,5	12,7	12,2	11,0	10,0
Primärkommunal skattesats			19,50	19,50	19,75	19,95	19,95
Kontroll <i>Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen?</i>							
Samlat resultat för kommunens förvaltningar och kontor (mnkr)	Grön	0	-1,1	42,5	79,7	85,0	23,9

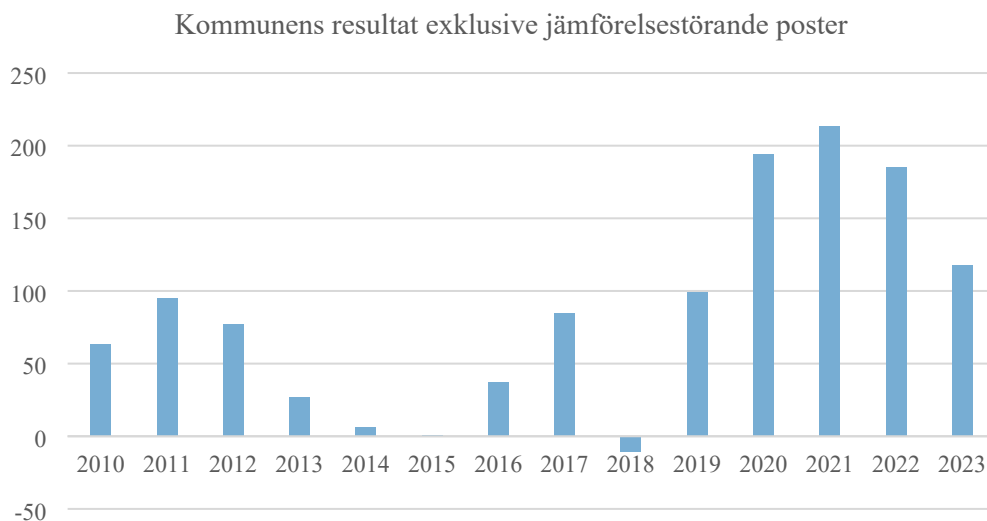
Kommunens ekonomiska resultat för året, 3,6 procent, överträffade det långsiktiga finansiella målet om en resultatnivå på 2,0 procent. Under tidigare år har det avsatts medel till resultatutjämningsreserven som nu uppgår till 150 mnkr, vilket också är maxnivån enligt det interna regelverket. Därmed gjordes ingen avsättning under år 2023. Resultatutjämningsreserven kan användas för att reglera resultatet under sämre år som kan inträffa vid exempelvis en lågkonjunktur. I och med ändringar i kommunallagen från 1 januari 2024 införs en ny resultatreserv. Resultatreserven blir en del av det egna kapitalet, och storleken på reserven ska framgå i balansräkningen som en delpost i egna kapitalet.

I takt med att låneskulden ökar kan ekonomin påverkas av stigande låneräntor, vilket också skedde under år 2023. De finansiella kostnaderna steg under året, främst beroende på att äldre lån till lägre ränta omsattes till lån med högre ränta. Låneskulden ökade också från 1270 mnkr till 1350 mnkr.

Kommunen har en mix av korta och långa lån, och har även skyddat huvuddelen av de korta lånen med räntetak. Därmed har de höjda räntorna som följt på den ökande inflationen ännu inte nått full verkan på de finansiella kostnaderna i kommunen.

Sammanfattning finansiell analys

Kommunen gör ett positivt resultat på 118 mnkr. Under den senaste femårsperioden har resultatet i snitt varit högt och det gör att kommunen uppfyller kravet på en långsiktigt god ekonomisk hushållning och budget i balans. Resultatet ligger även långt över målet om ett samlat överskott på 2,0 procent i relation till skatteintäkter och generella statsbidrag. (Ett överskott på 2 procent av generella skatter och statsbidrag innebär ett resultatkrav på cirka 80 mnkr för år 2023.) Se bild nedan:

Kommunen har ökat låneskulden under året med 80 mnkr. Kassaflödet har gjort det möjligt att finansiera 73 procent av de kommunala investeringarna med egna medel istället för med lån. Motsvarande siffra för år 2022 var 83 procent.

Räntorna steg under året vilket fick till följd att räntekostnaderna ökade från 8 mnkr år 2022 till cirka 20 mnkr för år 2023.

Under år 2023 förväntas de korta räntorna falla tillbaka, medan de längre räntorna förväntas ligga mer still. I och med att kommunen har en mix av korta och långa lån verkar förändringar i ränteläget med viss eftersläpning. Korta lån är delvis även skyddade med räntetak. Under 2024 förväntas emellertid räntekostnaderna att öka på grund av en ökande låneskuld och det faktum att äldre lån kommer att refinansieras om till en högre ränta.

Risker och konsekvenser

Riskhanteringen är en del i kommunens planering och uppföljning och bidrar till att verksamheten når sina mål, se *Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning*³. Det bidrar även till att informationen och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande samt att verksamheten efterlever lagar, regler, avtal med mera. En riskhantering som förebygger, upptäcker och åtgärdar fyller sin funktion och är ändamålsenlig. Det innebär att det finns bestämda processer och rutiner som följs och följs upp.

³ Kommunfullmäktige (2022) *Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning*, dnr 2021/KS 0246

Riskhantering är en process som består av fyra steg:

1. Inventera risker
2. Bedöma risker
3. Åtgärda risker
4. Följa upp risker

Det är centralt att medarbetare är delaktiga i arbetet med riskhantering. Arbetet kräver god kännedom om verksamheten och de mål, uppdrag, bestämmelser samt yttre aspekter som påverkar verksamhetsområdet. Identifierade risker värderas utifrån hur sannolikt det är att risken inträffar och vilken konsekvens det får om den inträffar. Bedömningen sker utifrån en skala på 1–5, där ett högre värde innebär högre sannolikhet eller konsekvens. Det högsta sammantagna riskvärdet är 25 (risk = sannolikhet x konsekvens). Risker med riskvärde 9 och högre åtgärdas och förs in i riskhanteringsplanen.⁴ Risker med ett riskvärde 15 och högre lyfts dessutom till ledningen för respektive förvaltning, kontor eller bolag där de värderas samlat för hela verksamheten. Om riskvärdet fortsatt bedöms vara 15 och högre lyfts risken vidare till nämnd för beslut och uppföljning av åtgärder.

Risker med ett riskvärde 20 och högre ska värderas samlat för hela kommunen och följs upp till kommunfullmäktige i samband med delårsrapporter och årsredovisning. I samband med uppföljningen görs även en inventering av nya risker som tillkommit under året. Syftet med uppföljningen är att ta reda på om åtgärderna genomförts och följa upp om de har haft avsedd effekt på risken.

I tabellen nedan redovisas kommungemensamma risker med ett riskvärde på 20 och över. Risker med ett riskvärde på 20 och över som rör en förvaltning/nämnd redovisas också. Liknande risker som förekommer på flera förvaltningar redovisas samlat under samma risk. Planerade åtgärder följs upp genom att markera rött, gult och grönt beroende på om åtgärden kopplad till risken är försenad, påbörjad eller genomförd.

Typ av risk	Risk	Åtgärd och bedömning
Medarbetare	Att säkra kommunens kompetensförsörjning, att hitta rätt kompetens inom vissa områden är en utmaning.	Åtgärder: <ul style="list-style-type: none">• Kompetensförsörjningsplaner för kommunen som helhet och förvaltningsspecifika. Bedömning: grön
Kvalitet	Det går för långsamt att ställa om till nya arbetssätt för att möta utmaningen att leverera 125% välfärd med 75% av resurserna.	Åtgärder: <ul style="list-style-type: none">• Öka förmågan att jobba med innovativa arbetssätt.

⁴ I riskhanteringsplanen dokumenteras risker och åtgärder. Riskhanteringsplanen ska följa arbets- och beslutsordningen som är beslutad i *Tyresö kommuns plan för styrning, planering och uppföljning*.

		<ul style="list-style-type: none"> • Öka förmågan att använda digitaliseringens möjligheter. • Dialog mellan centrala stödfunktioner/förvaltningar/kontor för bättre samverkan. • Arbeta med kommundemensamma områden. • Arbeta för en gemensam arbetsplatskultur med tydliga förväntningar på chefer och ledare i kommunen. <p>Bedömning: grön</p>
	Välfärdsteknik, digitalisering och automatisering, samt verksamhetssystem som stödjer utveckling nyttjas inte fullt ut på grund av låg digital mognad.	<p>Åtgärd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strategi för att öka framdriften pågår, men är något försenad. • Prioritering och påbörjad processkartläggning. <p>Bedömning: gul</p>
	Ökad kriminalitet och missbruk bland barn och unga, även risk för ökad nyrekrytering	<p>Åtgärder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Insatser pågår gemensamt från arbetsmarknads- och socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen och kommunstyrelseförvaltningen. • Tidiga samordnade insatser tillämpas för att nå skolbarn så tidigt som möjligt för att på så sätt kunna erbjuda insatser och stöd från berörda huvudmän för att förhindra skolfrånvaro. • Arbeta tillsammans med regionen, polis och civilsamhälle. SSPF-samordnare tillsatt. • Brottsförebyggande nätverk. • Styrgrupp för aktiverat läge med handlingsplan. • Öka kunskapen hos unga och föräldrar, med hjälp av fältassistenter med flera. <p>Bedömning: grön</p>
Leverans	Kommunen kan inte möta ökade krav från både registrerade och myndigheter gällande informationssäkerhet och dataskydd.	<p>Åtgärder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ökad kunskap om verksamhetens mognadsgrad inom informationssäkerhet. • Systematisk kompetensutveckling i cyber- och informationssäkerhet.

		Bedömning: gul
	Föreningar kan inte bedriva sin verksamhet på grund av försening av den nya ishallen och svårigheter att upprätthålla isen på den gamla.	<p>Åtgärder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontinuerlig dialog och uppföljning med byggherre och projektledare. • Samverkan med andra kommuner. <p>Bedömning: grön</p>
	Ungas psykiska hälsa har försämrats.	<p>Åtgärd: Tidiga insatser och samverkan med regionen och civilsamhället.</p> <p>Bedömning: grön</p>
	Brist på platser inom vård-och omsorgsboenden.	<p>Åtgärd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Upphandla befintliga och tillgängliga platser i kommunen. <p>Bedömning: grön</p>
	Osäkerheter i omvärlden till exempel krig och klimatförändringar gör att samhällsviktiga funktioner behöver öka sin beredskap.	<ul style="list-style-type: none"> • Krishanteringsplaner, kontinuitetsplaner och beredskapsplaner. • Krisövningar, vilket lett till ökad förmåga och lärdom om fortsatt arbete. <p>Bedömning: gul</p>
Ekonomi	Välfärdsbrott	<p>Åtgärder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genomföra åtgärder utifrån revisionsrapport. • Strategi upprättas. • Handlingsplan är framtagen kring kompetensutveckling, rutiner och arbetssätt. <p>Bedömning: grön</p>
	Ökade kostnader med anledning av inflationen samt osäkerhet och förändringar i omvärlden.	<p>Åtgärder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En beredskap för snabb omställning genom regelbunden uppföljning och aktiv omvärldsbevakning. • Konsekvensanalyser och vidtagande av åtgärder inom samtliga verksamheter. • Öka medvetenhet kring inköp och energianvändning, effektivisera lokaler och kostnader. • Nya arbetstidsregler gäller från 1 oktober 2023 och åtgärder vidtas för att förbättra

		samverkan och samutnyttjande mellan utförarverksamheterna. Bedömning: grön
--	--	---

Finansiella risker och riskhantering

Kommunkoncernens finanspolicy anger inriktning för skuldförvaltning och övriga finansiella risktaganden. Målet för skuldförvaltningen är att genom aktiv upplåning minimera kostnaderna i förhållande till bindningstid och tillräcklig likviditet. Syftet är att trygga finansieringen på både kort och lång sikt genom stabilitet och förutsägbarhet vad gäller framtida räntekostnader.

Ränterisk och refinansieringsrisk ska kommunen hantera under fastställda begränsningar.

Ränterisk

Finanspolicyen reglerar kommunens ränterisk. För att begränsa ränterisken ska medelräntebindningstiden i låneportföljen inklusive eventuella derivat vara mellan 1,5 och 4,0 år med strävan efter en jämn förfallostruktur. En jämn förfallostruktur innebär att minst ett lån eller derivat ska förfalla varje kalenderhalvår fram till datum för medelräntebindningstiden.

Kommunkoncernens upplåning uppgick vid bokslutet till 3 140 mnkr (3 010 för 2023), varav 1 350 mnkr avser kommunen och 1 790 mnkr avser Tyresö Bostäder AB.

Kommunens upplåning hade vid bokslutet en genomsnittlig räntebindningstid på 2,5 år. 300 mnkr har tre månaders räntebindning varav 200 mnkr är säkrade med en räntetaksoptioner som löper till mars, respektive oktober 2028. Medelräntan inklusive derivat-effekter var 1,86 procent på balansdagen. Då kommunen hade 1 350 mnkr i lån vid utgången av 2023 innebär 1 procentenhets ökad ränta en ökad räntekostnad med 13,5 mnkr.

Tyresö Bostäder AB hade vid bokslutet en räntebindningstid på 2,7 år och medelräntan var 2,43 procent på balansdagen.

Finansieringsrisk

Kommunens upplåning hade vid bokslutet en kapitalbindningstid på 2,5 år. Motsvarande för Tyresö Bostäder AB var 2,4 år. Förvaltningen syftar till att fördela lånens förfalldag i framtiden för att minska finansieringsrisken.

Övriga finansiella risker

Kommunkoncernen har idag inga placeringar av likviditet. Likviditeten är stabil och justeras genom upplåningen. Huvuddelen av upplåningen är hos Kommuninvest som bedöms som en mycket stabil motpart och som historiskt har kunnat ge krediter även när affärsbankerna har stoppat utlåningen. Likviditetsrisken bedöms som låg. Kommunkoncernen har totalt utestående långfristiga fordringar på 22,0 mnkr varav huvuddelen avser finansiella derivat och gatukostnadslån som är säkrade i fastigheters värde, därför bedöms kreditrisken som försumbar. Kommunkoncernen har inte heller några finansiella placeringar eller positioner i utländska valutor och därmed inga valutarisker.

Pensionsförpliktelser

Kommun och koncern			
inklusive särskild löneskatt (mnkr)	2021	2022	2023
Avsättning	406,9	426,9	523,0
Ansvarförbindelse	702,3	674,0	686,4
Totala pensionsförpliktelser	1 109,2	1 100,9	1 209,4
Pensionsförpliktelse tryggad i pensionsförsäkring	0,0	0,0	0,0
Pensionsförpliktelse tryggad i pensionsstiftelse	0,0	0,0	0,0
Summa pensionsförpliktelse	1 109,2	1 100,9	1 209,4
Finansiella placeringar avseende pensionsmedel	0,0	0,0	0,0
Summa förvaltade pensionsmedel	0,0	0,0	0,0
FINANSIERING			
Återlänning i verksamheten	1 109,2	1 100,9	1 209,4
Konsolideringsgrad (%)	0,0	0,0	0,0

I och med att kommunen inte förvaltar pensionsmedel, utan återlånar hela beloppet, har kommunen inga riktlinjer för förvaltningen av pensionsmedel. Därför redovisas inte heller marknadsvärdena för dessa.

Händelser av väsentlig betydelse 2023

Upplysning om hur händelser av väsentlig betydelse påverkat de finansiella rapporterna.

Upplysningen innehåller beskrivningar utifrån nettoinvesteringar, intäkter, kostnader och årets resultat.

Årets resultat

Tyresö kommun redovisade ett resultat på 117,8 mnkr för 2023, vilket motsvarar 3,6 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. Nämndernas samlade utfall ligger i nivå med budget. Skattefinansieringsgraden har minskat på grund av lägre kassaflöde vilket i sin tur beror på lägre resultat och de lägre investeringsinkomsterna jämfört med föregående år, vilket även resulterade i något högre lån på 1 350 mnkr (en ökning med 80 mnkr). Därmed sjönk även soliditeten något jämfört med föregående år. Låneskulden har ökat gradvis under senaste femårsperioden. Investeringar har i hög utsträckning kunnat finansieras med skatteintäkter istället för lån.

Starkt resultat

Kommunkoncernens resultat för 2023 är 121,8 mnkr. Resultatet förklaras av goda resultatnivåer för både kommunen och koncernen.

Tyresö kommun redovisar ett ekonomiskt resultat på 117,8 mnkr för 2023, vilket är 117,2 mnkr högre än årsbudget. Årets resultat är en följd av ökade skatte- och bidragsintäkter. Att Tyresö kommun som helhet redovisar ett starkt resultat innebär att det finansiella målet om ett

resultatöverskott på minst 2,0 procent av skatteintäkter och statsbidrag är uppnått. Resultatet enligt det lagstadgade balanskravet blev 116,2 mnkr eller 3,6 procent av kommunens skatteintäkter och statsbidrag.

Verksamhetens intäkter och kostnader

Verksamhetsintäkterna har ökat med cirka 100 mnkr, vilket beror främst på att taxor och avgifter ökat (cirka 90 mnkr), men även försäkringsersättning för Stimmets skola på 18 mnkr efter avdragen självrisk och intäkter av elstöd på 11,4 mnkr.

Verksamhetens kostnader har ökat med cirka 270 mnkr. Det beror i huvudsak på ökade personalkostnader inklusive pensionsavsättningar (172 mnkr), köp av huvudverksamhet (71 mnkr) och anskaffningskostnad såld exploateringsfastighet av kvarteret Gösen (knappt 19 mnkr).

Skatter, generella statsbidrag och utjämning

Skatteintäkter och generella statsbidrag har inte ökat i samma omfattning som verksamhetens kostnader och avskrivningar, vilket medför att resultatet sjönk från 185 mnkr år 2022, till 118 mnkr år 2023.

Skatteintäkterna är 72,0 mnkr högre än budgeterat. Till det kommer att utjämningsystemet gett 35,9 mnkr mer än budgeterat. Budget och utfall för skatte- och utjämning bygger alltid på de prognoser SKR (Sveriges kommuner och regioner) tar fram för kommunerna. I prognosen oktober 2022 som budgeten bygger på gjorde SKR bedömningen att Sverige var på väg in i en lågkonjunktur, att BNP skulle sjunka med 0,7 procent under 2023 och att det skulle påverka sysselsättningen. Detta påverkade skatteprognosen negativt. I prognosen december 2023 som bokslutet bygger på förväntar sig SKR fortfarande en negativ BNP-utveckling 2023 (-0,3 procent). Men arbetslösheten har endast ökat marginellt, och ligger 0,8 procent högre än prognosen som budgeten bygger på. Detta förklarar att utfallet för skatte- och utjämning ligger 107,9 mnkr över det budgeterade.

Finansnetto

Räntekostnaderna mer än fördubblades under året, från 8 till 20 mnkr, vilket är ett resultat av de stigande räntorna till följd av inflationen. De högre räntorna medförde dock att kommunen också fick ökade ränteintäkter som steg till 5 mnkr, jämfört med 2 mnkr år 2022.

Kommunens verksamheter

En grundläggande förutsättning för god ekonomisk hushållning är att kommunens nämnder klarar av att bedriva verksamhet inom givna budgetramar. Av driftredovisningen framgår att nämndernas sammantagna utfall för 2023 ligger i nivå med budget (en avvikelse på 0,04 procent jämfört med årsbudget).

Barn- och utbildningsnämnden redovisar ett resultat på -9,4 mnkr jämfört med budget. Resultatet har påverkats av att det varit färre barn och elever än beräknat.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens resultat på +6,3 mnkr jämfört med budget beror främst på att länsprislistans uppräknings var lägre än indexuppräknings. Vuxenutbildningen är i balans med årets budget.

Arbetsmarknads- och socialnämnden redovisar ett resultat på +9,2 mnkr jämfört med budget, där den positiva avvikelsen finns inom flertalet områden såsom lägre kostnader för försörjningsstöd.

Äldre- och omsorgsnämnden redovisar ett resultat på -7,1 mnkr i förhållande till budget. Främsta orsaken till den negativa avvikelsen beror på avvecklingskostnader för Björkbackens vård- och omsorgsboende.

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ett resultat på +11,2 mnkr i förhållande till budget. Den positiva avvikelsen beror till största del på uteblivna kapitaltjänstkostnader för ishallen, i och med att bygget tillfälligt avstannat och ingen aktivering skett av projektet.

Byggnadsnämnden visar ett positivt resultat på +0,9 mnkr jämfört med budget vilket främst beror på lägre personalkostnader till följd av vakanser under året.

Kommunstyrelsen redovisar ett resultat på -12,2 mnkr i förhållande till budget. Av samhällsbyggnadskontorets underskott består den största delen av investeringsrelaterad drift samt kostnader för förstudier. Den positiva avvikelsen för gemensam verksamhet beror främst på att den centrala medelsreserven inte nyttjats.

Resultat för Tyresö Bostäder AB

Tyresö Bostäders resultat uppgick till 9,4 mnkr för år 2023, jämfört med 7,6 mnkr för år 2022. Hyresintäkterna ökade med cirka 20 mnkr, från 334 mnkr till 354 mnkr, vilket i princip kompenserar för de ökade räntekostnaderna till följd av att räntorna för bolagets lån stigit under året. Kent Lundén tillträder som ny VD den 2 januari 2023.

Kommunens investeringar

Kommunens investeringar (mnkr)	2023	2022	2021	2020
Bruttoinvesteringar	503	465	385	550
Nettoinvesteringar	385	410	371	522

Nettoutfall (mnkr)	2023
--------------------	------

Exploatering/omvandlingsområden

Omvandling Östra Tyresö	10
Norra Tyresö Centrum	33
Bollmorabacken	7
Bäverbäckens trafikområde	63

Verksamhetsinvesteringar

Renovering Kumla skola	76
Gymnasiets kök	30
Albybron	15
Nytt stall Fårdala	8
Ny ishall, parkeringsgarage och avfallsterminal	22

Investeringarna uppgick till 385 mnkr netto. Bruttoutgifterna uppgick till 503 mnkr och inkomster till 118 mnkr. Omvandlingen i Östra Tyresö fortsätter att göra det möjligt att bo permanent i området samtidigt som kommunen bygger ut vatten, avlopp och vägar. Under 2023 avslutades Etapp 8, Raksta, och genomförande av Etapp 11, Tegelbruket, pågår. Inom exploateringsprojekten vid Norra Tyresö Centrum är merparten av utgifterna kopplade till infrastrukturen i Etapp 3, bland annat ombyggnation av Simvägen samt ny gång- och cykelväg längs med Tyresövägen.

Vid Bollmorabacken har fortsatt projektering och byggnation av trappgränd pågått under året. Vid Bäverbäckens trafikområde fortsätter arbetet med ny infrastruktur och ny gång- och cykeltunnel under Tyresövägen. Projektet bekostas delvis via statlig medfinansiering från Trafikverket.

De högsta utgifterna från verksamhetsinvesteringarna kommer från renovering av Kumla skola och ombyggnationen av gymnasiets kök. Under 2023 har arbetena med nya stallet vid Fårdala och Albybron färdigställts.

Arbete kring ishallen, med parkeringsgarage och avfallsterminal, har pågått under 2023 och fortsätter under 2024. Byggnationen av ishallen har på grund av byggnadstekniska brister pausats och investeringsvolymen därmed skjutits fram.

Det beslutade investeringsprogrammet är omfattande och sträcker sig med vissa beslut fram till 2035. Den totala investeringsbudgeten för 2023 var enligt kommunens investeringsprogram en nettobudget om 550 mnkr. Avvikelsen mot nettoutfall förklaras i huvudsak av:

- Förseningar i genomförandet av NTC Etapp 3 orsakat av att upphandling gjordes om och projektstart sköts upp.
- Lägre nettoutgifter kopplade till projekten vid Bäverbäcken för perioden.
- Förseningar i arbetet med ny skola och idrottshall vid Njupkärr på grund av mer omfattande utredningar och projektering.
- Nya ishallen på grund av stopp i produktion.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Nedan följer upplysningar om väsentliga aspekter avseende styrning, uppföljning och internkontroll.

Kommunplan och uppföljning

Kommunfullmäktige ansvarar för kommunens övergripande och långsiktiga styrning genom att ange övergripande mål, inriktning och omfattning i *kommunplanen*. Kommunstyrelsen verkställer kommunfullmäktiges beslut och ska dessutom utöva tillsyn över nämnder och bolag. Det är kommunstyrelsen som fastställer formerna för hur verksamheter och ekonomi ska följas upp och rapporteras. Kommunstyrelsens uppföljning till fullmäktige sker genom delårsrapporter och årsredovisning. Delårsrapporterna upprättas var fjärde månad per den 30 april och den 31 augusti. De ska innehålla resultat och ekonomiska prognoser för drift- och investeringsbudget samt redovisa måluppfyllelse och följa upp risker. Årsredovisning görs vid varje årsskifte.

Nämndplan och förvaltningsplan

Nämnderna beslutar om en årlig *nämnd- och förvaltningsplan* med mål för de verksamhetsområden de ansvarar för. Nämnderna är ansvariga för sina verksamheter och ska följa upp verksamheter och ekonomi i tillräcklig omfattning. Nämnderna ska liksom kommunstyrelsen lämna delårsrapport var fjärde månad per den 30 april och den 31 augusti samt en verksamhetsberättelse vid årets slut. Delårsrapporten ska innehålla resultat, ekonomiska prognoser, bedömning av måluppfyllelse och uppföljning av risker. Den ska även innehålla status på uppdrag och förslag på åtgärder som nämnden ska vidta vid avvikelser.

Nämnderna och kommunstyrelsen följer upp verksamhetens ekonomi och mål varje månad, förutom i januari och juni. Utöver att redovisa månadsvisa ekonomiska prognoser och uppföljning av de övergripande målen, ska nämnderna varje månad redovisa investeringar, viktiga händelser och status på uppdrag. Om någon nämnd bedömer att de inte kommer att nå målen ska de rapportera risker, avvikelser och åtgärder till kommunstyrelsen så snart det är möjligt.

Förutom att bidra till de övergripande målen i kommunplanen ska nämnderna säkerställa att de uppfyller de krav som ställs i lagar och andra styrdokument. Uppföljning och analys baseras på egenkontroll, riskhantering och avvikelshantering. Nämndernas delårsrapporter och verksamhetsberättelser beslutas i nämnden och rapporteras därefter till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen utövar tillsyn över nämnderna.

Bolagsstyrelsen är ansvarig för sin verksamhet. Bolaget ska lämna delårsrapport per den 30 april och den 31 augusti med uppföljning av mål, investeringar och risker, samt lämna årsredovisning efter årets slut. Bolaget ska i samband med årsredovisning lämna en redogörelse för hur de uppfyller det kommunala ändamålet med verksamheten. Även bolaget rapporterar månadsvis enligt samma struktur som nämnderna ovan.

Nämnderna ska årligen se över sina taxor och avgifter för att säkerställa att avgiftsintäkterna bidrar till verksamheternas finanser. Nämnderna föreslår sedan taxor och avgifter till kommunfullmäktige som fastställer dem.

Kontors- och enhetsplan

Utifrån kommunplanen och nämndplanerna tar verksamheterna fram enhetsplaner där arbetsgrupperna tillsammans beslutar om mål utifrån syftet med verksamheten och hur de ska bidra till mål på nivån ovanför, och på så sätt bidra till att nå kommunens gemensamma vision. Uppföljning sker frekvent men mer omfattande i delårsrapporter och årsredovisning samt i nämndernas verksamhetsberättelser.

Riskhantering och internkontroll

Kommunfullmäktige har fastställt riktlinjer som omfattar hela processen från riskanalys till uppföljning och återrapport. Kommundirektören har beslutat om gemensamma rutiner för riskhantering, som förtydligar processen för riskanalys, det vill säga inventering, bedömning samt beslut om åtgärder för att hantera och förebygga risker. Resultatet ska redovisas i en riskhanteringsplan som nämnderna fastställer i sina nämndplaner. Uppföljning redovisas i delårsrapporter och verksamhetsberättelser.

Kommunstyrelsen har beslutat om en utvecklad uppföljningsplan. Utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt ska kommunstyrelseförvaltningen årligen göra en samlad analys av arbetet med riskhantering och internkontroll, där även Tyresö Bostäders arbete ingår. Analysen ska redovisas i kommunstyrelsen. Riskhantering och internkontroll ska följas upp flera gånger per år och uppföljningen ska redovisas i både verksamhetsberättelse, delårsrapporter och årsredovisning.

Kommunkoncernens finanspolicy anger inriktning för skuldförvaltning och övriga finansiella risktaganden. Målet för skuldförvaltningen är att genom aktiv upplåning minimera kostnaderna i förhållande till bindningstid och tillräcklig likviditet. Syftet är att trygga finansieringen på både kort och lång sikt genom stabilitet och förutsägbarhet vad gäller framtida räntekostnader. Ränterisk och refinansieringsrisk ska kommunen hantera under fastställda begränsningar.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Nedan följer en avstämning av de mål som kommunfullmäktige beslutat om som har betydelse för god ekonomisk hushållning.

Tyresö kommunkoncern har i fyra målområden konkretiserat vad som är viktigt att uppnå för att kommunen ska röra sig i rätt riktning mot visionen och ha en god ekonomisk hushållning. Till varje målområde finns tydligt mätbara mål och indikatorer för måluppfyllelsen. Det finns även politiska uppdrag kopplade till målen. Det är uppdrag som verksamheten ska arbeta särskilt med för att uppnå målen. En samlad bedömning av måluppfyllelsen görs utifrån hur väl indikatorer och uppdrag är uppfyllda.

Den samlade bedömningen av de fyra målen 2023

	1:Medarbetare	2: Kvalitet	3: Leverans	4: Ekonomi
<i>ÅR 2023</i>	Grön	Grön	Grön	Grön
<i>ÅR 2022</i>	Grön	Grön	Grön	Grön
<i>ÅR 2021</i>	Gul	Gul	Gul	Grön

Medarbetare i Tyresö kommunkoncern är motiverade och delaktiga i kommunens utveckling

Målet uppfyllt - Grönt

Tyresö kommunkoncern har en bra arbetsmiljö på övergripande nivå och samtliga indikatorer inom målområdet pekar i samma riktning. Kommunen har ökat svarsfrekvensen och förbättrar samtidigt det egna resultatet i medarbetarundersökningen mellan åren och har bättre resultat än medlet för andra kommuner (enligt SKR jämförelse). Förbättringen avseende medarbetarmålet finns även i åiterrapporteringen från nämnder, förvaltningar och koncernen. Förklaringen till de goda resultaten finns ofta i ett högprioriterat, aktivt och systematiskt arbetsmiljöarbete och ett gott ledarskap.

Indikatorer	2023	Måluppfyllelse 2023	2023
1. Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/koncerns måluppfyllelse.	*	7/7 gröna	
2. Kommunkoncernens sjukfrånvaro (<i>rullande 12</i>).	Minska jämfört med 2022	Utfall: 7,2% (2023) 8,3% (2022)	
3. Resultat i medarbetarundersökningen.	Förbättras jämfört med 2022	Utfall: Totalindex, 74 (2023), 71(2021) Kommentar: Hela undersökningen görs vartannat år. Osa index 72 (2023) 69 (2022)	

*Grön: Fyra eller fler är gröna, inga röda. Röd: Tre eller fler är röda. Gult: Alla kombinationer som inte är röda eller gröna. De som ingår i uppföljningen är äldre- och omsorgsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, centrala stödfunktioner, samhällsbyggnadskontoret samt Tyresö Bostäder.

Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/koncerns måluppfyllelse

Nämnderna har utifrån en analys av tidigare års utfall samt prioriterade områden formulerat utvecklingsmål och indikatorer som förvaltningarna arbetat med för att uppnå. Som exempel har barn- och utbildningsförvaltningen under året fokuserat på att öka medarbetares engagemang för sitt uppdrag och att de ska känna delaktighet på arbetsplatsen, medan kultur- och fritidsförvaltningen har prioriterat att fokusera på att medarbetarna är delaktiga i kommunens utvecklingsarbete. Uppföljningen visar att de utvecklingsmål som satts inom respektive nämnd/förvaltning/kontor/bolag för året har haft önskad progression och uppnåtts.

Kommunkoncernens sjukfrånvaro

Den positiva trenden med en totalt sett sjunkande sjukfrånvaro (som avser månadsavlönade tillsvidareanställda) fortsätter. Den totala sjukfrånvaron för kommunens medarbetare visar i år på den hittills lägsta nivån på åtta år. 2022 var kommunens sjukfrånvaro (8,3 %) strax över rikets (8,1 %), motsvarande siffror för 2023 är ännu inte tillgängliga.

Sjukfrånvaron har ökat i åldersgruppen yngre än 29 år och är följaktligen i nivå med sjukfrånvaronivå för åldersgruppen före pandemiåren. Åldersgruppen återfinns i störst utsträckning inom vård- och

omsorgsverksamheter där också sjukfrånvaro i övrigt är högre jämfört med andra verksamheter. Korttidssjukfrånvaro står för den större delen av den totala sjukfrånvaron inom åldersgruppen. Sjukfrånvaron har sjunkit både för kvinnor och män som grupper under 2023 i jämförelse med 2022. Gapet mellan andelen sjukskrivna kvinnor respektive män har också minskat mellan grupperna under 2023 jämfört med föregående år.

Uppföljning av Tyresö kommuns totala sjukfrånvaro

	2023	2022	2021
Totalt kommunövergripande	7,2 %	8,4 %	8,5 %
Kommunstyrelseförvaltningen	5,3 %	6,3 %	5,8 %
Stöd- och servicekontoret	6,0 %	6,6 %	6,3 %
Samhällsbyggnadskontoret	5,5 %	6,0 %	5,2 %
Barn- och utbildningsförvaltningen	7,9 %	9,0 %	9,6 %
Arbetsmarknads- och socialförvaltningen	7,5 %	6,6 %	6,7 %
Äldre- och omsorgsförvaltningen	7,9 %	10,7 %	10,4 %
Kultur- och fritidsförvaltningen	4,8 %	5,6 %	5,2 %

Tabellen avser total sjukfrånvaro avseende tillsvidareanställda, månadsavlönade.

Majoriteten av förvaltningarna och kontoren har en sjukfrånvaro som sjunkit under året i jämförelse med föregående år. En förklaring är målmedvetet, systematiskt och långsiktigt arbete med att minska sjukfrånvaron, av både kort- och långtidssjukskrivningar. Exempel på åtgärder är så kallad förstadagskontakt och uppföljning på individnivå. Även satsningar som ”hälsa på arbetsplatsen”, där fokus är att arbeta preventivt och hälsoförebyggande, fortlöpte under året. Det har även skett en översyn och komplettering av förmåner till medarbetarna. Inom äldre- och omsorgsförvaltningen har chefsförtätning också genomförts vilket givit ett närmare ledarskap med större möjlighet att arbeta med just uppföljning och kontakt med sjukskrivna.

Inom arbetsmarknads- och socialförvaltningen finns i motsats till övriga förvaltningar en ökad sjukfrånvaro. Systematiskt arbetsmiljöarbete tillsammans med skyddsombud, utveckling av interna karriärvägar, och insatser av så kallade resurssocionomer är några åtgärder som vidtagits för att minska sjukfrånvaron. Åtgärderna har visat på positiva effekter, även om insatserna inte gett full effekt under året.

Medarbetarundersökningen

Svarsfrekvensen på medarbetarundersökningen är 82 procent, en ökning med fyra procentenheter mot 2022, vilket ger en god validitet. Samtliga förvaltningar ökade andelen svarande och den största ökningen står äldre- och omsorgsförvaltningen för. Undersökningen visar att det inom alla områden som genererar ett index har skett en minskning av andelen enheter med ett rött eller gult resultat och att andelen enheter med ett grönt resultat har ökat.

Kommunens totala resultat 2023 visar en positiv trend i organisatorisk och social arbetsmiljö samt totalindex, ledarskapsindex där kommunen även ligger över den externa jämförelsen mot andra

kommuner⁵. Inom både totalindex och ledarskapsindex har samtliga förvaltningar ökat eller behållit samma nivå som 2021. Ledarskap och arbetsmiljö är delar i det som utgör en grund för goda arbetsvillkor och jämställdhet. Resultatet visar också att kvinnor och män värderar sin arbetssituation likvärdigt. Detta sammantaget, goda arbetsvillkor tillsammans med ett gott ledarskap, är sannolikt en bidragande orsak till att sjuktalen fortsätter att sjunka även relaterat till före pandemin.

HME, hållbart medarbetarengagemang, som är Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) mått på motivation, är kvar i samma nivå (81) som i den senaste undersökningen 2021, men fortfarande över den externa jämförelsen på 80. Majoriteten av förvaltningarna redovisar en positiv trend på frågeområdet och ligger över den externa jämförelsen. För OSA-index (organisatorisk och social arbetsmiljö) redovisar samtliga förvaltningar ett resultat i minst godkänd nivå och flertalet är över den externa jämförelsen. Inom frågeområdet som rör förbättringsarbetet har samtliga förvaltningar ett resultat över 64 vilket innebär att alla ligger över den externa jämförelsen. Det finns en övergripande positiv trend inom såväl förbättringsarbetet som inom målarbetet där flertalet förvaltningar gör en positiv förflyttning. Medarbetarna ger en tydlig bild av ökad förståelse för hur målkedjan hänger ihop. Ett resultat som har sjunkit med två enhet och ligger nu på -20, extern jämförelse ligger på 12, är viljan att rekommendera kommunen som arbetsplats. Under året har frågan om vad som skulle bidra till att fler av Tyresö kommuns medarbetare rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare utforskats tillsammans med medarbetarna och utifrån vad som framkommit har åtgärder vidtagits. Varken ålder eller kön har större betydelse för utfallet i medarbetarundersökningen, däremot finns skillnader mellan chefer och medarbetare, där chefer generellt har ett högre resultat.

Några ytterligare aktiviteter som kan härledas till progressionen inom området redogörs för nedan.

- För att skapa en gemensam ledarkultur för Tyresö kommun är ett ledarbrev kommunicerat med alla medarbetare och kommundirektören har träffat alla chefer och strategiska ledare i grupper om maximalt 12 personer för att ha fördjupad dialog kring ledarskapet under 2023. I den förväntade ledarkulturen är ansvar för helheten och fokus på Tyresöbornas bästa framträdande. Dessa dialoger och de tydligt uttalade förväntningarna är en del i att bygga den kultur som ska leda till att ställa om verksamheten för att förverkliga innovationer och nya sätt att leverera värde för Tyresöborna med de resurser vi har till förfogande.
- Ett ledarutvecklingsprogram för samtliga befintliga chefer har utformats och startat. Utbildningen sker i flera steg och innehåller till exempel en grundlig introduktion till att vara chef i Tyresö kommun samt utvecklande ledarskap.
- Ett mentorsprogram har hållits för chefer tillsammans med andra kommuner. Så även en ledarskapsakademi (en utbildning för potentiella chefer).
- Samtliga medarbetare har kunnat söka till att leda målsökande arbete för att lösa kommungemensamma utmaningar. 14 medarbetare blev kommunens "ledartröjor" och utbildas inom innovation och målsökande. Ett högt söktryck visade på medarbetares vilja och engagemang att arbeta tillsammans i gemensamma frågor. Framdriften under året har varit enligt plan.

⁵ Gränsvärdena på totalindex och ledarskapsindex baseras på jämförelser mot Zonderas databas.

Det politiska uppdraget att ”Kommunen ska ha bra arbetsvillkor i en bra arbetsmiljö och ha en plan för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla personal med rätt kompetens nu och i framtiden” går enligt plan och kommer levereras i tid. Se även Bilaga 4: Uppföljning av politiska uppdrag i kommunplan 2023.

Genom att arbeta mot det här målområdet bidrar kommunen framför allt till mål 3, 5, 8, 10 och 16 i Agenda 2030. Se även bilaga 2 Hållbarhetsredovisning i Tyresö kommun 2023.

Tyresö kommun driver en verksamhet med god kvalitet

Målet uppfyllt – Grönt.

Den samlade bedömningen är att kommunkoncernen har nått kvalitetsmålet på en övergripande nivå 2023, vilket är en förbättring som skett successivt sedan 2021. Det systematiska kvalitetsarbetet som under året bedrivits har gett resultat, ofta tack vare gott samarbete över organisatoriska gränser utifrån Tyresöbornas bästa. Resultaten från delaktighetsindex och nyckeltal i kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK), visar att Tyresö i majoriteten av nyckeltalen hamnar på eller över snittet och trenden är positiv. Samtidigt finns det områden kommunen behöver jobba för att förbättra, exempel på dessa ges nedan. Inom förbättringsområdena finns åtgärder vidtagna eller planerade och dessa kommer att pågå även under 2024.

Indikatorer	Målbeskrivning	Måluppfyllelse	2023
1. Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/bolagets måluppfyllelse	*	7/7 gröna	
2. Delaktighetsindex	Bibehålla eller öka jämfört med 2022	Utfall: 72** (2023), 71 (2022)	
3. Tyresö kommuns resultat i KKiK***	Positiv trend utifrån SKR:s bedömningskriterier.	Utfall: Positiv trend, majoriteten av nyckeltalen har förbättrats.	

*Grön: Fyra eller fler är gröna, inga röda. Röd: Tre eller fler är röda. Gult: Alla kombinationer som inte är röda eller gröna. De som ingår i uppföljningen är äldre- och omsorgsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, centrala stödfunktioner, samhällsbyggnadskontoret samt Tyresö Bostäder. ** Siffran i SCB:s statistik är 74 procent men den är inte korrekt då inrapporteringen till SCB har blivit fel. Korrekt siffra 2023 är 72 procent ***Kommuners kvalitet i korthet, Sveriges Kommuner och Regioners uppföljning av kvalitet.

Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/koncerns måluppfyllelse

Nämnderna har utifrån en analys av tidigare års utfall samt prioriterade områden formulerat utvecklingsmål och indikatorer som förvaltningarna jobbat för att uppnå. Något samtliga förvaltningar fokuserat på under året är att arbeta tillsammans över gränser när det ger mervärde för invånaren. Äldre- och omsorgsförvaltningen har även under året startat flertalet digitaliserings- och utvecklingsarbeten, några exempel är memoplanner (ett planeringssystem för den enskilde inom boende LSS) och digitala medicinskåp. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har haft fokus på våldsprevention och att implementera Signs of safety, en metod där man utgår från att identifiera styrkor och resurser hos individer för att dem i att skapa positiva förändringar på egen hand eller med

hjälp avsitt nätverk. För att säkerställa att anpassningar i skolan möter barnens behov i ett tidigt skede har arbetet med tidiga insatser kring kartläggningar och samverkan utvecklats tillsammans med centrala barn- och elevhälsan. Uppföljningen visar att de utvecklingsmål som satts inom respektive nämnd/förvaltning/kontor/bolag för året har haft önskad progression och uppnåtts.

Delaktighetsindex

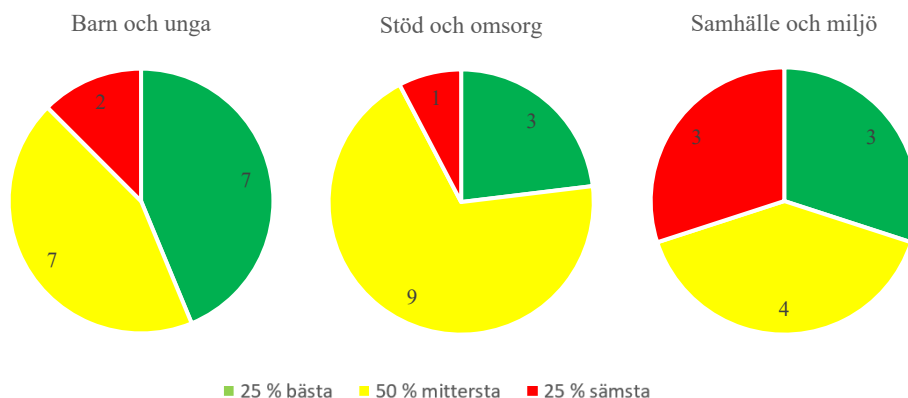
Syftet med delaktighetsindex är att visa en samlad bild av kommunens satsning på att skapa olika former av tillgängliggörande av information och möjlighet till att ställa frågor till kommunen. Tyresös delaktighetsindex har en uppåtgående trend i delaktighetsindex. Av de 14 kommuner i Stockholms län som rapporterar in till delaktighetsindex, så ligger Tyresö med 72 på andra plats efter Stockholm, som har ett index på 78. Medel för riket är 63.

Kommunens kvalitet i korthet (KKiK)

KKiK är framtaget av Sveriges Kommuner och Regioner i samarbete med rådet för främjande av kommunala analyser. Nyckeltalen ger en bred lägesbild av hur kvaliteten är i de tjänster Tyresö kommun levererar fördelat på områdena Barn och unga, Stöd och omsorg samt Samhälle och miljö. Tyresös resultat följs upp i jämförelse med andra kommuner och den egna utvecklingen över tid för att se trender.

Resultatet från KKiK visar att Tyresö sammantaget har goda resultat och hamnar i nivå med eller över snittet bland kommunerna i de flesta av nyckeltalen. En majoritet av nyckeltalen har också förbättrats jämfört med tidigare mättillfälle. Grönt indikerar en placering bland de 25 procent bästa kommunerna, rött bland de 25 procent sämsta och gult bland de 50 procent i mitten. Antal av nyckeltalen som Tyresö har inom respektive intervall redovisas med siffror i diagrammet. De resultat som sticker ut särskilt jämfört med andra kommuner följs upp och analyseras nedan.

Tyresö kommuns resultat i KKiK⁶

Goda kunskapsresultat

Tyresö har i likhet med tidigare år uppnått goda kunskapsresultat inom skolområdet. Nästan nio av tio niondeklassare i kommunens grundskolor når behörighet till gymnasiet. Det är en ökning jämfört

⁶ För de nyckeltal som saknar aktuella siffror på grund av eftersläpning är principen att föregående års siffror används.

med föregående år och över rikssnittet på 82,6 procent. Sett till alla niondeklassare i Tyresö, oavsett skola, är andelen behöriga högre än rikssnittet.

Andelen elever i Tyresö som tar examen från gymnasiet har också ökat och ligger nu på 80,7 procent. Motsvarande andel för riket är 71,2 procent. Båda könen har bidragit till ökningen, men andelen pojkar med examen har ökat mest. Dock är andelen elever med examen från Kommunalt gymnasium lägre i Tyresö än i andra kommuner, 53,5 respektive 65,5 procent. En förklaring till detta är att Tyresö gymnasium har fler elever i introduktionsprogram, vilket generellt tar längre tid att slutföra. För att kompensera för skillnader i elevernas förutsättningar för lärande sätter kommunen in extra anpassningar och stödjande insatser. Sedan 2021 har andelen elever som tar examen från Tyresö gymnasium ökat med nästan 19 procentenheter, främst på grund av förbättrade resultat bland pojkar.

Äldreomsorg

Inom området stöd och omsorg har Tyresö goda resultat och placerar sig bland de bästa kommunerna när det gäller hög personalkontinuitet inom hemtjänsten (mätningen sker under två veckors tid). I genomsnitt möter de äldre i Tyresö elva olika medarbetare från hemtjänsten. Kontinuiteten är högre än rikssnittet på 16 personer och högst bland kommunerna i Stockholms län och Södertörn. Trots att personalkontinuiteten har minskat något från tidigare år, följer den utvecklingen i riket. Kommunen arbetar för att stärka kontinuiteten och uppnå nämndmålet om åtta personer, bland annat genom att införa ett digitalt bemanningsplaneringssystem.

Ett utvecklingsområde inom äldreomsorgen är brukarnas nöjdhet med särskilt boende. 72 procent av brukarna är nöjda med sitt boende, vilket är bland det lägsta i riket och under rikssnittet på 78 procent. Samtidigt har nöjdheten ökat med 13 procentenheter mellan 2022 och 2023. Kvinnor tenderar att vara mer nöjda än män. Bland äldre i ordinärt boende med hemtjänstinsatser är nöjdheten högre.

Kommunens klimat- och hållbarhetsarbete

Inom kommunens verksamheter har arbetet med att ställa om till att bli mer cirkulär och hållbar fortsatt. Sedan 2020 har kommunen gradvis ökat andelen fordon i kommunorganisationen som drivs med förnybart bränsle till över 75 procent 2022⁷. Det är mycket högre än genomsnittet för andra kommuner. Tyresö kommun har också en hög andel ekologiska livsmedel i sina verksamheter jämfört med andra kommuner. Dock har andelen ekologiska livsmedel minskat något till 43 procent på grund av höjda livsmedelspriser. Statistik för jämförelse med andra kommuner saknas för 2023, men sannolikt har även andra kommuner påverkats på motsvarande vis.

Ytterligare aktiviteter som kan härledas till progressionen inom området redogörs för nedan:

- Under året har fyra utvecklingsprojekt inom ramen för projektet ”God och nära vård” bedrivits. Tre avser omställning till nya arbetssätt och en hälsofrämjande hemtjänst inom den kommunala hemtjänsten, och ett gäller lärande och utveckling för barn med problematisk skolfrånvaro i form

⁷ Ibid

av ”Lära med hästar”. En samskapande workshop med vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning har genomförts, och deras erfarenheter har använts i förbättringsarbetet. Samtliga utvecklingsprojekt har haft en positiv effekt och bedöms bidra till omställningen till en god och nära vård.

- Det idéburna offentliga partnerskapet (IOP) mellan kultur- och fritidsförvaltningen, äldre- och omsorgsförvaltningen och Passalen har fortsatt utvecklats. Passalens arbete innebär att det skapats mänskliga bryggor till kommunens öppna fritidsaktiviteter, vilket underlättar deltagandet för barn med funktionsvariation.
- Under året har en individsamverkansmodell, SSPF (skola socialtjänst polis fritid) för att förhindra och förebygga att ungdomar hamnar i kriminalitet, rekryteras till kriminella gäng och/eller inleder missbruk. Målet är att ungdomarna ska ha en fungerande skolgång och ett liv fritt från kriminalitet och droger.
- Kommungemensamt arbetet med att hitta nya angreppssätt för vägar till högre kvalitet för invånaren med färre resurser har pågått under året. Det är nödvändigt att behärska två arbetssätt – målstyrt via ständiga förbättringar och målsökande via innovation. Under 2023 har utvecklingsarbete och utbildning i innovation genomförts och under 2024 planeras en utbildning i innovationsprocess för fler. Samtidigt pågår arbetet med att förändra arbetet med planering och uppföljning, vilket gör att omställningen för att möta samhällsutmaningen blir både långsiktig och mer effektiv.

Det övergripande politiska uppdraget ”Att arbeta kommungemensamt” går enligt plan och kommer att levereras i tid. Se även Bilaga 4: Uppföljning av politiska uppdrag i kommunplan 2023

Genom att jobba mot det här målområdet bidrar kommunen framför allt till mål 5, 10 och 16 i Agenda 2030. Se även bilaga 2 Hållbarhetsredovisning i Tyresö kommun 2023.

Tyresö kommun levererar bra välfärdstjänster för de som bor, verkar och vistas här, nu och i framtiden

Målet är uppnått – Grönt

Den samlade bedömningen är att kommunkoncernen har nått leveransmålet på en övergripande nivå 2023. Att kommunen levererar en bra välfärd syns i nämndernas uppföljning och även i ett osäkert omvärldsläge upplever många Tyresöbor att de är trygga. Det finns samtidigt viktiga åtgärder att vidta för att Tyresö ska komma i kapp andra kommuners utveckling i att förbättra företagsklimatet. En utmaning vi delar med samtliga kommuner är det minskade förtroendet för, och upplevelse av, inflytande i offentlig sektor. Inom förbättringsområdena finns åtgärder vidtagna eller planerade och dessa kommer att intensifieras under 2024.

Indikatorer	Målbeskrivning	Utfall	2023
-------------	----------------	--------	------

1. Nämnders/förvaltningars/kontors/stabers/bolagets måluppfyllelse	*	6/7 grön 1 gul	
2. Samlad bedömning av SCB:s medborgarundersökning och egna servicemätningar	Bibehålla eller öka andel positiva svar jämfört med 2022	Utfall: I nivå eller över riksnittet inom 72 % av nyckeltalen. Kommentar: minskning inom några nyckeltal jämfört med de egna resultatet 2022. Trenden återfinns i riket.	
3. Företagsklimat, totalt NKI	Förbättras jämfört med 2022	Utfall: Kommentar I nivå med föregående år.	
4. Ungdomars trygghet, Stockholmsenkät **	Förbättras jämfört 2022	Utfall: Stockholmsenkät, inget utfall 2023, Kommentar: Sammantagen bedömning utifrån kvalitativa parametrar.	
5. Trygghet i samhället, öppna jämförelser	Bibehålla eller öka andel positiva svar jämfört med 2022	Utfall: 80,5 % (2023), 76,8 % (2022)	

*Grön: Fyra eller fler är gröna, inga röda. Röd: Tre eller fler är röda. Gult: Alla kombinationer som inte är röda eller gröna. De som ingår i uppföljningen är äldre- och omsorgsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, centrala stödfunktioner, samhällsbyggnadskontoret samt Tyresö bostäder. ** för att följa att kommunen rör sig i rätt riktning mellan mätningarna görs kvalitativa bedömningar.

Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/koncerns måluppfyllelse

Nämnderna har utifrån en analys av tidigare års utfall samt prioriterade områden formulerat utvecklingsmål och indikatorer som förvaltningarna jobbat för att uppnå. Barn- och utbildningsförvaltningen har under året fokuserat på att ha god kvalitet på undervisningen i en trygg skolmiljö, vilket uppnåtts. Resultatsammanställningen för elever i årskurs nio visar goda resultat. Skolenkäten 2023 visar att 96 procent av eleverna känner sig trygga i Tyresös skolor. Kultur- och fritidsförvaltningen har fokuserat på att skapa förutsättningar för alla Tyresöbor att ha tillgång till ett rikt och varierat utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. Under året har kulturenheten tillgängliggjort kulturupplevelser för fler Tyresöbor genom att erbjuda kulturprogram på flera olika platser där människor befinner sig i kommunen. Fritidsbanken har haft 10 401 utlån 2023 (jämfört med 8000 utlån 2022). Ytterligare två badplatser har utrustats med badramper för att öka tillgängligheten; Strandbadet och Kumlabadet. Investeringar har ökat medborgarnas möjligheter att ägna sig åt fler vinteraktiviteter vid Barnsjön (isen har spårats och en badbrygga med lucka för vinterbad har anlagts). Uppföljningen visar att de utvecklingsmål som satts inom respektive nämnd/förvaltning/kontor för året har haft önskad progression och uppnåtts. Tyresö Bostäders mål om att ha nöjda hyresgäster är delvis uppnått, åtgärder är vidtagna.

Medborgarundersökningen

Statistiska centralbyråns medborgarundersökning är framtagen tillsammans med kommuner och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för att mäta kommuninvånarnas attityder till kommunen. Undersökningen är utformad för att ge möjligheter till jämförelser mellan år, län och riket som helhet.

De personer som tillfrågas är ett slumpmässigt urval som dras från befolkningsregistret. I Tyresö har 421 personer svarat på undersökningen, vilket ger en svarsfrekvens på 35 procent. För riket som helhet var svarsfrekvensen 36 procent.

Sammantaget har Tyresö fortsatt goda resultat i medborgarundersökningen i jämförelse med andra kommuner och ligger i nivå eller över rikssnittet i majoriteten av nyckeltalen (72 %). Samtidigt visar årets resultat avtagande värden inom flera områden jämfört med det egna resultatet 2022. Tendensen är samma för såväl riket som kommunerna i Stockholms län och Södertörn.

Bra betyg till skola och omsorg

De kommunala verksamheterna får överlag höga omdömen, 82,1 procent. Motsvarande andel för riket är 79,4 procent. Inom området skola och omsorg får förskola, grundskola och kommunala vuxenutbildningen höga betyg och ligger på högre nivåer än rikssnittet. Mest nöjda är de tillfrågade med förskolan, 93 procent. Resultatet för förskolan ökar för tredje året i rad och ligger på en stabil hög nivå över snittet för andra förskolor i Sverige. Även äldreomsorgen ökar i resultat jämfört med föregående år, dock var resultatet högre 2021.

Tyresö får lägre omdömen vad gäller gymnasieskolan.

Andelen höga betyg i undersökningen har minskat till 47,6 procent sedan 2021 och ligger klart under rikssnittet på 77,2 procent. Endast tre av tio svarande har dock svarat på frågan, och av de som svarat har merparten ingen egen erfarenhet av gymnasieskolan. De svarande som har erfarenhet ger ett bättre omdöme, vilket är i linje med undersökningen för 2023 från Gymnasieantagningen StorStockholm.

Höga betyg inom flera områden

Andra områden som får höga betyg i årets medborgarundersökning är kommunens arbete för klimat och miljö, tillgången till samhällsservice, till exempel vårdcentral, bibliotek och livsmedelsaffärer, samt utbudet av friluftsområden och idrotts- och motionsanläggningar. Även området resor och kommunikation hamnar högt, där Tyresös resultat ligger signifikant högre än rikssnittet inom flera frågor. 93,1 procent är nöjda med utbudet av gång- och cykelvägar och 85,5 procent är positiva till möjligheterna att på ett enkelt sätt använda kollektivtrafiken för att transportera sig i vardagen.

Förtroende och upplevelse av inflytande minskar

De områden som har minskat mest i resultat sedan tidigare år är förtroende och inflytande, men även underhåll av den offentliga miljön. Tyresö får höga betyg för bemötande från anställda (79,4 %) och politiker (93,9 %), men få av de svarande känner förtroende för politiskt fattade beslut. Endast 19 procent av de svarande anser att det finns möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter. Resultatet är i nivå med genomsnittet i Sverige, men lägre än förra årets resultat på 23 procent. Tyresö kommun är dock inte ensamma om minskade förtroendesiffror. Den nedåtgående utvecklingen återfinns även på nationell nivå där det även framkommer att invånare med svaga socioekonomiska förutsättningar har mindre tilltro till den egna förmågan att påverka och lägre tilltro till att kommuner och regioner tar hänsyn till deras behov. Ungas tilltro och benägenhet att rösta är

lägre än äldre nationellt och så även i Tyresö. Undersökningar nationellt visar även att det är svårt för unga att hitta vägar in i politiska sammanhang.

Medborgarnas upplevelse av insyn och inflytande står i kontrast till kommunens satsningar inom området under året. Alla Tyresös grundskolor arbetar med att öka elevers delaktighet, vilket även skett i kommungemensam kontext i form av de kommungemensamma områdena. Dialoger och forum med medborgare och föreningsliv genomförs löpande och har bidragit till att önskemål från besökare, elever och deltagare har tagits tillvara och format kultur- och fritidsförvaltningens verksamhet under året. Tyresö kommun har även genomfört ett stort antal tillfällen för medskapande med invånarna.

Äldre- och omsorgsförvaltningen har arbetat aktivt för att skapa delaktighet med äldre och personer med funktionsnedsättning via bland annat medborgardialoger på Träffpunkterna samt brukarråd på boenden. Vid ett hållbarhetsutskottmöte i april hölls ett klimatråd där 20 elever i årskurs 8 framförde synpunkter och förslag gällande kommunens klimatarbete med utgångspunkt från kommunens klimatplan. Efter önskemål från ungdomarna hade Bergfotens fritidsgård öppet under sommaren. Sommaren är en period där barn med funktionsnedsättning annars riskerar hamna i ofrivillig ensamhet. På fritidsgårdarna ledde ungdomarnas önskemål om söndagsöppet att besökarantalet ökade med 130 procent, jämfört med antalet besökare på tisdagar som nu håller stängt. Men arbetet med att öka Tyresöbornas möjlighet till medskapande, inflytande och delaktighet i kommunens utveckling behöver fortsätta.

Trots något sjunkande resultat i medborgarundersökningen är närmare 96 procent av Tyresöborna nöjda med kommunen som plats att bo och leva i, vilket är över snittet för riket och nästan samma nivå som 2022. 77 procent kan rekommendera andra att flytta hit. Det är något lägre andel än året innan, men över rikets andel på 62 procent och bland de 25 procent kommuner som flest kommuninvånare kan rekommendera. Kvinnor är genomgående något mer nöjda än män.

Ungdomars trygghet

Ungas trygghet påverkas av omvärldsfaktorer och läget i samhället men bedömningen är att Tyresös ungdomar är trygga, och kommunen har sen tidigare, parallellt med nystartade åtgärder, aktiviteter och insatser som förväntas påverka detta i positiv riktning.

Stockholmsenkäten genomförs vartannat år, vilket är den kvantitativa mätning som ligger till grund för ungdomars trygghet. Åren då stockholmsenkäten inte görs ligger andra värderingar till grund för bedömningen av måluppfyllelsen. Några av de forum och mätningar som ligger till grund för bedömningen är:

- Gemensam lägesbild, ett samverkansforum, sker varje vecka med representanter från Polisen, räddningstjänst, väktarbolag, kommunen (bland annat trafikenheten, fastighetsenheten och fältassistenter), Tyresö församling, Tyresö Bostäder, och Nobina. Där går aktörerna igenom trygghetsläget i kommunen för att kunna styra aktiviteter och samarbeten utifrån lägesbilden, med

stort fokus på unga. Bedömningen här är att ungas trygghet påverkas av omvärldsfaktorer och läget i samhället men är under de förutsättningarna på en förväntad nivå.

- **Brottsförebyggande skolnätverket:** Nätverk med grundskolor, gymnasiet, vuxenutbildningen, socialtjänst, kultur- och fritidsförvaltningen samt polis, vars syfte är att på ett övergripande plan diskutera problem, situationer, brottslighet och otrygghet – det vill säga ungas riskfaktorer. När till exempel specifika skolor har en ökad oro bland eleverna vidtas snabba åtgärder såsom tidiga besök på skolor av polis och ökat fokus hos fältassistenter inom de områdena. Bedömningen här är att förmågan att agera tidigt och tillsammans har ökat, till förmån för de ungas trygghet. Informationen som framkommer i nätverket och fakta de hanterar, som till exempel antal anmälda brott, bildar den heltäckande och verklighetsnära bild som ligger till grund för bedömningen att unga är trygga.
- **Ungas trygghet i kommunens verksamheter:** Både interna och externa undersökningar visar att barn och elever känner sig trygga i kommunens förskolor och skolor. I Tyresö känner sig 96 procent av barnen och ungdomarna trygga i skolan vilket är högre än elever i den nationella jämförelsen (84 %) och även trivseln är hög i skolan. Kulturskolans och fritidsgårdarnas undersökningar visar att deltagarna anser att verksamheten är trygg.
- **Åtgärder för att möta omvärlden:** En osäker omvärld påverkar självklart ungas upplevda trygghet. Kommunen har under året inom flera olika verksamheter som möter barn och unga riktat arbete för att möta eventuell oro och möjliggöra dialog och stöd. Våldsutvecklingen har stark koppling till kriminella nätverksstrukturer där nyrekrytering av barn och unga utgör en risk, så även i Tyresö kommun. Därför är det av vikt att fortsätta arbeta förebyggande och på individnivå i ett tidigt skede av oro, tillsammans och i samverkan. I Tyresö startades under året en form av individsamverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid – så kallad SSPF-samverkan.
- **Ungas psykiska hälsa:** Antalet unga med psykisk ohälsa och de som inte ser livet som meningsfullt har ökat. Den ökningen finns både nationellt och i Tyresö kommun. De ungas mående uppmärksammas inom såväl skola, socialtjänst och fritidsverksamheten. Många åtgärder pågår och avgörande för att vända utvecklingen är samarbetet inom kommunen, men även mellan samhällsaktörer som regionen och civilsamhället.

Se även bilaga 3 ”Barnbokslut i Tyresö kommun 2023”.

Trygghet i samhället

Upp- och nedgångar i trygghet och otrygghet kan påverkas av många olika faktorer, och är även individuellt. Vad som sker i omvärlden kan vara en påverkansfaktor, vilket går att läsa mer om i bilaga 1 Årsuppföljning av säkerhetsarbetet i Tyresö kommun 2023. Andelen som upplever sig trygga i Tyresö kommun bedöms stabilt över tid, med viss positiv riktning, varför området bedöms vara grönt.

Upplevelsen av trygghet i Tyresö ökar enligt de svarande på medborgarundersökningen. Tyresö får generellt högre betyg inom området trygghet än de flesta andra kommuner. 95,5 procent känner sig trygga när det är ljus ute, motsvarande andel för riket är 94,8 procent. Minskat problem med personer eller gäng som stör samt våldsbrott är två områden som uppvisar störst förbättring. Sedan 2021 har andelen som upplever en ökad trygghet inom dessa områden ökat med drygt tio procent, till 71,6 respektive 77,1 procent. Det kan jämföras med riket där andelen höga betyg är lägre, 60,5 procent respektive 57,4 procent. Polisens närvaro i kommunen sticker dock ut, där endast 31 procent av de svarande ger höga betyg, vilket kan jämföras med riket på nästan det dubbla, 59,4 procent.

Medborgarundersökningens resultat med ökad upplevelse av trygghet bekräftas av Polisens trygghetsundersökning för 2023. Även den visar en positiv utveckling för Tyresö som helhet, även om tryggheten minskat på enskilda platser. Utvecklingen är densamma gällande andelen som känner sig ganska eller mycket trygga utomhus i området där de bor när det är mörkt ute där Tyresö kommun har ökat från 76,8 andelar 2022 till 80,5 andelar 2023 i undersökningen Öppna jämförelser.

Den upplevda tryggheten i Tyresö skiljer sig mellan olika områden. I de områden i Tyresö där otryggheten är som högst är också de områden där fler anser att polisen och kommunen bryr sig om de problem som upplevs där. En förklaring till det kan vara att områden med högre problematik prioriteras och de insatser och satsningar som gjorts har varit synliga eller märkbara för de boende på platsen. I Tyresö kan vi även se ett samband mellan områden med sämre livsvillkor och högre otrygghet vilket även nationellt är ett samband. Se även bilaga 1 Årsuppföljning av säkerhetsarbetet i Tyresö kommun 2023.

Den 2 oktober gick Samverkan Stockholmsregionen (samtliga 26 kommuner i Stockholmsregionen, Polisen, Länsstyrelsen, Försvarsmakten med flera) in i aktiverat läge efter att Polismyndigheten tagit initiativ till detta på grund av våldsutvecklingen. Aktörerna arbetar tillsammans för ett tryggt samhälle och samverkan för att bryta den pågående våldsvågen intensifierades med hjälp av det aktiverade läget. Bland annat fokuserades att säkerställa en effektiv hantering av individärenden mellan polis och kommun alla tider på dygnet, säkerställa en regelbunden samlad regional operativ lägesbild över organisationsgränser, samt säkerställa en samordnad kommunikation för att underbygga känslan av ett enat samhälle. Ett regionalt operativt centrum bildades och samtliga kommuner tecknade samverkansavtal med Stockholms stad för en väg in vid händelser obekväma tider på dygnet.

Lokalt i Tyresö utökades styrgruppen för Ett tryggare Granängsringen med fler förvaltningar och en konkret handlingsplan utifrån det aktiverade läget togs fram på kort tid. Den har exempelvis resulterat i att kommunens samverkan med polisen kring individer har förbättrats, att trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön har gjorts och att orosanmälningars kvalitet har förbättrats med hjälp av kompetenshöjande insatser.

Företagsklimat

Bedömningen av företagsklimatet i kommunen görs utifrån den undersökning som genomförs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i samarbete med Stockholm Business Alliance (SBA). Resultaten presenteras i form av ett nöjd-kund-index (NKI). Betygsskalan går från 0-100, där ett

värde lägre än 62 anses vara lågt, 62-69 godkänt och 70 eller mer högt⁸. Tyresö kommun har totalt sett legat på en stabilt god nivå under flera år. Ambitionen att förbättra det egna resultatet är dock inte uppnått och kommuner generellt gör en positiv förflyttning som inte syns i Tyresö. Det indikerar att företagarnas nöjdhet med kommunens service över tid är relativt stabil, men att andra kommuner presterar bättre och klättrar i placering.

Undersökningen utgår från serviceområdena tillgänglighet, information, bemötande, kompetens, rättssäkerhet och effektivitet. Högst omdöme ges Tyresö kommuns bemötande, med ett index på 78. Lägst omdöme ges information, med ett index på 69. De myndighetsområden som följs upp i undersökningen är brandskydd, bygglov, miljö- och hälsoskydd och livsmedelskontroll samt serveringstillstånd. Serveringstillstånd får högst omdöme (index 79), medan bygglovsverksamheten får lägst omdöme (index 50). Mätningen gjordes under 2022.

NKI -Insikt	2012	2014	2016	2018	2019	2020	2021	2022
Tyresö	67	68	68	68	75	72	71	71

Ovanstående undersökning kan relateras till en attitydundersökning och genomförs av Svenskt Näringsliv och dess medlemsföretag. Här ses en klar försämring med en rankingplacering om 145 av 290 kommuner, mot tidigare års placering 58. Mest missnöje kan ses inom bygg och omvårdnad samt restaurang, och inom företag med 1-5 anställda. De områden som har stor påverkan är attityden och förmågan att ge bra information till företagarna hos kommunens anställda, och de myndighetsområden som det finns störst utvecklingspotential inom är upphandling, bygglov samt miljö och hälsa.

Efter att ha fått NKI-resultatet bjöd kommunen direkt in till ett antal träffar där företagare fick träffa representanter från olika delar av kommunen för att berätta om hur det är att vara företagare i Tyresö. Den 26 september bildades ett NKI-råd i kommunen som ska träffas kontinuerligt med målsättning att förbättra företagsklimatet. NKI-rådet har minst en deltagare från varje myndighetsområde som är med i NKI. Där har nuläge, styrkor och svagheter identifierats och en fortsatt utvecklingsprocess mot ett bättre företagsklimat arbetats fram. Utöver det interna arbetet har NKI-rådet tagit in en extern part som har genomfört djupintervjuer med ett antal företagare, för att bli träffsäkra i åtgärder som vidtas. Arbetet behöver fortsätta, planerade åtgärder vidtas och samskapande med företagare av nya åtgärder behöver ske under 2024 för att förbättra företagsklimatet.

Mellan åren 2021-2022 har handläggningstiden för bygglov varit betydligt högre i Tyresö än i andra kommuner i Sverige. Under 2022 påbörjades ett omfattande utvecklingsarbete för att förbättra detta, vilket resulterade i att bygglovenheten under 2023 sänkte sin handläggningstid från 76 till 8 dagar. Detta berodde bland annat på förändrade arbetssätt och rutiner samt ett nytt ärendehanteringssystem som underlättade ärendehantering, både för handläggare och sökanden. Under 2023 har man lyckats behålla och stabilisera de låga handläggningstiderna trots att antalet ansökningar är något fler än föregående år.

⁸ [Ökad nöjdhet med kommunernas företagsklimat | SKR](#)

De politiska uppdragen ”Likvärdig förskola och skola”, ”Omsorg för äldre och funktionsnedsatta”, ”Socialt hållbart Tyresö för ökad trygghet”, ”En meningsfull vardag och fritid för alla”, ”Framtidens gymnasium och ökad sysselsättning” och ”Bostäder och hållbar infrastruktur i hela Tyresö” går enligt plan och levereras i tid. Se även Bilaga 4: Uppföljning av politiska uppdrag i kommunplan 2023.

Målen i Agenda 2030 är sammankopplade och i leveransen av välfärdstjänster bidrar kommunen på olika sätt till alla mål i Agenda 2030 i sin helhet, med särskilt fokus på mål 1, 3, 4, 9, 11, 13, 15 och 16. För en utförligare redovisning av arbetet utifrån Agenda 2030, se bilaga 2 Hållbarhetsredovisning Tyresö kommun 2023.

Tyresö kommuns inköp, investeringar och resursanvändning sker inom den cirkulära ekonomins villkor – Hållbarhetsmål

Målet är uppnått – Grönt

Målet om att Tyresö kommunkoncern ställer om till att bedriva verksamheten inom den cirkulära ekonomins villkor bedöms som uppfyllt. Kommunen arbetar enligt ambitionerna i trafikstrategin och måltidspolicyn och minskningen av fosforhalter syns i både Drevviken och Öringesjön. Årets hållbarhetsredovisning visar även att ett aktivt arbete pågår inom verksamheterna och resultat syns inom flera områden, se bilaga 2 Hållbarhetsredovisning Tyresö kommun 2023.

Indikatorer	Målbeskrivning	Måluppfyllelse	2023
Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/koncerns måluppfyllelse.	*	6/7 grön 1 gul	
Måluppfyllelse i trafikstrategin	Arbetet ska fortskrida i enlighet med ambition	I enlighet med ambition	
Måluppfyllelse i måltidspolicyn	Arbetet ska fortskrida i enlighet med ambition	I enlighet med ambition	
Totala fosforhalter i Tyresån, Drevviken och Öringesjön	Minska i enlighet med ambition, följs vid delår/år	Har minskat inom 2/3 och oförändrat i en.	
Hållbarhetsredovisning med särskilt fokus på kommunkoncernens utveckling i förhållande till målen inom Agenda 2030.	Arbetet ska fortskrida i enlighet med de ambitioner som satts.	I enlighet med ambition	

*Grön: Fyra eller fler är gröna, inga röda. Röd: Tre eller fler är röda. Gult: Alla kombinationer som inte är röda eller gröna. De som ingår i uppföljningen är äldre- och omsorgsförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, arbetsmarknads- och socialförvaltningen, centrala stödfunktioner, samhällsbyggnadskontoret samt Tyresö Bostäder.

Nämnder/förvaltningar/kontor/stabers/koncerns måluppfyllelse

Olika nämnder och förvaltningar har haft olika utvecklingsområden, utifrån en analys av tidigare års utfall samt prioriterade områden. Gemensamt i hela kommunen har varit att allt mer gå från att lära sig om att ställa om till ett mer cirkulärt sätt att arbeta till att faktiskt tillämpa och arbeta mer hållbart, vilket gör att det finns ett aktivt hållbarhetsarbete i verksamheterna som utvecklas hela tiden.

Miljörådet för årskurs 8 har startat igen. Flera skolor har ett system för kompostering och odling av egna grönsaker. En av kommunens årskurs fyror vann första pris i Håll Sverige Rent-utmaningen. Med stöd av bland annat sopsamlarmonster, Kaptan Reko, litteratur och processtöd har hållbarhetsarbetet utvecklats i förskolorna. Alla skolor arbetar med att minska matsvinnet vid skollunchen. För yngre elever är det mycket konkret, till exempel att väga maten som slängs. Äldre elever deltar i undervisning kring hållbarhet, klimatsmart mat, global konsumtion och hållbar utveckling. I linje med nationella mål att minska matavfallet ligger Tyresö bra till och matavfall i kilo per person fortsätter minska enligt plan.

Ett ökat återanvändande av inventarier sker i alla verksamheter och användandet av alternativa fordon, såsom elsparkcykel och el-moped, har ökat. Tyresö dagliga verksamhet, TYDA, hämtade och återvann material från ett 50-tal arbetsplatser runt om i Tyresö. I projektet ”omställning till flexbaserad arbetsplats i kommunhuset” har mer än 90 procent av befintligt möblemang i kommunhuset och andra fastigheter återbrukats. De möbler som köps in är i första hand begagnade från upphandlad leverantör.

Dykning vid kommunens badplatser visar att mängden skräp i vattnet har minskat jämfört med föregående år, troligen för att medarbetare från idrotts- och fritidsanläggningar dagligen besöker de kommunala baden och samlar in bråte och skräp. Skräpet lämnas sedan kretsloppscentralen. I de upphandlingar och inköp som genomförts under året, har hållbarhetskrav varit en viktig parameter. Det ställs hållbarhetskrav i alla upphandlingar i olika detaljeringsgrad beroende på upphandlingsobjektet. Krav på miljöklassade fordon och förnybara bränslen har ställts i samtliga upphandlingar som innefattar transporter eller arbetsmaskiner. I avtalen för om- och nybyggnation av skolor ingår att i så stor utsträckning som möjligt återbruka befintligt material som exempelvis tegel och limträbalkar. Uppföljningen visar att de utvecklingsmål som satts inom respektive nämnd/förvaltning/kontor för året har haft önskad progression och uppnåtts. Tyresö Bostäder bedöms delvis nått årets mål om energiförbrukning 100 kWh/kvm, utfallet var 106 kWh/kvm.

Måluppfyllelse i trafikstrategin

För att trafiken i kommunen ska utvecklas på ett hållbart sätt, har kommunen en trafikstrategi. Den har fått namn efter visionen som den beskriver: "Tyresö styr mot hållbara transporter". Kort sagt: Vi planerar för gång-, cykel- och kollektivtrafik framför bilen. Trafikstrategin har fem målområden, Hållbara resmönster, Tillgänglighet till allt, Ett levande Tyresö, Bra klimat, miljö och hälsa, Trygg och säker trafikmiljö. Sammanfattningsvis kan konstateras att vi under 2023 gjort förflyttningar inom samtliga områden. Inom "Hållbara resmönster" har behovsanalys om spår till Tyresö påbörjats av Trafikförvaltningen och Förvaltning för utbyggd tunnelbana. För att nå målet "Tillgänglighet till allt" har kartläggning av strategiskt markinköp skett som i sin tur kan påverka placering av samhällsviktiga verksamheter som skolor, förskolor, vårdboende och så vidare i kollektivtrafiknära lägen, samt i lägen som kan trafikförsörjas med resor till fots och med cykel. Det har även skett en utbyggnad av vägnätet, inklusive gång- och cykelbanor, på Östra Tyresö samt i Bäverbäcken. Medborgarundersökningen visar att andelen medborgare som tycker utbudet av gång- och cykelvägar är bra är 93.1 procent 2023, vilket är en ökning från 2022 då motsvarande siffra var 89.8 procent.

När infrastrukturprojekt planeras så görs det i enlighet med målbilden ”Ett levande Tyresö”. Under 2023 är aktuella projekt som planerats för exempelvis omdaning av Bollmoravägen och delar av Njupkärrsvägen till en stadsgata med utrymme för ökad stadsmässighet, grönska, samt höjd standard för gående, cyklister och kollektivtrafik. Även omdaning av Norra Tyresö Centrum med tillförande av stadskvaliteter som vistelseytor, kvartersstruktur, ett mer finmaskigt gång- och cykelvägnät, ökad orienterbarhet och grönska i centrala delarna av Bollmora bidrar till målet.

Målområdet ”Bra klimat, miljö och hälsa” går enligt plan. Arbetet med laddinfrastruktur och laddningsbara fordon, klimatberäkningar av stadsdelar och översyn av trafikleder för farligt gods samt genomförande av handlingsplan kopplad till CERO-analys av kommunanställdas resande pågår. Övrigt som följs upp inom detta område är utsläpp av växthusgaser, fossilfri fordonsflotta, efterlevnad av miljö kvalitetsnormer avseende buller, partiklar och emissioner från vägtrafiken, god dagvattenhantering samt ökad hälsa genom möjliggörandet av aktiv mobilitet, vilket finns beskrivet i bilagan för hållbarhetsredovisning. Inom Trygg och säker trafikmiljö har under året identifierats så kallade ”problempunkter/platser” som går vidare till projektering 2024. Uppdaterad kategorisering av vägnätet som underlag för kommunövergripande hastighetsöversyn är arbete som pågår och förväntas avslutas under första delen av 2024.

Måluppfyllelse i måltidspolicyn

Den samlade bedömningen är att kommunen i huvudsak uppnår de uppsatta målen för 2023, eller har en utvecklingstakt i linje med förväntan. Måltidspolicyn innehåller olika områden med uttalad ambitionsnivå för arbetet. Utifrån utfallet inom dessa har den samlade bedömningen gjorts. Underlag för bedömning inom respektive område redogörs mer utförligt nedan.

Tyresö kommuns måltider har hög kvalitet (de är goda, säkra och näringsrika)

Den samlade bedömningen för denna grundprincip är att vi delvis uppnår de uppsatta målen för 2023. Skolmåltidernas näringsriktighet och variation har säkerställts genom att Livsmedelsverkets rekommenderade serveringsfrekvenser har efterföljts. Matgästens nöjdhet har undersökts genom elev- och föräldraenkäten, där den genomsnittliga nöjdheten var 44 procent. För att bättre undersöka nöjdheten, med en mätmetod i direkt anslutning till måltiden, som är mer användarvänlig för eleven samt ger ett stöd för undersökning av vilka faktorer som har störst påverkan på nöjdheten, har en ny metod för mätning införts under slutet av året och utgår från mentometerstolpar i skolrestaurangerna. Mätningen ger en direkt feedback och den visar ett bättre resultat jämfört med elev- och föräldraenkäten då den ger en nöjdhet på 65,6 procent. Mätningar med verktyget kommer att vara en integrerad del av det systematiska kvalitetsarbetet under minst fyra år framöver. Med större förståelse för vilka aspekter av måltidsupplevelsen som har störst förbättringspotential samt utökad dialog med eleverna, förväntas nöjdheten hos eleverna öka kontinuerligt.

Tyresö kommuns måltider skapar en lustfylld stund och är integrerade i sitt sammanhang

Den samlade bedömningen för denna grundprincip är att vi uppnår de uppsatta målen för 2023. Skolelever i årskurs 8 har genom klimatrådet lyft önskemål om större inflytande över måltiderna. Under året har måltidsservice i samverkan med skola och förskola säkerställt att dialog med eleverna genomförs regelbundet med olika metoder (matråd, skolråd, enkäter, praktikanter och fokusgrupper).

Tyresö kommuns måltider är hållbara

Den samlade bedömningen för denna grundprincip är att vi delvis uppnår de uppsatta målen för 2023. Andelen ekologiska livsmedel har sjunkit till 43 procent från 49 procent förra året, på grund av livsmedelsprisökningar. Målsättningen att nå 60 procent ekologiskt till 2030 är dock fortfarande trolig. Andelen kött och fågel med ursprung i Sverige har ökat för varje år och ligger nu på 87 procent. Matsvinnet har mätts på alla enheter under en period på vårterminen och en period på höstterminen och når årets målsättning för svinn per portion.

Livsmedelsberedskap är en del av det civila försvaret och måste stärkas enligt regeringens proposition om totalförsvaret. Arbetet med detta har påbörjats under våren 2023. En revidering av måltidspolicyn ska genomföras för den aktuella mandatperioden, enligt tidigare beslut. Möjliga områden som skulle kunna inkluderas i en sådan revidering är livsmedelsberedskap som en del av kommunens civila försvar samt målsättningar kring klimatpåverkan av livsmedelsinköp.

Totala fosforhalter i Tyresån, Drevviken och Öringesjön

De totala fosforhalterna i Tyresån är oförändrade. Ingen tydlig trend går att utläsa för Öringesjön, även om de senaste två åren visat de lägsta värdena på tio år. För Drevviken syns en tydlig förbättring som beror på fällningen.

Hållbarhetsredovisning med särskilt fokus på kommunkoncernens utveckling i förhållande till målen inom Agenda 2030

I Tyresö kommun är hållbarhetsarbetet en självklar del av alla verksamheters dagliga arbete. Detta implementeras genom att kommunen sedan 2021 har integrerat FN:s hållbarhetsmål i Agenda 2030 i styr- och ledningssystemet. Alla verksamheter sätter egna mål och prioriteringar för att skapa bästa välfärd utifrån kommunens vision och målområden som syftar till att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling i Tyresö. Inom samtliga av kommunens mål redogörs för vilka mål i Agenda 2030 de bidrar till att uppnå. I Aktuell hållbarhets kommunranking över miljöbästa kommuner 2023, är Tyresö på 13 plats totalt i Sverige och på femte plats i gruppen Storstäder och storstadsnära kommuner vilket visar att kommunen fortsätter att driva ett aktivt hållbarhetsarbete och når resultat.

I bilaga 2 Hållbarhetsredovisning Tyresö kommun 2023 ges först en översiktsskild av Agenda 2030 utvecklingen i Tyresö kommun utifrån utvalda Agenda 2030 nyckeltal i Kolada. Därefter följer en redovisning av viktiga aktiviteter och resultat som bidrar till uppfyllelse av olika globala hållbarhetsmål. Den samlade bedömningen är att arbetet går i enlighet med ambition.

I det politiska uppdraget ” Minskade klimatutsläpp, stärkt park- och naturmiljö” behöver organisationen öka verkställighetstakten för att nå målsättningen om källsortering. Se även Bilaga 4: Uppföljning av politiska uppdrag i kommunplan 2023

Tyresö kommuns inköp, investeringar och resursanvändning sker inom den cirkulära ekonomins villkor – mål för kostnadseffektiv och balanserad ekonomi

Målet uppfyllt – Grönt.

Tyresö kommun ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det anses som uppfyllt utifrån en sammanvägd bedömning av indikatorerna.

Indikatorer	Målbeskrivning	Måluppfyllelse	2023
1. Alla förvaltningar och kontor bedrivs med tilldelade resurser och bolagens verksamheter bedrivs enligt budget.	*	Sammanvägd bedömning	
2. Samlat resultat för kommunens förvaltningar och kontor är i enlighet med tilldelade resurser.	**	Samlat resultat i enlighet med tilldelade resurser	

**Grön: 5 eller fler noder är gröna, inga röda Gult: Alla kombinationer som inte är röda eller gröna. Röd: tre eller fler av noderna är röda. För samhällsbyggnadskontoret bedöms kontorets ekonomiska resultat exklusive förgäveskostnader. Dock gäller att målet som helhet ska bedömas grönt om det samlade överskottet för kontor och förvaltningar överstiger 1 procent av budgetramen.*

*** Samlat resultat för kommunens förvaltningar/ kontor/ staber, det vill säga mätning sker endast på kommunens totala avvikelser mot budget.*

Förvaltningar och kontor bedrivs med tilldelade resurser

Avvikelse mot budget	Mnkr	%
Barn- och utbildningsförvaltningen	-3,1	-0,2%
Arbetsmarknads- och socialförvaltningen	9,2	3,1%
Äldre- och omsorgsförvaltningen	-7,1	-1,0%
Kultur- och fritidsförvaltningen	11,2	8,6%
Samhällsbyggnadskontoret*	-7,5	-3,7%
Centrala funktioner	16,9	6,5%
Total drift**	-1,1	0,0%
Tyresö Bostäder	0,8	6,5%

** exklusive investeringsrelaterad drift (förgäveskostnader)*

***inklusive investeringsrelaterad drift (förgäveskostnader)*

Barn- och utbildningsförvaltningens avvikelse mot budget motsvarar enbart 0,2 procent vilket innebär att nämnden har klarat av att bedriva verksamhet inom givna budgetramar. Betydande poster av engångskaraktär har belastat året, främst inom äldreomsorgen och samhällsbyggnadskontoret. Inom äldreomsorgen är det omställningen av Björkbackens vård- och omsorgsboende som är huvudorsaken till den negativa avvikelsen. För samhällsbyggnadskontoret har engångskostnader motsvarande cirka 21 mnkr belastat 2023. Dessa är främst relaterade till investeringsrelaterad drift (förgäveskostnader), men även ökade kostnader för bränder, snöröjning och halkbekämpning har påverkat avvikelsen mot budget. Samtliga förvaltningar och kontor har utifrån nulägesanalyser identifierat strategier för nödvändig anpassning utifrån de ekonomiska förutsättningarna 2024.

Samlat resultat för kommunens förvaltningar och kontor

Av driftredovisningen framgår att nämndernas sammantagna utfall för 2023 ligger i nivå med budget (en avvikelse på 0,04 procent jämfört med årsbudget).

Det politiska uppdraget ”Ordning och reda i ekonomin” går enligt plan och levereras i tid. Se även Bilaga 4: Uppföljning av politiska uppdrag i kommunplan 2023.

Finansiella mål

Målet uppfyllt – Grönt

Kommunens resultatöverskott och soliditet ska ligga på en långsiktigt hållbar nivå. För att bättre bedöma kommunens ekonomiska ställning och säkerställa god ekonomisk hushållning i verksamheterna har Tyresö kommun satt upp finansiella indikatorer som innebär att kommunens resultatöverskott och soliditet ska ligga på en långsiktigt hållbar nivå.

Indikatorer	Målbeskrivning	Måluppfyllelse	2023
1. Resultatöverskott	Resultat exklusive jämförelsestörande poster motsvarande minst 2,0 procent i den ordinarie verksamheten	4,8%	
2. Soliditet	Kommunens soliditet exklusive pensionsåtagande intjänat före 1998 ska vara 32 procent eller mer.	40,8%	

Resultatöverskott

Kommunens resultatöverskott ska ligga på en långsiktigt hållbar nivå. Resultatandelen är årets resultat i förhållande till skatteintäkter och utjämning. Vad som är en långsiktigt hållbar nivå beror på flera faktorer, som kommunens ekonomi i utgångsläget och framtida planer för tillväxt och investeringar. Det behövs en tillräckligt hög resultatnivå för att klara svängningar i ekonomin så som förändringar i skatteintäkter och oväntade kostnadsökningar. Resultatet behövs också för att finansiera behovet av investeringar.

Målet för 2023 är ett resultat exklusive jämförelsestörande poster motsvarande minst 2,0 procent i den ordinarie verksamheten. Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster uppgår till 4,8 procent och är klart över målet på 2,0 procent.

Soliditet

Kommunens soliditet ska vara på en långsiktigt hållbar nivå. Soliditeten visar hur stor andel av kommunens tillgångar som finansieras av eget kapital. Indikatorn har en stark koppling till resultatet och möjligheten att finansiera investeringar med egna medel. Målet för 2023 är att soliditeten exklusive pensionsåtagande intjänat före 1998 ska överstiga 32 procent.

Soliditeten exklusive pensionsåtagande intjänat före 1998 i kommunen uppgår till 40,8 procent. Målet om en soliditet över 32 procent har därmed uppnåtts.

Balanskravsresultat

Balanskravet är kommunallagens regelverk för krav på ekonomisk balans mellan intäkter och kostnader. Om kostnaderna är större än intäkterna under ett enskilt räkenskapsår uppstår ett underskott som ska återställas inom de tre påföljande åren.

Balanskravsutredning (kronor)	2023	2022
Årets resultat enligt resultaträkningen	117 796 223	185 034 869
– Samtliga realisationsvinster	-1 605 434	-5 096 354
+ Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet		
+ Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet		
+/- Orealiserade vinster och förluster i värdepapper		
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper		
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	116 190 789	179 938 515
– Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-	-50 000 000
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv		
BALANSKRAVSRESULTAT	116 190 789	129 938 515

Balanskravsresultatet visar årets resultat rensat från intäkter och kostnader, som inte hör till den löpande verksamheten. Realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar ska dras av från balanskravsresultatet. 2023 års balanskravsresultat blev 116,2 mnkr. Det innebär att kommunen har uppfyllt lagens krav på en ekonomi i balans med mycket god marginal. Under åren 2019-2022 har kommunen avsatt totalt 150 mnkr till resultatutjämningsreserven, vilket också är den maximala avsättningen enligt de kommunala riktlinjerna. Det innebär att ingen avsättning genomförs år 2023.

Utmärkande för årets balanskravsutredning är att:

- Det finns inte något historiskt underskott att återställa.
- Resultatutjämningsreserven har inte utnyttjats under räkenskapsåret 2023.

Väsentliga personalförhållanden

Väsentliga personalförhållanden Tyresö kommun			
	2023	2022	2021
Antal månadsavlönade (alla anställningsformer)			
Totalt	2740	2769	2748
Kvinnor	2057	2089	2122
Män	683	680	626
Antal timmar arbetade av timanställda omräknat till årsarbetare (kommunen totalt resp per förvaltning)			
Totalt	146,4	183,8	200,2
Kvinnor	96,9	121,9	131,5
Män	49,5	61,8	68,7
Antal månadsavlönade tillsvidareanställda			
Totalt	2540	2507	2487
Kvinnor	1921	1918	1948
Män	619	589	539
Antal månadsavlönade tillsvidareanställda omräknat till heltidstjänster (årsarbetare)			
Totalt	2 453	2 427	2401
Kvinnor	1 855	1 857	1875
Män	598	570	526
Andel månadsavlönade tillsvidareanställda som arbetar heltid, procent			
Totalt	87	88	87
Kvinnor	86	88	86
Män	88	90	92
Könsfördelning, procent (avser alla anställda, alla anställningsformer)			
Andel kvinnor av alla anställda	74	75	77
Andel kvinnor av alla chefer	74	75	72
Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid (avser alla månadsavlönade, alla anställningsformer)			

Total sjukfrånvaro	7,2	8,3	8,5
>= 60 dagar	37,3	38,6	40,3
Kvinnor	7,7	8,8	9
Män	5,8	6,5	6,7
< 29 år	7,6	7,3	9,4
30–49 år	6,6	7,5	7,9
50–66 år	7,8	9,5	8,9
Kommunens direkta kostnader för sjuklön, mnkr			
Totalt	30,9	31,5	34,8
Total personalomsättning			
(antal tillsvidareanställda som har slutat under året dividerat med genomsnittligt antal tillsvidareanställda under året) Avgångsorsak: egen uppsägning, pension, uppsägning från arbetsgivaren, hel sjukersättning eller dödsfall.			
Total personalomsättning, procent	14,95	14,86	11,9

Förväntad utveckling

Kommunkoncernens verksamheter och ekonomi påverkas av saker som händer i omvärlden och som ligger utanför vår kontroll. Varje år uppdateras kommunens omvärldsanalys för att upptäcka händelser och värderingsförändringar som sannolikt kan komma att påverka Tyresö kommun i stor utsträckning. Omvärldsanalysen lyfter fram regionala trender som kan ha stor påverkan på Tyresös förutsättningar att utvecklas till en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar kommun.

Kommunens omvärldsanalys bygger på tidigare års omvärldsanalyser och uppföljning, årsredovisning och föregående års omvärldsanalys, rapporter och forskning från myndigheter och organisationer, till exempel Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), omvärldsbevakning från sakkunniga tjänstepersoner, workshops som hållits med samtliga chefer i kommunen, centrala fackliga och Tyresöbor.

Även om mycket har förändrats på kort tid så är det mesta av kommunens tidigare omvärldsanalyser fortsatt relevanta att förhålla sig till. I omvärldsanalysen har varje trend också en sammanfattning med slutsatser som kallas förändringstryck. Förändringstrycken bygger på en analys av trendernas påverkan på Tyresös kommunorganisation och visar hur kommunen kan behöva ställa om verksamheten så att utvecklingen ska bli så bra som möjligt och på bästa sätt möta en föränderlig omvärld. Det blir utgångspunkten för kommunens långsiktiga planeringsförutsättningar. Nedan följer en summering av kommunens förväntade utveckling avseende dels vad som faktiskt är känt om framtiden, dels de förväntningar som finns och som är baserade på konkreta, kända förhållanden som berör kommunen direkt eller indirekt.

Sveriges Kommuner och Regioner står inför en omställning för att kunna möta förändrade förutsättningar, både på kort och på lång sikt. De negativa konjunkturutsikterna och den höga inflationen har kommit snabbt och ger ett bekymmersamt läge i de flesta kommuner och regioner. Kommunsektorn behöver nu både hantera ett ekonomiskt tufft läge samtidigt som utmaningen med att hitta arbetskraft med rätt kompetens är svår på många håll och ökar väsentligt kommande år. Behoven av välfärdstjänster kommer öka och förändras. Inte sällan ställs krav på att öka bemanningen och höja kompetensen, men den demografiska utvecklingen innebär att det kommer vara svårt att hitta personal att anställa. Samtidigt är inte mer pengar lösningen på alla problem. Angreppssättet handlar snarare om att våga prova nytt och att hitta nya lösningar på komplexa problem.⁹

Demokratin utmanas

Det finns tendenser sedan ett par år tillbaka att tilliten till demokratin minskar, vilket visar sig nationellt på olika sätt. I valet 2022 gick valdeltagandet i Sverige ner för första gången sedan 2002. Det handlar visserligen om en liten minskning från ett mycket högt valdeltagande, men det som är särskilt oroande är de stora skillnader som finns mellan socioekonomiskt starka och svaga områden. Ungas samhällsengagemang ökar samtidigt som deras valdeltagande minskar nationellt.¹⁰

Även i Tyresö sjönk valdeltagandet, i kommunvalet (från 87 % till 83 % (2022, jmf riket 80 %). Minskningen sker inom samtliga åldersgrupper, men yngre röstar i lägre utsträckning än de som är äldre. Tyresö följer även den nationella trenden att det är stor skillnad i valdeltagandet till kommunfullmäktigeval mellan inrikes födda (90 %) och utrikesfödda (58 %) och invånare med förgymnasial utbildning (73 %) och invånare med eftergymnasial utbildning (90 %). Det är även en stor skillnad i valdeltagandet mellan de olika valdistrikten¹¹. Tyresöbornas attityder till att kunna påverka sin kommun har försämrats något enligt SCB:s medborgarundersökning.

För att möta detta behöver kommunen under kommande år vidta åtgärder för att öka deltagande av olika samhällsgrupper och perspektiv i utvecklingen av kommunen och i beslutsprocesser. Men även förstärka demokratiska värden och delaktighet genom att utveckla samverkan mellan kommun, föreningsliv och näringsliv. Kommunen behöver fortsätta det förebyggande arbetet mot välfärdsbrott genom att säkerställa att det finns en tydlig process för att hantera problem när de upptäcks och öka kunskapen om välfärdsbrott så att insatser kan göras innan problem upptäcks. Säkra rutiner för att försvåra för aktörer att planera och begå välfärdsbrott.

Demografiska utvecklingen utmanar

Den demografiska utvecklingen visar att kommuner och regioner har flera tuffa år framöver. Antalet invånare över 80 år ökar med nästan 50 procent de närmaste tio åren, vilket kommer att öka behoven av välfärdstjänster som sjukvård och äldreomsorg. Samtidigt som gruppen äldre ökar beräknar SCB att antalet barn och unga minskar de kommande åren. Under första halvåret 2023 är antalet födda barn det lägsta på 20 år och i 193 av landets kommuner har barnafödandet minskat, vilket kommer

⁹ [Vägval för framtiden 5 – En spaning mot år 2035 \(skr.se\)](#)

¹⁰ [Vägval för framtiden 5 – En spaning mot år 2035 \(skr.se\)](#)

¹¹ [Jämföraren - Kolada](#)

minska behoven av förskola och skola. När arbetskraften inte räcker till går det inte att möta de demografiska utmaningarna och de nya behoven enbart genom att rekrytera fler. Förutom att satsa på att bibehålla medarbetare och tillvarata samt utveckla kompetensen hos befintliga medarbetare, kommer innovation och nya arbetssätt, välfärdsteknik, samverkan och attityd vara ett ständigt aktuellt arbete.¹²

2023 hade Tyresö den lägsta befolkningsutvecklingen på många år. Oavsett befolkningsprognos de senaste åren går det att konstatera att antalet äldre blir fler, en utveckling som återfinns i hela riket. Senaste prognosen pekar på att antalet över 65 år väntas öka med 24 procent kommande tio år och antalet över 80 år med 31 procent. Samtidigt lever människor längre och är friskare. Tyresö har länge varit en barnrik kommun och kommer fortsatt vara det i stor utsträckning, men utvecklingen av barngrupperna har varit skakig senaste åren. 2022 följde barnafödandet i Tyresö riket i stort och nådde den lägsta nivån sedan 1980-talet, och då var befolkningen nästan 20 000 färre. 2023 fortsatte barnafödande ligga på en låg nivå och det återstår att se om det fortsätter på denna nivå. En ovanligt låg ökning av övriga barngrupper kunde även ses, särskilt gruppen i 1-5 år. Tidiga analyser pekar på en låg inflyttning av barnfamiljer, vilket sannolikt är konjunkturberoende. Prognoserna innehåller fler osäkerhetsfaktorer än tidigare vilket ställer högre krav på analyser och rätt takt i förändringsarbetet.

Kommunen behöver följa befolkningsutvecklingen noga med särskilt fokus på trender. Samarbetet mellan förvaltningarna blir extra viktigt för att undvika att förhastade beslut tas. Arbetet som pågått under 2023 med kompetensförsörjningsplaner behöver fortsätta och förmågan att jobba målsökande, innovativt och tillsammans när det ger mervärde behöver öka i kommunen. För att minska ofrivillig ensamhet behöver arbetet med att möta längtan efter gemenskap oavsett ålder främjas.

Invånare med alltmer ojämlika livsvillkor

Människors livsvillkor har under lång tid generellt blivit allt bättre. Samtidigt har skillnaderna i exempelvis inkomster, förmögenhet och hälsa ökat. Ökade skillnader i livsvillkor påverkar naturligtvis de människor som är mest ekonomiskt och socialt utsatta på ett negativt sätt, men forskningen visar också på att stor ojämlikhet även har en negativ påverkan på dem som har det bäst då skillnad i livsvillkor medför att hela samhället utsätts för slitningar. I Tyresö kommun finns skillnader avseende livsvillkor. På en skala 1-6 finns områden med livsindexnivå två, samtidigt som andra delar av kommunen kännetecknas av livsvillkor på nivå fem. Exempel på levnadsvillkor som grund för mätningen är individens utbildning, ekonomi, yrke, socioekonomiska bakgrund och boendemiljö.¹³

Även den upplevda otryggheten är olika beroende på område, liksom skolresultaten i grundskolorna. Ett aktivt arbete pågår för att öka tryggheten och likvärdigheten både i samhället och i kommunens skolor. Kommunen har flertalet mötesplatser, till exempel allaktivitetslokalen i Granängsringen, som nyttjas både av ledarledd verksamhet och av invånare på egen hand. Det finns även ett viljeinriktningsbeslut att starta en familjecentral tillsammans med Regionen. Detta är olika initiativ för att skapa fler mötesplatser där människor med olika bakgrund och erfarenhet kan mötas och känna meningsfullhet samt fortsätta det främjande och förebyggande arbetet för att ungdomar hamnar i en

¹² [Vägval för framtiden 5 – En spaning mot år 2035 \(skr.se\)](#)

¹³ [Vägval för framtiden 5 – En spaning mot år 2035 \(skr.se\)](#)

kriminell livsstil. Arbetet som pågår med att öka likvärdigheten mellan Tyresös förskolor/skolor kommer fortsätta och skolans kompensatoriska uppdrag prioriteras.

Klimatet förändras

Anpassningen till ett klimat i förändring och förlusten av biologisk mångfald kommer att ställa allt högre krav på kommuner och regioner. Som samhällsutvecklare, myndighet och verksamhetsutövare har kommuner och regioner ett stort ansvar för att ställa om till hållbara och cirkulära arbetssätt, likväl som de kan vara en viktig vägvisare och bidra med stöd för att underlätta omställningen hos medborgare och näringsliv.

Tyresö kommun har åtagit sig att bli en klimatneutral kommun i linje med Parisavtalet. Både de territoriella utsläppen och de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser som genereras av kommunkoncernen, företag och invånare i Tyresö måste på sikt bli netto noll. Tyresö har goda förutsättningar då det inte finns tunga industrier, vilka har stor påverkan på hur stora utsläppen av växthusgaser blir i kommunerna.

I Tyresö kommun har antal ton utsläppta koldioxidekvivalenter per invånare minskat med 26,8 procent sedan 2016¹⁴.

Transporter står för en stor del av kommunens utsläpp och är därför ett prioriterat område. Kommunen har även en ambition att driva omställningen till en cirkulär ekonomi. I detta ingår att minska de konsumtionsbaserade klimatutsläppen, fasa ut skadliga kemikalier, återbruka och återvinna samt skydda och stärka ekosystem och biologisk mångfald. Kommunen arbetar med olika aktiviteter för att minska klimatutsläppen, till exempel återbruk vid byggnation, övergång till elektrifierade fordon och utbyggnad av laddinfrastruktur. Arbetet behöver fortsätta och kommande år behöver kommunen prioritera de åtgärder som har störst effekt på att minska klimatutsläppen, till exempel som att ställa klimatkrav i betydande upphandlingar, höja medvetenheten och våga pröva nya sätt för att ställa om till en cirkulär ekonomi. Andra sätt är att välja ekologiska, närproducerade livsmedel för ett lågt klimatavtryck, främja biologisk mångfald och analysera klimatförändringars påverkan på den byggda miljön samt föreslå åtgärder för att förebygga risker. Dessutom behöver Tyresös natur skyddas och dess förmåga att binda kol, reglera vattenflöden och hantera klimatförändringar stärkas.

Digitalisering

Vi lever i en digital tid och i takt med den digitala utvecklingen förändras medborgarnas behov, beteenden och förväntningar. För att vara relevant som kommun måste verksamheten möta dessa genom att aktivt ta tillvara på de nya förutsättningar som teknologin kan erbjuda. Rätt hanterad kan digitaliseringen bidra till att skapa en effektivare och mer innovativ välfärd. Medan detta skapar möjligheter för ökad effektivitet och produktivitet, väcks också frågor om arbetslöshet och människans framtida roll i arbetslivet¹⁵. Kommunen behöver kommande år på ett säkert sätt öka den digitala mognaden, det vill säga sin förmåga att tillgodogöra sig nyttorna av digitalisering.

¹⁴ [Jämföraren - Kolada](#)

¹⁵ [Vägval för framtiden 5 – En spaning mot år 2035 \(skr.se\)](#)

Beredskap för förändrade förutsättningar i omvärlden

De senaste årens globala kriser har ökat fokus på risker och vår sårbarhet samt tydliggjort behovet av beredskap. Ingen vet precis hur kommande kriser kommer att se ut, men de blir sannolikt helt annorlunda och med mer oväntade och andra konsekvenser än tidigare¹⁶.

Det är viktigt att se krisberedskapen som den förmåga som skapas i många aktörers dagliga verksamhet och inte bara förmågan hos en utpekad organisation eller en aktör. Därför behöver kommunen se till att krisberedskapen får genomslag i hela verksamheten. Krisberedskapen bör därför i så hög utsträckning som möjligt integreras i den ordinarie styr- och ledningsmodellen.

Under året har flertalet krisövningar skett internt i kommunen och tillsammans med andra samhällsaktörer, vilket lett till ökad förmåga och lärdom om prioriterade åtgärder framåt för att öka civilförsvarskompetens och arbeta för att stötta samhällets krisberedskap samt säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna.

Utifrån den förväntade utvecklingen ovan kommer kommunens förmåga att anpassa verksamheten till förändrade förutsättningar med bibehållen leveransförmåga, kvalitet och god arbetsmiljö att vara avgörande för hur väl vi lyckas möta omvärldens allt snabbare förändringar och behov. Kommunens verktyg framåt för att lyckas är att tillämpa ett tillitsfullt ledarskap, fortsätta arbetet med ständiga förbättringar och hitta smartare arbetsätt på förvaltningarna för att nå målen, samt att jobba målsökande och innovativt. En mycket viktig del i arbetet är medskapande med invånare för att bli träffsäkra i att göra rätt saker och därmed säkra att resurserna optimeras.

¹⁶ [Vägval för framtiden 5 – En spaning mot år 2035 \(skr.se\)](#)

Ekonomiska rapporter

Resultaträkning Mnkr	Not	Kommunen		Koncernen	
		2023	2022	2023	2022
Verksamhetens intäkter	2	800,2	699,5	1 095,6	964,4
Verksamhetens kostnader	3, 27	-3 734,5	-3 465,5	-3 900,8	-3 634,8
Avskrivningar	4	-164,5	-153,6	-234,4	-224,9
Jämförelsestörande poster		-	-	-	-
Verksamhetens nettokostnad		-3 098,7	-2 919,6	-3 039,6	-2 895,3
Skatteintäkter	5	2 905,9	2 749,6	2 905,9	2 749,6
Generella statsbidrag och utjämning	6	350,0	361,1	350,0	361,1
Verksamhetens resultat		157,2	191,1	216,3	215,4
Finansiella intäkter	7	14,5	11,6	6,9	4,6
Finansiella kostnader	8	-53,9	-17,7	-101,4	-34,0
Jämförelsestörande finansiella poster		-	-	-	-
Resultat efter finansiella poster		117,8	185,0	121,8	186,0
Extraordinära poster		-	-	-	-
ÅRETS RESULTAT		117,8	185,0	121,8	186,0

Balansräkning Mnkr	Not	Kommunen		Koncernen	
		2023	2022	2023	2022
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	9	0,9	-	0,9	-
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och anläggningar	10	4 072,7	3 753,8	6 467,2	6 194,4
Maskiner och inventarier	11	93,4	94,0	97,3	99,0
Finansiella anläggningstillgångar	12 13	124,4	112,2	190,9	79,9
Summa anläggningstillgångar		4 291,4	3 960,1	6 756,4	6 373,2
Bidrag till statlig infrastruktur		-	-	-	-
Omsättningstillgångar					
Förråd och exploateringsfastigheter	14	37,2	28,8	37,2	28,8
Fordringar	15	332,6	346,3	395,4	396,1
Kortfristiga placeringar		-	-	-	-
Kassa och bank	16	172,6	118,4	178,5	122,5
Summa omsättningstillgångar		542,4	493,6	611,1	547,5
SUMMA TILLGÅNGAR		4 833,9	4 453,7	7 367,4	6 920,7
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	17				
Årets resultat		117,8	185,0	121,8	186,0
Resultatutjämningsreserv		150,0	150,0	150,0	150,0
Övrigt eget kapital		1 852,1	1 667,1	2 461,3	2 275,3
Summa eget kapital		1 969,9	1 852,1	2 583,1	2 461,3
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	18	523,0	426,9	523,0	426,9
Andra avsättningar	19	0,2	0,2	58,2	57,3
Skulder					
Långfristiga skulder	20	1 483,9	1 365,8	2 906,3	2 647,9
Kortfristiga skulder	21	856,9	808,6	1 296,9	1 327,3
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		4 833,9	4 453,7	7 367,4	6 920,7

Balansräkning Mnkr	Not	Kommunen		Koncernen	
		2023	2022	2023	2022
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Panter och därmed jämförliga säkerheter		-	-	-	-
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder och eller avsättningar	22	686,4	674,0	686,4	674,0
Övriga ansvarsförbindelser	23	1 934,8	1 885,9	144,8	145,9
Hyses- och leasingåtaganden	24	548,4	531,0	523,4	495,4
SUMMA PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER		3 169,6	3 090,9	1 354,6	1 315,3
Soliditet (exkl. panter och ansvarsförbindelser)		40,8%	41,6%	35,1%	35,6%
Soliditet (inkl. pensionsförpliktelser)		26,6%	26,5%	25,7%	25,8%

Kassaflöde Mnkr	Not	Kommunen		Koncernen	
		2023	2022	2023	2022
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		117,8	185,0	121,8	186,0
Justering för övr ej likviditetspåverkande poster	25	226,1	146,7	309,9	226,9
Övriga likviditetspåverkande poster	26	-10,0	-8,9	-10,0	-8,9
Realisationsresultat vid försäljning av anläggningstillgångar		0,8	-1,0	0,8	-1,0
Medel från verksamh. före förändr. av rörelsekapital		334,7	321,9	422,6	403,0
Ökning (-) / Minskning (+) av långfristiga fordringar	13	-7,6	3,3	4,5	-13,4
Ökning (-) / Minskning (+) av kortfristiga fordringar	15	13,7	-91,8	0,7	-132,1
Ökning (-) / Minskning (+) av förråd och varulager		1,9	-0,8	1,9	-0,8
varav årets förändring av exploateringsfastigheter		0,1	-0,4	0,1	-0,4
Ökning (+) / Minskning (-) av kortfristiga skulder	21	18,2	23,9	16,8	26,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten		360,9	256,5	446,5	282,8
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	9	-1,2	0,0	-1,2	0,0
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		-	-	-	-
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-501,4	-464,9	-524,4	-455,8
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		2,0	6,3	2,0	6,3
Förvärv av finansiella tillgångar		-4,6	-4,6	-115,5	-4,6
Avyttring av finansiella tillgångar		-	-	-	-
Bidrag till investeringsverksamheten		118,2	55,3	118,1	53,9
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-387,0	-407,9	-520,9	-400,2
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Ökning (+) / Minskning (-) av låneskuld *)	20	80,0	50,0	130,0	-82,3
Amortering av skulder för finansiell leasing	20	0,4	-0,8	0,4	-0,8
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		80,4	49,2	130,4	-83,1
Årets kassaflöde		54,2	-102,3	55,9	-200,5
Likvida medel vid årets början	16	118,4	220,7	122,5	323,0
Likvida medel vid årets slut	16	172,6	118,4	178,5	122,5
Förändring av likvida medel		54,2	-102,3	55,9	-200,5

*) Lån som innehas med avsikten att löpande omsättas hos samma långivare nettoredovisas.

Redovisningsprinciper

Kommunens redovisning är upprättad i enlighet med lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). Samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder har använts i delårsrapporten som i den senaste årsredovisningen.

Intäkter redovisas när de kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna kommer att tillfalla kommunen. Periodiseringar av inkomster och utgifter sker enligt god redovisningssed i enlighet med RKR R2.

Fordringar upptas till det belopp som beräknas inkomma.

Tillgångar och skulder upptas till anskaffningsvärde där inget annat anges.

Gränsdragning mellan kostnad och investering. Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen i Tyresö kommun har satts till 50 000 kr. För investeringar i hyrda lokaler har gränsen beslutats till 500 000 kr.

Anläggningstillgångar. Kommunen tillämpar RKR R2, vilket innebär att endast offentliga investeringsbidrag och anslutningsavgifter för VA periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod. Gatukostnadsersättningar och privata exploateringsersättningar bokförs som långfristig skuld och intäktsförs i sin helhet när kommunens åtagande är uppfyllt.

Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk och görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning, dvs. lika stora nominella belopp varje år. För tillgångar i form av mark och pågående arbeten görs inga avskrivningar. Omprövning av nyttjandeperiod ska ske om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt.

Intervall avskrivningstider:

Pågående arbeten	ingen avskrivning
Mark	ingen avskrivning
Byggnader och anläggningar	3–120 år
Maskiner och inventarier	3–50 år
Aktier och andelar	ingen avskrivning
Bostadsrätter	ingen avskrivning

Kommunen tillämpar komponentavskrivning enligt rekommendation RKR R4. För anläggningstillgångar med komponenter som har olika nyttjandeperiod och där varje komponents anskaffningsvärde är betydande i förhållande till totalt anskaffningsvärde för investeringen ska uppdelning göras på komponenter. Detta för att avskrivningarna ska spegla tillgångens förbrukning. Egen nedlagd tid som är direkt hänförlig till investeringsprojekt debiteras investeringen med faktisk lönekostnad, enligt RKR R4.

Skatteintäkter. Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKRs prognos i enlighet med rekommendation RKR R2.

Säkringsredovisning. Kommunen tillämpar säkringsredovisning för räntetak av optioner enligt RKR R8.

Pensionsskuld före 1998 redovisar Tyresö kommun som en ansvarsförbindelse, enligt blandmodellen. Pensionsskuld som uppkommit from 1 januari 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen och årets förändring redovisas som verksamhetskostnad i resultaträkningen. Pensionsskuldens räntekostnad redovisas bland finansiella kostnader i resultaträkningen. Pensionsförpliktelser värderas enligt RIPS21.

Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen samt i not. För att en post ska betraktas som jämförelsestörande, ska posten uppgå till ett väsentligt belopp samt vara av sådant slag att den är viktig att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder, enligt RKR R11.

Kassaflöde upprättas enligt indirekt metod.

Leasing. Under år 2024 kommer kommunen att fortsätta den genomgång av kommunens långfristiga hyresavtal som initierades under 2023. Däribland finns ett hyresavtal med Tyresö nya badanläggning AB som kommunen delvis kommer att omklassificera till finansiell leasing. Avtalet är i nuläget redovisat som operationell leasing, vilket innebär att den årliga ersättningen redovisas inom verksamhetens kostnader. En omklassificering till finansiell leasing kommer att påverka kommunens balansräkning genom upptagande av en anläggningstillgång och en motsvarande långfristig skuld. Detta påverkar även vissa av kommunens nyckeltal, såsom soliditeten. I kommunens resultaträkning kommer en del av kostnaden istället fördelas på avskrivningar och finansiella kostnader. Hur stor effekt en sådan förändring kommer att få på balansräkningen är ännu inte fastslaget. På grund av komplexiteten i avtalet med Tyresö nya badanläggning AB har beslut fattats att inte göra ändringen i 2023 års bokslut. Resultateffekten av denna rättelse kommer att redovisas över eget kapital 2024 i enlighet med RKR R12.

Särredovisning Enligt vattentjänstlagen (50 §) skall VA-huvudmannen årligen upprätta en separat balans- och resultaträkning för verksamheten. En motsvarande särredovisning tas även fram för avfallsverksamheten. Årsrapport för dessa redovisas inte i kommunens årsredovisning utan återfinns på kommunens webbplats.

Sammanställda räkenskaper

Kommunkoncernen består av följande koncernföretag:

• Tyresö Bostäder AB	100 procent
• Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund	29,60 procent
• Södertörns Överförmyndarnämnd	11,14 procent
• Södertörns Brandförsvarsförbund	9,00 procent

• Samordningsförbundet Östra Södertörn	7,04 procent
• Stockholmsregionens Försäkrings AB	3,52 procent
• Kommuninvest	0,57 procent
• Inera AB	0,16 procent

Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Konsolidering sker med proportionell metod. Samtliga bolag där kommunens ägarandel överstiger 20 procent konsolideras, utom Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbund, där konsolideringsskyldighet ej föreligger enligt rekommendation RKR R16, på grund av att verksamheten är av obetydlig omfattning i proportion till kommunen.

De kommunala bolagen tillämpar årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Vid avvikelse i redovisningsprinciper mellan kommunen och de kommunala bolagen är det kommunens redovisningsprinciper som är vägledande för den sammanställda redovisningen.

Not 2 Verksamhetens intäkter Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Försäljningsintäkter	23,8	22,8	23,8	22,8
Taxor och avgifter *)	302,0	232,0	279,9	208,4
Hyror och arrenden	97,0	101,9	404,4	389,3
Bidrag och kostnadsersättningar **)	250,2	230,1	256,4	229,8
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	60,1	61,7	60,1	61,7
Intäkter från exploateringsverksamhet	43,9	45,0	43,9	45,0
Realisationsvinster på anläggningstillgångar	1,6	5,1	1,6	5,1
Övriga verksamhetsintäkter	21,6	1,0	25,5	2,2
Summa verksamhetens intäkter	800,2	699,5	1 095,6	964,4

*) varav 39,5 mnkr avser gatukostnadsersättning

***) varav 243,9 mnkr avser bidrag och ersättningar från staten. Av dessa är 11,4 mnkr statligt elstöd och 2,3 mnkr offentliga investeringsbidrag.

Kommunen har inga tomträttsavgälder.

Not 3 Verksamhetens kostnader Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Personalkostnader exklusive pensionskostnader *)	-1 625,2	-1 521,5	-1 667,1	-1 559,9
Pensionskostnader	-181,3	-113,4	-192,8	-113,4
Lämnade bidrag	-84,0	-94,0	-84,0	-94,0
Köp av huvudverksamhet	-1 169,4	-1 098,2	-1 169,4	-1 098,2
Lokal- och markhyror	-92,2	-86,7	-45,7	-40,7
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	-98,6	-105,8	-274,0	-278,7
Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial	-97,2	-98,5	-97,2	-98,5
Anskaffningskostnad såld exploateringsfastighet	-19,2	0,0	-0,7	0,0
Realisationsförluster och utträngning	-9,7	-10,2	-9,7	-10,2
Bolagsskatt	-	-	4,6	1,0
Övriga verksamhetskostnader	-357,7	-337,4	-355,7	-340,3
Summa verksamhetens kostnader	-3 734,5	-3 465,5	-3 900,8	-3 634,8

*) Förändring av semesterlöneskuld bokförs per augusti som kostnadsminskning och påverkar resultatet positivt eftersom merparten av personalens uttag av årets semester ännu inte är fullt intjänad.

Not 4 Avskrivningar och nedskrivningar Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Immateriella tillgångar	-0,2	-	-0,2	-
Byggnader och anläggningar	-147,8	-137,7	-216,0	-206,0
Maskiner och inventarier	-16,4	-15,9	-18,2	-18,9
Nedskrivning byggnader och anläggningar	-	-	-	-
Summa avskrivningar och nedskrivningar	-164,4	-153,6	-234,4	-224,9

Not 5 Skatteintäkter Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Allmän kommunalskatt	2 854,4	2 676,6	2 854,4	2 676,6
Slutavräkningsdifferens föregående år	12,8	15,5	12,8	15,5
Preliminär slutavräkning innevarande år	38,7	57,5	38,7	57,5
Summa skatteintäkter	2 905,9	2 749,6	2 905,9	2 749,6

Not 6 Generella statsbidrag och utjämning	Kommunen	Koncernen
---	----------	-----------

Mnkr	2023	2022	2023	2022
Inkomstutjämnning	24,7	33,3	24,7	33,3
Införandebidrag	-	-	-	-
Regleringsbidrag	114,9	135,5	114,9	135,5
Kostnadsutjämnning	107,8	97,6	107,8	97,6
Kommunal fastighetsavgift	92,7	89,1	92,7	89,1
Generella bidrag från staten *)	29,4	22,3	29,4	22,3
<i>varav stöd minska timanställda 2023</i>	7,3	0,0	7,3	0,0
<i>varav stöd utökad bemanning ssk säbo</i>	2,4	-	2,4	0,0
<i>varav stöd minska timanställda 2022</i>	17,6	10,3	17,6	10,3
<i>varav stöd med anledning av Ukraina</i>	2,0	1,2	2,0	1,2
<i>varav statsbidrag skolmiljard</i>	-	7,9	-	7,9
<i>varav statsbidrag val 2022</i>	-	1,3	-	1,3
<i>varav stöd ökad kostnad för finansiering</i>	-	1,0	-	1,0
<i>varav stöd ökad specialistundersköterskekompetens</i>	-	0,6	-	0,6
Avgift till LSS-utjämnning	-19,5	-16,8	-19,5	-16,8
Summa generella statsbidrag och utjämnning	350,0	361,1	350,0	361,1

Not 7 Finansiella intäkter	Kommunen		Koncernen	
Mnkr	2023	2022	2023	2022
Utdelning från koncernföretag	0,4	1,7	0,0	1,6
Borgensavgifter	7,2	7,4	0,1	0,0
Ränteintäkter	5,2	2,4	5,3	2,9
Övriga finansiella intäkter	1,7	0,2	1,5	0,2
Summa finansiella intäkter	14,5	11,6	6,9	4,6

Not 8 Finansiella kostnader	Kommunen		Koncernen	
Mnkr	2023	2022	2023	2022
Resultat från finansiell anläggningstillgång	-	-	-11,7	-2,0
Räntekostnader på upptagna lån	-19,9	-8,3	-55,7	-22,7
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättning	-33,7	-8,2	-33,7	-8,2
Finansiell kostnad på optioner	-0,2	-0,3	-0,2	-0,3
Övriga finansiella kostnader	0,0	-0,9	-0,1	-0,8
Summa finansiella kostnader	-53,9	-17,7	-101,4	-34,0

Not 9 Immateriella anläggningstillgångar	Kommunen		Koncernen	
Mnkr	2023	2022	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	-	-	-	-
Årets investeringar	1,2	-	1,2	-
Utgående anskaffningsvärde	1,2	0,0	1,2	0,0
Ingående ackumulerade avskrivningar	-	-	-	-
Årets avskrivningar	-0,2	-	-0,2	-
Utgående avskrivningar	-0,2	0,0	-0,2	0,0
Utgående bokfört värde	0,9	0,0	0,9	0,0

Not 10 Mark, byggnader och anläggningar Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	4 373,7	4 048,3	7 630,0	7 226,6
Årets investeringar	374,1	280,1	375,4	357,8
Årets försäljningar	-6,6	-10,1	-6,6	-10,1
Årets utrangeringar	-54,4	-54,7	-54,4	-54,7
Årets nedskrivningar	-	-	-	-
Omklassificeringar	-10,2	110,2	-10,2	110,2
Utgående anskaffningsvärde	4 676,6	4 373,7	7 934,2	7 629,8
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 514,8	-1 431,1	-2 342,2	-2 189,9
Årets försäljningar	4,0	4,8	4,0	4,8
Årets utrangeringar	48,2	49,2	48,2	49,2
Årets avskrivningar	-147,8	-137,7	-216,2	-206,3
Årets nedskrivningar	-	-	-	-
Omklassificeringar	-	-	-	-
Utgående avskrivningar	-1 610,4	-1 514,8	-2 506,2	-2 342,2
Pågående projekt	1 006,5	894,9	1 039,2	906,7
Utgående bokfört värde	4 072,7	3 753,8	6 467,2	6 194,4
Genomsnittlig nyttjandeperiod, antal år	32	32	37	37

Not 11 Maskiner och inventarier Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Ingående anskaffningsvärde	174,6	159,1	201,2	185,2
Årets investeringar	21,7	24,1	22,5	24,6
Årets försäljningar	-	-0,2	-	-0,2
Årets utrangeringar	-14,0	-8,4	-14,0	-8,4
Omklassificeringar	-	-	-	-
Utgående anskaffningsvärde	182,4	174,6	209,7	201,2
Ingående ackumulerade avskrivningar	-90,8	-82,8	-112,4	-101,5
Årets försäljningar	-	0,2	-	0,2
Årets utrangeringar	12,8	7,8	12,8	7,8
Årets avskrivningar	-16,4	-15,9	-18,2	-18,9
Omklassificeringar	-	-	-	-
Utgående avskrivningar	-94,4	-90,8	-117,8	-112,4
Pågående projekt	5,4	10,2	5,4	10,2
Utgående bokfört värde	93,4	94,0	97,3	99,0
Genomsnittlig nyttjandeperiod, antal år	11	11	12	11

Not 12 Finansiella anläggningstillgångar - aktier och andelar Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Aktier i Tyresö Bostäder AB	50,0	50,0	-	-
Aktier i Stockholmsregionens försäkrings AB	4,1	4,1	4,1	4,1
Övriga aktier *)	0,0	0,0	110,9	0,0
Kommuninvest ekonomisk förening	40,5	35,9	40,5	35,9
Andel i bostadsrätter	10,3	10,3	10,3	10,3
Tyrestaskogen, grundfond	3,0	3,0	3,0	3,0
Summa aktier och andelar	108,0	103,4	168,9	53,4

*) I koncernsiffran ingår Tyresö bostäders innehav i Kryddvägen Bostad AB.

Not 13 Finansiella anläggningstillgångar - långfristiga fordringar Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Utlämnade lån för gatukostnad och VA-avgifter	16,5	8,3	16,5	8,3
Avgår kortfristig del av utlämnade långfristiga lån	-1,1	-0,8	-1,1	-0,8
Finansiell placering i optioner	-	0,2	5,1	17,0
Övriga långfristiga fordringar	1,0	1,2	1,4	1,9
Summa långfristiga fordringar	16,5	8,9	22,0	26,5

Summa finansiella anläggningstillgångar (not 12 och 13) **124,4** **112,2** **190,9** **79,9**

Not 14 Förråd, exploateringstillgångar mm Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Förråd överlager	-	1,8	-	1,8
Exploateringsmark Trollbäcken	10,4	0,1	10,4	0,1
Exploateringsmark Bollmora	19,8	20,0	19,8	20,0
Exploateringsmark Östra Tyresö	6,9	6,9	6,9	6,9
Summa förråd, exploateringstillgångar mm	37,2	28,8	37,2	28,8

Not 15 Fordringar Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Kundfordringar	26,2	36,3	28,2	36,2
Värdereglering av kundfordringar	-1,0	-1,6	-1,0	-1,6
Fordran statsbidrag *)	2,0	2,5	2,0	2,5
Skattefordringar	34,0	32,5	39,4	32,5
Fordran kommunal fastighetsavgift	62,9	55,3	62,9	55,3
Övriga kortfristiga fordringar	11,7	5,3	68,8	55,9
Upplupna ränteintäkter	7,1	7,3	7,1	7,3
Upplupna skatteintäkter	109,0	128,6	109,0	128,6
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	80,8	80,0	78,9	79,4
Summa kortfristiga fordringar	332,6	346,3	395,4	396,1

*) varav 2,0 mnkr avser upplupna riktade statsbidrag. Kommunen har inga upplupna kostnadsersättningar eller upplupna generella statsbidrag. Riktade statsbidrag intäktsredovisas i takt med att villkoren uppfylls.

Not 16 Kassa och Bank Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Kassa	0,0	0,0	0,0	0,0
Bankmedel	172,6	118,4	178,5	122,5
Summa kassa och bank	172,6	118,4	178,5	122,5

Tyresö kommun har en koncernkontokredit på 150 mnkr som inte var utnyttjad vid bokslutstillfället.

Not 17 Eget kapital Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Ingående kapital, ingående värde *)	1 852,1	1 667,1	2 461,3	2 275,3
Årets justering av eget kapital	-	-	-	-
Periodens resultat	117,8	185,0	121,8	186,0
Summa eget kapital	1 969,9	1 852,1	2 583,1	2 461,3
Ingående resultatutjämningsreserv	150,0	100,0	150,0	100,0
Årets avsättning till /disponering av reserv	-	50,0	-	50,0
Utgående resultatutjämningsreserv	150,0	150,0	150,0	150,0

*) Kommunens skuld till Renhållningskollektivet och VA-kollektivet ingår i kortfristiga skulder, se not 21.

Not 18 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	Kommunen		Koncernen	
--	----------	--	-----------	--

Mnkr	2023	2022	2023	2022
Avsatt till pensioner, tjänstemän				
Ingående avsättning pensioner, exkl ÖK-SAP	325,7	307,6	325,7	307,6
Försäkring	-	-	-	-
Ränteuppräknig	3,6	3,2	3,6	3,2
Basbeloppsuppräknig	28,3	4,5	28,3	4,5
Nya utbetalningar	-10,0	-8,9	-10,0	-8,9
Ändring av diskonteringsränta	-	-	-	-
Ändrat livslängdsantagande i RIPS	-	-	-	-
Intjänad PA-KL	1,1	0,7	1,1	0,7
Nyintjänad Förmånsbestämd ålderspension	50,6	16,9	50,6	16,9
Nyintjänad särskild avtalspension	-	-	-	-
Nya efterlevandepensioner	0,5	1,7	0,5	1,7
Övrig post	-0,4	0,0	-0,4	0,0
<i>Utgående avsättning, exkl. särskild löneskatt</i>	<i>399,5</i>	<i>325,7</i>	<i>399,5</i>	<i>325,7</i>
Löneskatt	96,9	79,0	96,9	79,0
Summa avsatt till pensioner, exkl ÖK-SAP	496,4	404,7	496,4	404,7
Ingående avsättning pensioner ÖK-SAP	-	-	-	-
förändring under året ÖK-SAP	-	-	-	-
<i>Utgående avsättning, exkl. särskild löneskatt</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Löneskatt	-	-	-	-
Summa avsatt till pensioner ÖK-SAP	-	-	-	-
Summa avsatt till pensioner, tjänstemän	496,4	404,7	496,4	404,7
(se även specifikation, not 18a)				
Avsatt till pensioner, förtroendevalda				
Avsättning för förtroendevaldas pensioner, OPF-KL och PBF	21,4	17,9	21,4	17,9
Löneskatt	5,2	4,3	5,2	4,3
Summa avsatt till pensioner, förtroendevalda	26,6	22,2	26,6	22,2
Summa avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	523,0	426,9	523,0	426,9
Not 18a Specifikation per förmån				
Pensionsbehållning	0,0	0,0	0,0	0,0
Förmånsbestämd ålderspension	392,0	319,3	392,0	319,3
Särskild avtalspension ÖK-SAP	-	-	-	-
Pension till efterlevande	1,8	1,8	1,8	1,8
PA-KL pensioner	5,7	4,7	5,7	4,7
Löneskatt	96,9	79,0	96,9	79,0
Summa specifikation, not 18a	496,4	404,7	496,4	404,7
Antal tjänstemän som enligt avtal har rätt till visstidspension	0	0	0	0
Aktualiseringsgrad	98%	98%	98%	98%

Mnkr	2023	2022	2023	2022
Återställning skolpaviljong pga tidsbegränsat bygglov *)	0,2	0,2	0,2	0,2
Skatter i bolagen	-	-	57,9	57,0
Summa avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	0,2	0,2	58,2	57,3

*) Återställande förväntas ske år 2027.

Not 20 Långfristiga skulder Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Lån i banker och kreditinstitut	1 350,0	1 270,0	3 140,0	3 010,0
Avgår kortfristig del av långfristig skuld	-250,0	-220,0	-610,0	-670,0
Långfristig leasingkuld	4,2	3,8	4,2	3,8
Avgår kortfristig del av långfristig leasingkuld	-0,9	-0,8	-0,9	-0,8
Anslutningsavgift VA *)	190,0	159,9	181,9	151,7
Offentliga investeringsbidrag **)	86,9	62,0	86,9	62,0
Gatukostnadsersättning ***)	-	-	-	-
Privata investeringsbidrag ****)	103,4	90,9	103,4	90,9
Övriga långfristiga skulder	0,2	-	0,7	0,5
Summa långfristiga skulder	1 483,9	1 365,8	2 906,3	2 647,9

*) Anslutningsavgifter VA periodiseras linjärt i takt med att de totala tillgångarna för VA skrivs av.

**) Offentliga investeringsbidrag periodiseras linjärt under den nyttjandetid som motsvarande tillgång har.

***) Gatukostnadsersättningar skuldförs initialt och redovisas som intäkt i sin helhet det år kommunens åtagande är uppfyllt.

****) Privata investeringsbidrag skuldförs initialt och redovisas som intäkt i sin helhet det år kommunens åtagande är uppfyllt.

Not 20a Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Lån som förfaller inom				
0-1 år	250,0	220,0	610,0	670,0
1-3 år	490,0	340,0	1 270,0	715,0
3-5 år	410,0	400,0	1 060,0	725,0
Senare än 5 år	200,0	310,0	200,0	900,0
Summa	1 350,0	1 270,0	3 140,0	3 010,0
Kreditgivare				
Nordea Hypotek	-	-	200,0	200,0
Handelsbanken	-	-	-	-
Kommuninvest	1 350,0	1 270,0	2 940,0	2 735,0
SEB	-	-	-	75,0
Summa kreditgivare	1 350,0	1 270,0	3 140,0	3 010,0

Koncernkontokrediterna uppgår till 150 Mkr, varav 0 Mkr var utnyttjad per 2023-12-31.

	Kommunen		Koncernen *)	
	2023	2022	2023	2022
Räntebindningstid i dagar Tyresö kommun*	916,0	1 058,0	-	-
Räntebindningstid i dagar Tyresö Bostäder AB *)	-	-	986	905
Snittränta inkl derivat för kommun	1,86%	1,02%	-	-
Tyresö Bostäders snittränta inkl derivat, exkl borgensavgift *)	-	-	2,43%	1,34%

*) Siffror i koncernkolumnen avser Tyresö Bostäder, inte ett sammanvägt snitt för kommunkoncernen.

Not 21 Kortfristiga skulder	Kommunen		Koncernen	
-----------------------------	----------	--	-----------	--

Mnkr	2023	2022	2023	2022
Kortfristig del av långfristig skuld	250,9	220,8	610,9	670,8
Leverantörsskulder	228,4	201,3	251,2	223,8
Personalens skatter och avgifter	54,5	53,6	54,5	53,6
Moms och punktskatter	4,5	6,8	4,5	6,8
Förutbetalda statsbidrag *)	31,1	42,9	31,1	42,9
Övriga kortfristiga skulder	40,7	40,6	46,6	52,5
Upplupna pensionskostnader	47,0	49,0	47,0	49,0
Upplupen löneskatt	13,1	13,4	13,1	13,4
Upplupna semesterlöner	81,6	74,8	81,6	74,8
Upplupna räntekostnader	2,3	1,4	2,3	1,4
Förutbetald skatteintäkt	-	-	-	-
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter **)	102,8	104,1	154,1	138,4
Summa kortfristiga skulder	856,9	808,6	1 296,9	1 327,3

*) varav 13,5 mnkr avser förutbetalda riktade statsbidrag och 17,5 mnkr avser förutbetalda generella statsbidrag. Riktade statsbidrag intäcksredovisas i takt med att villkoren uppfylls.

**) Ingår skuld till VA-kollektivet med 0,6 mnkr samt till renhållningskollektivet med 9,1 mnkr. Kommunen har inga förutbetalda kostnadsersättningar.

Not 22 Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulder och eller avsättningar Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
<i>Ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998</i>				
Ingående ansvarsförbindelse	540,3	560,9	540,3	560,9
Ränteuppräkning	3,8	3,9	3,8	3,9
Basbeloppsuppräkning	40,4	12,7	40,4	12,7
Utbetalningar	-39,0	-36,4	-39,0	-36,4
Ändring av diskonteringsränta	-	-	-	-
Ändring livslängdsantagande i RIPS	-	-	-	-
Aktualisering	-	-	-	-
Övrig post	4,4	-0,7	4,4	-0,7
<i>Utgående ansvarsförbindelse, exkl. särskild löneskatt</i>	<i>549,9</i>	<i>540,3</i>	<i>549,9</i>	<i>540,3</i>
Löneskatt	133,4	131,1	133,4	131,1
Summa pensionsförpliktelser	683,3	671,4	683,3	671,4
Pensionsskuld Södertörns Brandförsvarsförbund, inkl. löneskatt	-	-	-	-
Förtroendevaldas pensioner *)	2,5	2,1	2,5	2,1
Löneskatt	0,6	0,5	0,6	0,5
Summa pensionsförpliktelser	686,4	674,0	686,4	674,0

*) Tyresö kommun har en förtroendevald som enligt avtal har rätt till visstidspension.

Not 23 Borgensåtaganden	Kommunen	Koncernen
-------------------------	----------	-----------

Mnkr	2023	2022	2023	2022
Tyresö Bostäder AB	1 790,0	1 740,0	-	-
Tyresö Nya Badanläggning AB	140,0	140,0	140,0	140,0
Trollbäckens Tennisklubb	4,0	4,0	4,0	4,0
Tyresö Strands Båtklubb	0,8	1,9	0,8	1,9
Summa borgensåtaganden	1 934,8	1 885,9	144,8	145,9

Not 23b Solidarisk borgen

Tyresö kommun har i september 2010 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 295 kommuner och regioner som per 2023-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Tyresö kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2023-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige ABs totala förpliktelser till 551 907 380 712 kronor och totala tillgångar till 562 022 704 021 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 3 143 453 877 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 3 202 355 497 kronor.

Not 24 Hyres- och leasingåtaganden Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Not 24a Hyres- och leasingåtaganden, operationella				
Inom 1 år	19,0	12,5	5,8	6,4
senare än 1 år men inom 5 år	133,8	56,2	122,0	26,7
senare än 5 år	394,1	460,4	394,1	460,4
Summa hyres- och leasingåtaganden, operationella	546,9	529,1	521,9	493,5

Under 2024 kommer kommunen att omklassificera en del av hyresavtalet med Tyresö nya badanläggning AB till finansiell leasing. Hur stor effekt förändringen kommer att få på balansräkningen är ännu inte fastslagen. Resultateffekten av denna rättelse kommer att redovisas över eget kapital 2024 i enlighet med RKR R12.

Not 24b Hyres- och leasingåtaganden, finansiella

Inom 1 år	0,9	0,8	0,9	0,8
senare än 1 år men inom 5 år	0,6	1,1	0,6	1,1
senare än 5 år	-	-	-	-
Summa hyres- och leasingåtaganden, finansiella	1,5	1,9	1,5	1,9
Summa panter och ansvarsförbindelser (not 22-24)	3 169,6	3 090,9	1 354,6	1 315,3

Noter kassaflöde

Kommunen

Koncernen

Mnkr		2023	2022	2023	2022	
Not 25 Justering för ej likviditetspåverkande poster						
	Avskrivningar och nedskrivningar	4	164,4	153,6	234,4	224,9
	Resultateffekt av utrangeringar	10,11	7,4	6,1	7,4	6,1
	Gjorda avsättningar	18	106,0	29,0	107,0	30,0
	Justering för intäktsförd gatukostnadsersättning		-39,5	-	-39,5	-
	Justering för periodiserade anslutningsavgifter VA		-7,1	-6,3	-6,8	-6,0
	Justering för periodiserade offentliga bidrag		-2,3	-2,2	-2,3	-2,2
	Justering för intäktsförd expl.ersättning från privata		-1,7	-33,4	-1,7	-33,4
	Övriga ej likviditetspåverkande poster		-1,2	0,0	11,5	7,4
	Summa justering för ej likviditetspåverkande poster		226,1	146,7	309,9	226,9
Not 26 Övriga likviditetspåverkande poster						
	Utbetalning av avsättningar för pensioner	18	-10,0	-8,9	-10,0	-8,9
	Summa övriga likviditetspåverkande poster		-10,0	-8,9	-10,0	-8,9

Räntebetalningar för kommunen ingår under bokslutsåret med 5,2 mnkr.

Ränteutbetalningar för kommunen ingår under bokslutsåret med 19,1 mnkr.

Mottagen utdelning för kommunen under bokslutsåret uppgår till 0,4 mnkr.

Övriga upplysningar som ska lämnas i not

Not 27 Räkenskapsrevision Mnkr	Kommunen		Koncernen	
	2023	2022	2023	2022
Total kostnad för räkenskapsrevision	0,8	0,6	1,4	1,3
<i>varav kostnad för de sakkunnigas granskning av räkenskaperna</i>	<i>0,6</i>	<i>0,4</i>	<i>1,2</i>	<i>1,0</i>

Verksamhetens intäkter	120,4	123,9
Verksamhetens kostnader	-112,3	-93,5
Avskrivningar	-16,3	-15,3
Verksamhetens nettokostnader	-8,2	15,0
Finansiella intäkter	-	-
Finansiella kostnader	-3,5	-2,5
Årets resultat	-11,7	12,5
Avsättning/återföring förutbetalad intäkt VA-kollektivet	11,7	-12,4
Resultat efter bokslutsdisposition	0,0	0,2

Balansrapport Vatten och Avlopp	2023	2022
---------------------------------	------	------

Anläggningstillgångar		
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	542,6	450,3
Maskiner och inventarier	3,9	3,0
Summa anläggningstillgångar	546,5	453,3
Omsättningstillgångar		
Kortfristiga fordringar	7,6	16,7
Summa omsättningstillgångar	7,6	16,7
SUMMA TILLGÅNGAR	554,2	470,0
Ingående eget kapital	0,0	-0,2
Årets resultat	0,0	0,2
Summa eget kapital	0,0	0,0
Kortfristiga skulder	18,4	25,9
Långfristiga skulder	535,7	444,1
Summa avsättningar och skulder	554,2	470,0
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	554,2	470,0

Mnkr			kostnader	bidrag	år 2022	
Barn- och utbildningsnämnden						
Förskola	41,8	-400,9	-359,1	-357,0	-2,1	7,8
Grundskola	797,8	-1 637,0	-839,1	-831,8	-7,3	8,6
Totalt	839,6	-2 037,8	-1 198,2	-1 188,8	-9,4	16,4
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden						
Gymnasieskola	49,9	-301,4	-251,5	-257,8	6,3	5,3
Vuxenutbildning	49,2	-78,2	-29,0	-29,0	0,0	1,0
Totalt	99,2	-379,7	-280,5	-286,8	6,3	6,3
Arbetsmarknads- och socialnämnden						
Individ- och familjeomsorg	78,3	-369,7	-291,5	-300,6	9,2	0,9
Totalt	78,3	-369,7	-291,5	-300,6	9,2	0,9
Äldre- och omsorgsnämnden						
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	26,2	-324,4	-298,2	-304,1	5,9	19,4
Äldreomsorg	113,9	-534,4	-420,5	-407,5	-13,0	9,7
Totalt	140,1	-858,7	-718,7	-711,6	-7,1	29,1
Kultur- och fritidsnämnden						
Bibliotek, kultur och fritid, fritidsgårdar	20,8	-140,3	-119,5	-130,6	11,2	6,3
Totalt	20,8	-140,3	-119,5	-130,6	11,2	6,3
Byggnadsnämnden						
Bygglovsverksamhet	5,2	-13,5	-8,3	-9,3	0,9	-3,3
Totalt	5,2	-13,5	-8,3	-9,3	0,9	-3,3
Kommunstyrelsen						
Samhällsbyggnadskontoret	527,6	-724,6	-196,9	-168,9	-28,0	-36,0
Gemensam verksamhet	154,3	-395,6	-241,3	-258,1	16,9	21,5
Politisk verksamhet	0,7	-33,4	-32,8	-31,7	-1,1	1,3
Totalt	682,6	-1 153,6	-470,9	-458,7	-12,2	-13,2
Summa verksamhetsområden	1 865,8	-4 953,3	-3 087,6	-3 086,4	-1,1	42,5

Mnkr	kostnader					år 2022	
Pensionsutbetalningar	0,0	-62,4	-62,4	-60,8	-1,6	-2,0	
Pensionsavsättning	0,0	-40,5	-40,5	-38,5	-2,0	-0,1	
Statsbidrag maxtaxa	10,8	0,0	10,8	10,8	0,0	0,1	
Internränta	36,1	0,0	36,1	40,9	-4,9	-3,0	
Exploateringsvinster/markförsäljning	24,1	0,0	24,1	8,5	15,6	7,8	
Simhall	0,0	-18,5	-18,5	-16,1	-2,4	-3,2	
Gatukostnadsersättning och exploateringsbidrag	41,2	0,0	41,2	45,0	-3,8	-1,0	
Övrig finansförvaltning	4,8	-6,8	-2,1	-6,0	3,9	8,9	
Summa finansförvaltning	116,9	-128,3	-11,3	-16,2	4,8	7,6	
Summa verksamheten	1 982,7	-5 081,6	-3 098,9	-3 102,6	3,7	50,2	
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem							
Skatteintäkter	2 905,9	0,0	2 905,9	2 833,9	72,0	65,1	
Generella statsbidrag och utjämning	369,5	-19,5	350,0	314,1	35,9	31,1	
Summa skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsystem	3 275,3	-19,5	3 255,9	3 147,9	107,9	96,2	
Finansiella intäkter	14,5	0,0	14,5	8,4	6,0	3,2	
Finansiella kostnader	0,0	-53,7	-53,7	-53,2	-0,5	1,3	
Resultat	5 272,5	-5 154,7	117,8	0,6	117,2	150,9	
Generella statsbidrag och utjämning							
Inkomstutjämning	24,7	0,0	24,7	43,3	-18,6	3,1	
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Regleringsbidrag	114,9	0,0	114,9	106,8	8,2	12,4	
Kostnadsutjämning	107,8	0,0	107,8	0,0	107,8	-0,6	
Kommunal fastighetsavgift	92,7	0,0	92,7	17,6	75,1	1,7	
Generella bidrag från staten	29,4	0,0	29,4	75,2	-45,8	14,3	
Avgift till LSS-utjämning	0,0	-19,5	-19,5	91,9	-111,4	0,2	
Sammanlagt	369,5	-19,5	350,0	334,8	15,2	31,1	

Investeringsredovisning Mnkr	Akkumulerat utfall till och med december 2023	Budget totalt enligt beslut KF 2023	Utfall januari- december 2023	Budget januari- december 2023	Avvikelse januari- december 2023
Exploateringsprojekt					
Östra Tyresö	186	190	10	-25	-35
Norra Tyresö Centrum	83	336	33	84	51
Wättinge	30	246	2	18	16
Trollbäcken centrumstråk	0	12	0	0	0
Övriga exploateringar	50	142	10	20	10
Infrastrukturprojekt					
Infrastrukturprojekt	137	257	65	95	29
Lokaler och anläggningar					
Alla verksamheter	548	1 825	183	248	64
Samlingsanslag					
Kommunstyrelsen, taxefinansierat	23	133	16	17	1
Kommunstyrelsen, skattefinansierat	96	345	60	83	22
Kultur- och fritidsnämnden	3	12	3	3	0
Barn- och utbildningsnämnden	14	20	2	1	-1
Anslag till KS förfogande					
Mindre investeringar	1	5	1	5	4
KS, beslut mellan programbeslut	0	100	0	0	0
Kompletteringar efter projektavslut	-1	4	-1	1	2
Inköp av mark					
Inköpt mark för planerad exploatering	27	27	0	0	0
Markreserv	0	100	0	0	0
Summa skattefinansierat	1 152	3 525	366	521	155
Summa taxefinansierat	45	228	18	29	10
Totalt investeringsprogram	1 197	3 753	385	550	165

Bilagor

Bilaga 1: Årsuppföljning av säkerhetsarbetet i Tyresö kommun 2023

Säkerhetsläget i vår omvärld har snabbt förändrats på ett sätt som kräver ett intensifierat säkerhetsarbete i flera dimensioner för att utveckla och bibehålla ett tillgängligt och tryggt samhälle för kommuninvånarna i normalläge, i kris och ytterst i krig. Säkerhetsarbetet har inget egenvärde, utan stödjer kommunens verksamheter att bygga förmåga och riskbalansera sin gemensamma väg mot det överordnade målområdet att Tyresö kommun levererar bra välfärdstjänster som skapar goda livsvillkor. Dessutom bidrar säkerhetsarbetet till målen i Agenda 2030 såsom minskat våld i världen, uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt, säkerställa rättigheter för alla och utrota diskriminering, säkerställa allmän tillgång till information och skydda grundläggande friheter, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal.

Under 2023 har trygghets- och säkerhetsarbetet haft extra fokus på arbetet kring informationssäkerhet, integritets- och dataskydd, brottsförebyggande arbete och civilt försvar. Ledande i arbetet är den löpande lokala lägesbilden, omvärldsbevakning och politiska prioriteringar i kommunplanen 2023-2026 samt framåt för kommunplan 2024-2027.

Fokusområden angivna ovan, såsom informationssäkerhetsområdet, har sina egna kunskapsområden¹⁷. Några av områdena har också tydliga kopplingar till varandra. Exempel på detta är att informationssäkerhet får en viktig roll i både det befintliga digitaliserade samhället och i den ökade digitaliseringen, och verkar tätt ihop med integritets- och dataskydd, samt även i informationsdelar inom civilt försvar. De två sistnämnda ökar bland annat kravnivåerna i informationssäkerhetsarbetet, som sedan realiseras både i organisatoriska¹⁸ och tekniska¹⁹ åtgärder i verksamheterna.

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet

Tyresö kommun arbetar på olika sätt för att minska brott och öka tryggheten, i enlighet med den nya brottsförebyggande lagen "Kommuner mot brott" som började gälla den 1 juli 2023. Upplägget nedan börjar med "Kartläggning" som är ett tillägg utifrån lagstiftningen, som sedan följs av den tidigare återkommande brottsförebyggande redovisningen.

Kartläggning

Tyresö och omvärlden

Den senaste tidens våldsutveckling nationellt, och inte minst inom Stockholms län, kan förväntas ha stor påverkan på samhälls- till individnivå, där oro och otrygghet är en faktor som kan tänkas öka. Den psykiska ohälsan bland framförallt flickor i årskurs 9 har, sedan senaste mätningen 2020, ökat. Där syns även ökningarna bland flickorna i årskurs 9 kopplat till andra risker så som ökat tobaksbruk,

¹⁷ Exempelvis egna vedertagna termer, modeller och metoder

¹⁸ Exempelvis utbildning och arbetsrutiner

¹⁹ Exempelvis kryptering och användning av två faktors identifiering (typ BankID)

andel som dricker alkohol och svag anknytning till föräldrar. Det visar Stockholmsenkätens senaste mätning från 2022. Polisens och kommunens trygghetsmätning som gjordes under våren 2023 visar att otryggheten hos svaranden ligger på en jämn nivå sedan tidigare, men att otryggheten är olika beroende på område. Högst otrygghet känner svaranden som bor i Granängsringen-Nyboda, där 45,6 procent uppger att de är otrygga på kvällen, en ökning från 2021 där 33 procent uppgavs otrygga.

Otrygg kvällar

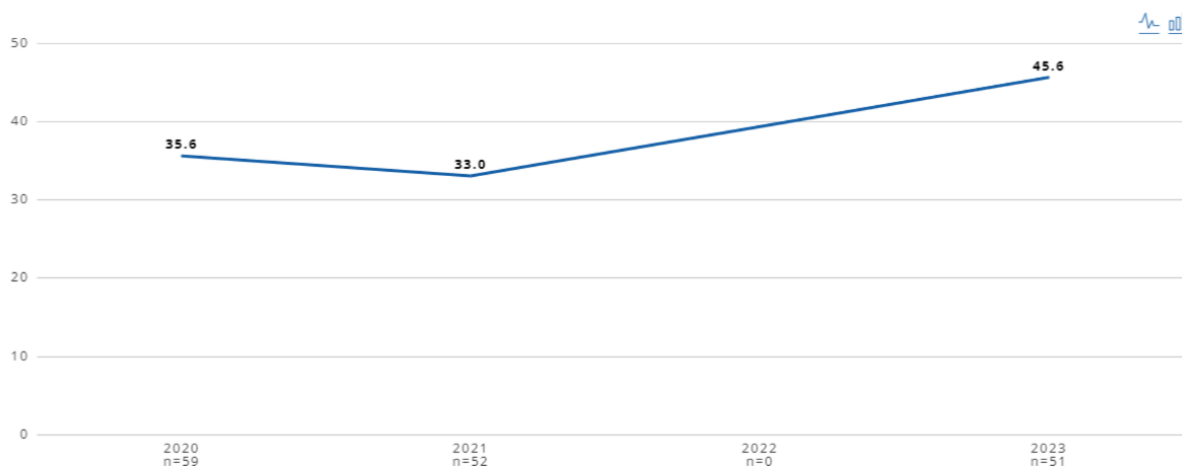

Bild: Statistik över andel som upplever sig otrygga under kvällstid i området Granängsringen-Nyboda över tid.

En skillnad syns även mellan män och kvinnor, där fler kvinnor än män känner sig otrygga. Det visar polisens och kommunens trygghetsundersökning från i år, samt Stockholmsenkäten från 2022.²⁰ SCBs medborgarundersökning visar att 77,5 procent känner sig trygga i området där man bor när det är mörkt ute och Öppna jämförelser²¹ visar på 80,5 procent som upplever sig trygga.

Oro och otrygghet samt psykiskt mående påverkas troligen också av andra omvärldsfaktorer så som inflation, krig och postpandemi.

Sett till polisanmälda brott så har bedrägerier ökat med nära 40 procent sedan förra året. Däremot har många andra brottskategorier minskat, så som våldsbrott, tillgreppsbrott (bland andra inbrott) och skadegörelse. Dock påverkas olika brottskategorier av anmälningsbenägenhet, som till exempel att fler är benägna att anmäla brott såsom inbrott eller stölder i större utsträckning än till exempel sexualbrott och andra hot- och våldsbrott mot person. Brott i nära relation, eller brott som är förenat med mycket skam kan förväntas ha högst mörkertal.

Öppen drogsцен

I Granängsringen finns en så kallad öppen drogsцен. Under 2021 bildades en regional styrgrupp inom brottsförebyggande frågor för att ta fram gemensamma prioriteringar, varav ett av områdena är inom öppna drogsцен. Fokus är att gemensamt i länet arbeta för att minska dessa. I Tyresö går det arbetet in dels i ordinarie verksamheter och det förebyggande arbetet, men framförallt genom platssamverkan

²⁰ Stockholmsenkäten är en enkät som genomförs vartannat år i årskurs 9 och år 2 på gymnasiet.

²¹ Öppna jämförelser bygger på uppgifter hämtade från statistik, olika register och från enkäter till landets kommuner.

Ett tryggare Granängsringen som startades 2019 och har fortgått sedan dess med fokus att främja området för ökad trygghet och trivsel.

Den öppna drogscenen på Granängsringens torg är ett geografiskt litet område, men bidrar till att platsen med omnejd är en riskplats särskilt för barn och unga att dras in i kriminalitet och drogbruk. I Granängsringen finns även ett av Polisen klassat kriminellt nätverk som påverkar området och individer. En viss förflyttningseffekt av droghandel har skett efter intensivt arbete på platsen, såväl från polis som från främjande aktiviteter och bemanning av feriearbetare. Förflyttningen har delvis skett till skolgårdar i närområdet.

Stockholmsenkätens mätning 2022 visar att andelen unga som någon gång använt narkotika sjunker, detta trots att tillgången och vetskapen hos unga om var man kan få tag på narkotika inte gått ner.

Antalet narkotikabrott och brott mot knivlagen på Granängstorget har minskat, men inte lika mycket som arean, varför koncentrationen av brott har ökat.

ÖDS	Upptäckt brottslighet Narkotikabrott och brott mot knivlagen	Anmäld brottslighet Våldsbrott	Area	Upplevd otrygghet kvällstid	Upplevt problem öppen droghandel	Sammantagen bedömning
Granängstorget						1 (Index -5-+5)

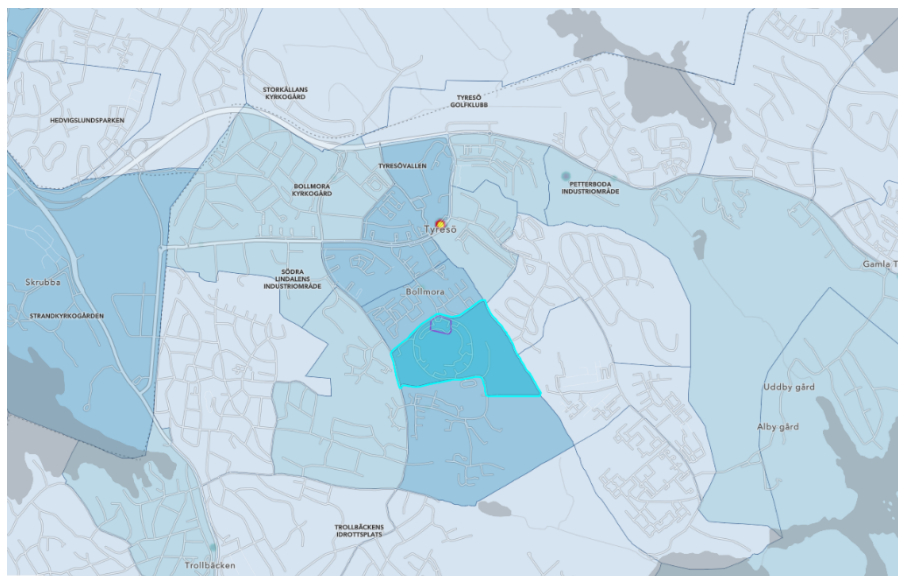
Bild. Utveckling från perioden 2020-2021 till perioden 2022-2023. Grönt visar på en positiv utveckling, orange oförändrat och rött negativ utveckling. Indexvärdet under sammantagen bedömning är graderat från -5 till +5 där minus motsvarar en negativ utveckling, och plus en positiv utveckling från föregående mätning.

Livsstilsbrott och livsvillkor

Livsstilsbrott kallas de brott som har kartlagts vara brott som personer begår som senare ägnar sig åt kriminalitet som livsstil. Det är brott så som fordonsbrott, skadegörelse, inbrott, misshandel, narkotikabrott, hot, rån, stöld, ofredande och våldtäkt utomhus. Sett till antal polisanmälda livsstilsbrott är det Granängsringen samt centrala Trollbäcken som sticker ut. Det rapporterade antalet narkotikabrott ligger högst i Granängsringen. Anmälda narkotikabrott kan ses som en indikator på var polisen riktat sitt arbete då den typen av brott är ett upptäcktsbrott och mycket avhängt polisens närvaro på platsen och mot vilka åldrar polisen riktar sin närvaro. Antal anmälda narkotikabrott ger därför inte en heltäckande bild av omfattningen. I centrala Trollbäcken är det skadegörelsebrott som sticker ut.

En faktor att beakta i det förebyggande och främjande arbetet är livsvillkor. Livsvillkor mäts i en sexgradig skala där 1 utgör den sämsta graden av livsvillkor. Indexet baseras på sju indikatorer mätta på områdesnivå (DeSO); Andel ensamstående föräldrar, andel utrikesfödda, andel med förgymnasial utbildning, andel som fått ekonomiskt bistånd senaste året, andel som varit arbetslösa senaste året, medianinkomst samt boyta. I området Granängsringen med omnejd, inklusive torget där öppna

drogscegen ligger, ingår i livsindexnivå 2, med angränsning till områden med livsindexnivåer på 3, 4 och 5.

Livsindex i markerat område

Demografiskt statistikområde DeSO-kod	0138C1120
Områdestyp	2
Total befolkning, antal pers	2 456
Andel unga 0-19 år (används ej i index)	0,32
Andel ensamstående föräldrar	0,23
Andel utrikesfödda	0,43
Andel med endast förgymnasial utbildning	0,40
Andel som varit arbetslösa senaste året	0,16
Medianinkomst	187 600
Genomsnittlig bostadsyta m ²	29,72

Bild: Kartty över centrala

delar av Tyresö. Området Granängsringen med omnejd är markerat. Till höger syns livsindex för markerat område.

Våldsutveckling

Ökad kriminalitet hos barn och unga har varit ett av kommunens identifierade riskområden. Att tidigt förebygga och förhindra destruktiva beteenden genom att fokusera mer på orsaker än på brottet i sig är en framgångsfaktor och beskrivs bland annat i regeringens 34-punktsprogram Ett tryggare Sverige. Jämställdhets- och likabehandlingsarbetet är en viktig grund i det brottsförebyggande arbetet, framförallt vad gäller hot- och våldsbrott. I Agenda 2030, delmål 5.2 står det bland annat att *våld mot och utnyttjande av kvinnor och flickor ska utrotas*. Även en lyckad skolgång är en starkt brottsförebyggande faktor som också ingår i Agenda 2030s mål 4 *God utbildning för alla*. Som ett stöd i att fortsätta utveckla och stärka det förebyggande finns en våldsförebyggande handlingsplan för kommunala grundskolor, gymnasium och vuxenutbildning i Tyresö, och kontinuerlig samverkan i form av nätverk där aktörer från olika verksamheter träffas. Under mål 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* står det att ”våld i alla dess former är ett av de största hoten mot utveckling både på individuell nivå och på samhällsnivå”. Stockholmsenkätens resultat för 2022 visar en stor nedgång vad gäller antal svarande barn och unga som med avsikt slagit någon. Den största minskningen syns bland pojkar i årskurs 9 där det minskat från 13 procent till 2 procent från 2020 till 2022. Antal polisanmälda misshandelsbrott utomhus mot person under 15 år ligger på en generellt oförändrad nivå under senaste femårsperioden, medan misshandel utomhus mot 15 år och äldre har en nedåtgående trend med allt färre anmälda brott sett till samma period.²²

Våldet på nationell och regional nivå blir allt grövre och synligare och konflikter mellan gängkriminella har på senaste tiden även drabbat allt fler anhöriga. Allt yngre barn och ungdomar rekryteras in i kriminella nätverk och kan på kort tid bli föremål för vapenhantering och grova

²² Statistik anmälda brott under perioden 1 januari-30 november för respektive år.

våldsbrott. Yngre och oerfarna, inte sällan påverkade, personer som hanterar vapen utgör dessutom en större risk för allmänheten.

Våld inom familjen, psykisk ohälsa och alkohol- och narkotikamissbruk är framträdande i de orosanmälningar som inkommit till socialtjänsten under 2023, vilket inte skiljer sig nämnvärt från 2022. Dock syns en ökning av unika personer som orosanmälningarna har berört, och ett ökat antal anmälningar sedan föregående år. Omhändertagandet av barn, enligt Lagen om vård av unga (LVU) har dock inte ökat sedan 2022. Tyresö har sedan en tid tillbaka implementerat riskbedömningsmodellen Signs of Safety som kan ha en bidragande effekt på att omhändertaganden har kunnat förebyggas.

Våldsutvecklingen har stark koppling till kriminella nätverksstrukturer där nyrekrytering av barn och unga utgör en risk, så även i Tyresö kommun. Därför är det av vikt att arbeta förebyggande och på individnivå i ett tidigt skede av oro, tillsammans och i samverkan. I Tyresö startades under året en form av individsamverkan upp mellan skola, socialtjänst, polis och fritid – så kallad SSPF-samverkan.

Det är viktigt att ha individerna i fokus och vara medveten om att även om det finns platser med potentiellt större risk att utsättas för en kriminogen miljö²³ så rör sig individer idag över hela kommunen, och mellan kommungränser såväl fysiskt som på nätet. Den snabba kommunikationen och pushnotiser av nyheter, filmklipp på skjutningar och andra våldshändelser påverkar sannolikt såväl unga som gamla, varpå kommunikation och samtalsstöd är viktigt att kunna erbjuda. Det är också viktigt att rikta särskilt stöd och information lättillgängligt för särskilt sårbara grupper. Personer med funktionsnedsättningar och äldre är exempel på identifierade särskilt sårbara grupper som kan befinna sig i beroendeställning till en anhörig eller annan person.

Skolor och fritidsgårdar vittnar om en ökad normalisering kring våldet och en förändring kring flickors delaktighet som mer synliga aktörer. Polis och andra samhällsaktörer vittnar om en förändring i rekrytering till kriminella nätverk, både att det går lägre ner i åldrarna, så lågt som nioåringar, samt att rekryteringsprocessen går fortare och har ändrat karaktär. När man tidigare kunnat urskilja en långsammare kedja av oro för en individ kan man nu påträffa nyrekryterade barn som inte finns bakåt i tiden varken hos polis eller socialtjänst.

Med anledning av våldsutvecklingen har SSR, Samverkan Stockholms Regionen, gått upp i aktiverat läge vilket innebär ett samordnat fokuserat och intensifierat arbete regionalt för att bryta utvecklingen. Samtidigt pågår även aktiverat läge med anledning av den höjda terrorhotnivån.

Från kartläggning till handling

Utifrån ovan kartläggning fortsätter nu analysarbetet i olika styrgrupper samt det brottsförebyggande strategiska rådet som utgörs av en utökad kommunledningsgrupp. Med kartläggningen, kunskap och analys från olika verksamheter och aktörer finns idag handlingsplaner och åtgärdsplaner för olika

²³ En kriminogen miljö är en plats som kan främja eller uppmuntra till brottslig aktivitet.

områden, bland annat inom platssamverkan Ett tryggare Granängsringen samt gällande det eskalerade våldsläget.

Inom den gemensamma lägesbilden som tas fram varje vecka sker kontinuerligt analys och kartläggning med strävan att förebygga, förhindra och minska oönskade händelser.

Uppföljning 2023

Under 2023 trädde en ny lag i kraft, Kommuner mot brott. Lagen trycker på kommunernas ansvar att arbeta brottsförebyggande och dess ansvar för samordning. Tyresö har arbetat med dessa frågor sedan många år tillbaka, men har justerat strukturen kring arbetet för att tillgodose lagen.

Handlingsplan för trygghet och säkerhet har reviderats under året. Handlingsplanen utgör ramen för bland annat det brottsförebyggande arbetet, vilket sen tas vidare i andra styrdokument i nämnder och förvaltningar.

I det fortsatta brottsförebyggande arbetet ska kunskapen fortsatt höjas, särskilt kring sårbarhet och våldets olika uttryck för att träffsäkert stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer, något som är gemensamt för all typ av socialt förebyggande arbete. Preventionstjärnan, som visas i bild nedan, synliggör på ett bra sätt hur förebyggande insatser och aktiviteter påverkar varandra. Universella förebyggande aktiviteter, som riktar sig till en större massa och som symboliserar mitten av stjärnan, har potential att positivt påverka flera olika spetsområden, vilket motsvarar stjärnspetsarna.

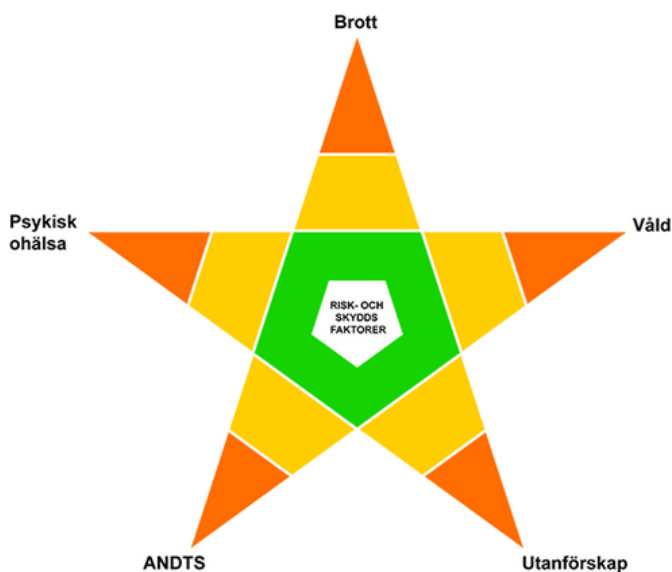

Bild. Preventionstjärnan, Länsstyrelsen Stockholm.

Det brottsförebyggande arbetet har fortlöpt integrerat i verksamheter och i samverkansforum under 2023. Individuella samverkansmodellen SSPF har startat upp och är under utveckling. SSPF står för skola, socialtjänst, polis och fritid, och är en metod för att kunna samarbeta kring individer där det föreligger någon typ av oro. Samverkan byggs utifrån ett medgivande om att sekretessen kan brytas.

Skolan – en viktig skyddsfaktor

I flera skolor i Tyresö kommun har ett så kallat toleransprojekt startat upp i årskurs åtta. Det är flera skolor som deltar, med avsikt att sprida till ytterligare skolor. Toleransprojektet har syftet att öka förståelsen för människors lika värde, reflektera över sin egen och andras sociala roller och på så sätt hjälpa åttondeklassarna att hitta sin plats i samhällsgemenskapen.

Jämställdhets- och likabehandlingsarbetet är en viktig grund i det brottsförebyggande arbetet, framförallt vad gäller hot- och våldsbrott. I Agenda 2030, delmål 5.2 står det bland annat att *våld mot och utnyttjande av kvinnor och flickor ska utrotas*. Förskolor och skolor i kommunen har under 2023 fortsatt arbetat kommungemensamt och systematiskt med likabehandling, och för att fånga upp och hantera kränkningar.

Att klara av skolan är en viktig skyddsfaktor. I likhet med riket och liknande skolkommuner har Tyresös meritvärde minskat sedan förra året, men ligger över rikssnittet för kommunala huvudmän. Däremot har andelen niondeklassare som är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram ökat sedan förra året till 88,4 procent. Fler än 90 procent av eleverna i årskurs 9 i Tyresös kommunala skolor har godkänt i näst intill samtliga ämnen. Flickor når i högre utsträckning än pojkar godkända betyg i alla ämnen som de läst. Utvecklingen i andel sjätteklassare med godkänt betyg i alla ämnen visar dock på en generell nedåtgående trend som även följs på nationell nivå.

Centrala elevhälsan i Tyresö har ett väl utvecklat arbete kring problematisk skolfrånvaro och återvändarskolan arbetar mot denna målgrupp. Med två närvarostrategier, istället för en, kan barn- och elevhälsan följa upp och stötta skolorna mer kontinuerligt och effektivt kring frånvaroutredningarna. Det aktiva arbetet kan vara en bidragande orsak till att frånvarorapporterna har ökat sedan förra året.

En aktiv fritid

I enkäten ”Ung livsstil”, en undersökning om högstadieelevers livsvanor, säger kommunens högstadieelever att fritiden är den viktigaste delen i deras liv, tätt efter kommer skolan. ”Ung livsstil” visar att vissa kultur- och fritidsverksamheter inte når ut till barn och unga i lägre socioekonomiska grupper, exempelvis syns ett lägre deltagande i idrottsföreningar. Resultatet från Ung livsstil visar dock att dessa grupper deltar i andra verksamheter, till exempel fritidsgårdsverksamheten, och vad det gäller flickor så besöker de biblioteket. Att erbjuda till exempel gratis öppen kulturskola i Granängsringen, som gjorts under året, är exempel på uppsökande och riktat arbete för att nå nya elever.

När alla kultur- och fritidsaktiviteter och satsningar (till exempel anläggningar) räknas samman så nyttjas det av cirka 90 procent av alla ungdomar som går på högstadiet. Kopplat till kultur- och fritidsdeltagande har Tyresö arbetat länge med att stärka barn och unga med funktionsnedsättnings tillgång till fritidsaktiviteter. Insatserna har varit inriktade mot intellektuella eller fysiska funktionsnedsättningar. Uppdrag finns framgent att kartlägga aktiviteter även för ytterligare neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Ett aktiverat våldsläge

Det aktiverade våldsläget har genererat i en styrgrupp ledd av kommundirektören. Styrgruppen har nära kopplats ihop med redan befintlig styrgrupp för Ett tryggare Granängsringen, men utökats med relevanta aktörer, så som kommunikationschef och skolchef. Styrgruppen har tagit fram en handlingsplan i hur Tyresö agerar kopplat till det ökade våldet. Mycket har funnits på plats sedan tidigare och några delar har påbörjats och identifierats som utvecklingsområden, så som att utöka föräldrautbildningar till flera språk och att utbilda medarbetare och aktörer i hur och när man ska skriva orosanmälningar. Medarbetare på social- och arbetsmarknadsförvaltningen har gått utbildning i Signs of Safety som är en modell för utredning och uppföljning av barns trygghet och säkerhet. Avhopparverksamheten har under senaste året utökats till att kunna ta emot minderåriga, sprunget av att kriminalitet gått ner i åldrarna. Det fortsatta arbetet kopplat till våld fortlöper utifrån rådande läge samt beslut från SSR, Samverkan Stockholms Regionen.

Arbetet med välfärdsbrott, som också blivit aktualiserat med koppling till organiserad brottslighet, har utvecklats under året. Med välfärdsbrottslighet menar SKR när en extern aktör otillbörligen utnyttjar kommunala eller regionala medel för egen vinning. En handlingsplan kring kompetensutveckling, rutiner och arbetssätt för att motverka välfärdsbrott i Tyresö kommun togs fram under året.

Ett tryggare Granängsringen

Arbetet inom Ett tryggare Granängsringen fortsätter med aktiviteter kopplat till projektplanen i samarbete mellan Tyresö Bostäder, Tyresö kommun, Polisen samt andra intressenter. Allaktivitetshuset på Granängsringen 60 har invigts och aktiviteter har startats igång på plats. Ett fortsatt utvecklingsarbete om lokalens innehåll utifrån behov och lägesbild fortgår. Parallellt har polisen haft kameror uppsatta i området, liksom kameran på torget som kommunen fick tillstånd till under föregående år. Positiv respons och visuell effekt har uppnåtts av bland annat kamerabevakning på multiarenan inne på Granängsringen. Fler kameror har även getts tillstånd från IMY, Integritetsskyddsmyndigheten, att sättas upp på förskolor och skolor runtomkring i kommunen.

Det finns en klassad öppen drogscen i Tyresö, som ligger vid Granängsringens torg. En öppen drogscen definieras enligt följande: ”En öppen drogscen är en geografisk, bestående plats där bruk och försäljning av narkotika sker offentligt och uppfattas som problematisk av myndigheter eller allmänheten.” (*Metoder för lokal samverkan i arbetet med öppna drogscener; Samverkan Stockholmsregionen*). Samverkan Stockholmsregionen har utifrån en styrgrupp tagit fram målet att gemensamt i Stockholms län minska antalet öppna drogscener. En plats där det finns en öppen drogscen är även i sig en riskmiljö för rekrytering till kriminella nätverk eller en ingång till drogbruk och kriminalitet. Som nav i arbetet att få bort den öppna drogscenen verkar allaktivitetslokalen där aktiviteter och ökad närvaro av människor, utbud och verksamheter kan mota bort drogscenen. Även valdeltagandet i området är lågt jämfört med andra områden.

Kommunikation

Att informera medborgare om vad som görs i kommunen, samt höja kunskapen kring hur man som enskild och tillsammans kan förebygga brott, ökar känslan av att kunna påverka, vilket ger trygghet. Under 2023 har flera kunskapshöjande insatser genomförts, bland annat föräldraskapsstöd, våldsförebyggande program gentemot femteklassare samt ”Tonårsresan” - en busstur för tonårsföräldrar med kunskapshöjande information från polis och kommun i samarbete med Nobina.

Informationssäkerhet och integritetsskydd

Ett systematiskt informationssäkerhetsarbete är centralt för god informationssäkerhet. Med detta som utgångspunkt beskrivs nedan händelser i omvärlden och åtgärder inom organisationen under det gångna året som bedöms vara särskild betydelse för kommunens målsättning att ha ett systematiskt informationssäkerhetsarbete med standarden ISO 27001²⁴ som grund, vilket framgår i den informationssäkerhetspolicy som beslutades 2021. Då medborgaren står i centrum för kommunens arbete, så följer det naturligt att en väsentlig del av den information som Tyresö kommun hanterar är information om medborgaren, det vill säga personuppgifter. Arbetet med informationssäkerhet står i nära relation till arbetet med skyddet för den personliga integriteten och grundläggande mänskliga rättigheterna.

Händelser och kunskapshöjande insatser

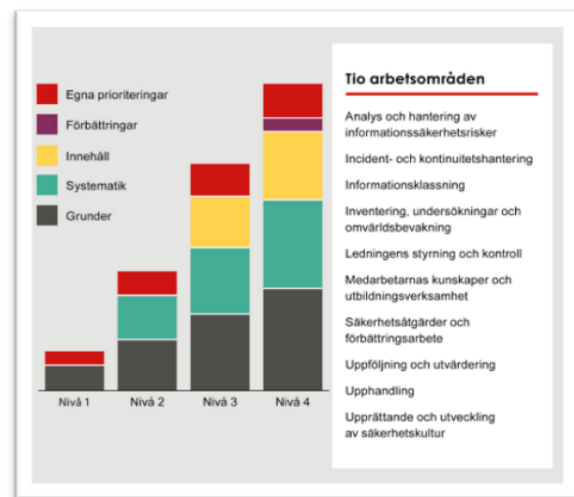
Säkerhetsläget i Europa och världen har påtagligt försämrats och EU har identifierat behovet av att unionen gemensamt måste höja sin lägsta nivå av IT- och informationssäkerhet. Samhällskritisk och samhällsviktig verksamhet måste bygga upp en robusthet och en motståndskraft som gör att man klarar av omvärldens förändringstryck.

Hotbilden är mångfasetterad. Vi kan inte uteslutande förvänta oss att de organiserade hotaktörerna har ekonomisk vinning som primär motivation. De angriper inte heller alltid logiska måltavlor på sin väg mot slutmålet, som är att orsaka så mycket skada som möjligt, oavsett om det är ekonomisk förlust, driftstörningar, misskreditering eller desinformation. Allt detta sker i en tid då efterfrågan på och möjligheterna till effektivisering genom digitalisering är större än någonsin.

²⁴ Beskriver systematiskt arbetssätt för informationssäkerhet där information skyddas utifrån sitt värde. Uppdaterades under 2022

Informationssäkerhetskollen

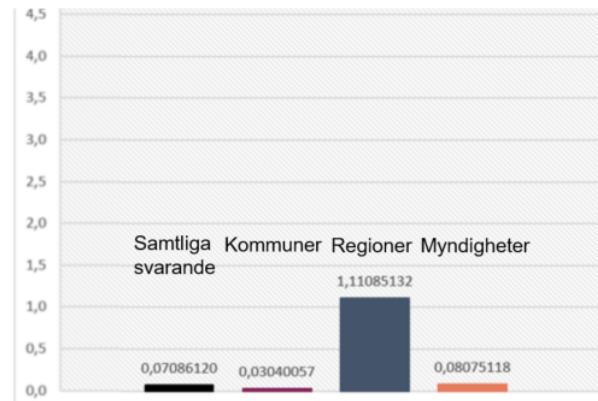
Som en del i sitt uppdrag från regeringen att höja samhällets kompetens kring informationssäkerhet genomför MSB Infosäkkollen, där organisationer inom kommun och region genom självskattning kan mäta sin mognadsgrad i förhållande till informationssäkerhet. Mätningen sker på en fyrgradig skala där nivå 1 är lägsta godkända nivå, vilket innebär att organisationen uppnår de mest grundläggande delarna.

Infosäkkollens modell för uppföljning

Den första självskattningen genomfördes 2021²⁵ där den genomsnittliga kommunen uppnådde en nivå på 0.03. Denna mätning blir en så kallad nollmätning²⁶ för organisationens mognadsgrad för det systematiska informationssäkerhetsarbetet.

Även om Tyresö uppnådde ett betydligt bättre resultat än den genomsnittliga kommunen²⁷, så identifierades utrymme för förbättring. Åtgärder har vidtagits. Syftet med åtgärderna är att stärka och stödja en robust förändringsresa, som utvecklas i takt med det förändringstryck som den egna digitaliseringen och omvärldsläget ger.

Infosäkkollens resultat 2021

Kunskapshöjande åtgärder i och för verksamheterna

Tyresö kommun förbättrade sitt resultat för Infosäkkollen 2023, dock kvarstår utrymme för förbättring samtidigt som kraven från omvärlden höjts sedan förra mätningen. Som en åtgärd för att förbättra organisationens samlade medvetenhet, kunskap och förmåga kring informationssäkerhet genomfördes under året:

- En simulerad phishingattack (så kallad nätfiske) med förslag på åtgärder utifrån resultatet.
- Ett antal öppna föreläsningar för alla kommunens medarbetare samt workshops med informationssäkerhet och data- och integritetsskydd som utgångspunkt. Föreläsningarna och dialogen har varit med fokus på bland annat AI, informationsklassning, klok och lagstadgad hantering av personuppgifter och MSB:s modell för systematiskt informationssäkerhetsarbete.

²⁵ [Det systematiska informationssäkerhetsarbetet i den offentliga förvaltningen \(msb.se\)](#), Värt att nämna är att färre än hälften av alla kommuner och regioner svarade på undersökningen.

²⁶ Det läge som vi sedan mäter förändring emot

²⁷ Värdet redovisas inte för enskilda kommuner av säkerhetskäl

- Kommunens chefsutbildning har kompletterats med fokuserade kunskapshöjande insatser kring informationssäkerhet och integritetsskydd.

Bygga in informationssäkerhet och integritetsskydd i arbetsvardagen

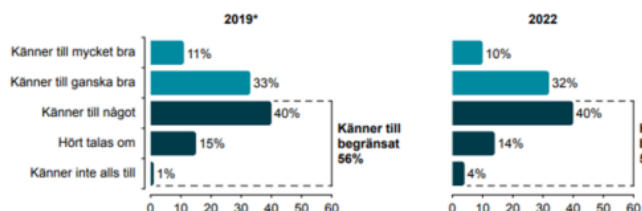

Bild I vilken utsträckning känner du till att dataskyddsförordningen (GDPR) ger dig specifika rättigheter när det gäller att skydda dina personuppgifter?

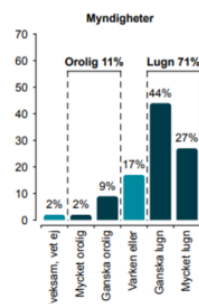

Bild Hur känner du för hur dina personuppgifter används ...?

I rapporten ”Digital integritet 2022 (imy.se)²⁸” s19, läser vi att 71 procent av medborgarna känner sig lugna med att offentliga Sverige hanterar deras personuppgifter. På sidan 14 återges att 58 procent av medborgarna har begränsad kännedom om sina rättigheter till skydd av sina personuppgifter. Siffrorna har inte rört sig nämnvärt mellan 2019 och 2022. Utifrån situationen med en relativt låg kännedom om rättigheter och högt förtroende från medborgarna, ställs höga krav på Tyresö kommun att hantera medborgarnas personuppgifter på ett tryggt och robust sätt utifrån egen förmåga.

All säkerhet får först avsedd nytta när den används i arbetsvardagen. Ett sätt att formalisera och bevara kunskap är styrdokument²⁹ som är tillgängliga och kommunicerade för avsedd verksamhet. Under 2023 har styrdokument formaliserats inom det systematiska informationssäkerhetsarbetet och en stärkt integration av informationssäkerhets- och integritetsskyddsfrågor är genomförd i det kommungemensamma arbetsmiljöarbetet. Det har gett ökad medvetenhet i den samlade arbetsvardagen i verksamheten. Detta är väsentligt, då digitaliseringsmöjligheter och omvärldsläget förändras i en rasande fart. Medvetandegörande och kunskap tillämpad i verksamheterna är fundamentet för att möta dessa utmaningar.

Samverkan

Internt har säkerhetsenheten stärkt sitt samarbete med upphandlingsenheten samt IT- och digitaliseringsstaben (ITD), för att säkerställa god kravställning på informationssäkerhet i upphandlingsprocessen. Samarbetet med ITD handlar om att inkludera informationssäkerhet i kommunens IT-drift och systemförvaltning. Externt deltar kommunen i ett operativt informationssäkerhetsnätverk med ett tjugotal representanter från kommuner i storstockholmsområdet. Utöver detta har kommunen upprättat ett nära samarbete med Nacka kommun gällande informationssäkerhet.

²⁸ [Digital integritet 2022 \(imy.se\)](https://imy.se/digital-integritet-2022)

²⁹ *Riktlinje för styrdokument inom cyber- och informationssäkerhet och Riktlinje Informationssäkerhetsinstruktion Användare*

Krisberedskap och civilt försvar

Med pandemin kvar i minnet och inne på det andra året av det invasionskrig som Ryssland inledde mot Ukraina under 2022 är det inte konstigt att alla delar av samhället har känt ett behov av att se över sin krisberedskap. Ord som *civilt försvar* och *kontinuitetsplanering* återfinns allt oftare i myndigheternas planer och styrdokument, likaså i Tyresö. För att svara upp mot detta förändringstryck har följande åtgärder genomförts under det gångna året, åtgärder som bedömts vara av särskild betydelse för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar.

Övningar

Under året har ett flertal aktiviteter genomförts för att stärka kommunens krisberedskap. Det har handlat om både mindre och större övningar. Exempel på begränsade, mindre, övningar har handlat om att ta emot och avge rapport/lokal lägesbild med radiokommunikationssystemet Rakel ifall internet och telefonnätet skulle sluta att fungera. Under året har kommunen även övat hur lokalradion, Tyresöradion 91,4, kan användas för sprida information till kommuninvånarna. Flera av kommunens förvaltningar har, utöver verkliga störningar, även övat krishantering i ett antal mindre scenarioövningar. Genom övningarna har vi kunnat identifiera att kommunens förmåga att hantera oönskade händelser överlag är god, men att det finns möjlighet att finslipa på samverkansformer mellan förvaltningarna och gentemot externa aktörer. Kommunens psykosociala krisstödsfunktion har inte behövt aktiveras under året men organisationen har övat på just samverkansformer.

Kommunen har även deltagit i tre stora övningar under året som leddes av externa aktörer, Matteus 23 (kriskommunikation) som leddes av Länsstyrelsen i Stockholm, Meteor 23 som leddes av Polismyndigheten (inrymning vid skolskjutningar/terroråd) och Regional övning om nödvatten under kris och krig som leddes av Livsmedelsverket (nödvattenhantering).

Nya trygghetspunkter

Under våren utökades kommunens trygghetspunkter till totalt tio stycken. Trygghetspunkterna är förutbestämda platser där medborgarna kan ta del av aktuell och korrekt information vid en större kris. Dessa är Bollmoradalens kyrka, Trollbäckens kyrka, Kvarnhjulet Hus C, Församlingshemmet ute vid Tyresö kyrka, Tyresö gymnasiums aula samt Bio Forellen. Vissa av trygghetspunkterna är även utrustade med reservkraft: Krusboda skola, Tyresö skola, Tyresö gymnasium och Kumla skola.

Bilaga 2: Hållbarhetsredovisning 2023

I Tyresö kommun är hållbarhetsarbetet en självklar del av alla verksamheters dagliga arbete. Detta implementeras genom att kommunen sedan 2021 har integrerat FN:s hållbarhetsmål i Agenda 2030 i styr- och ledningssystemet. Alla verksamheter sätter egna mål och prioriteringar för att skapa bästa välfärd utifrån kommunens vision och målområden som syftar till att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling i Tyresö. I Aktuell hållbarhets kommunranking över miljöbästa kommuner 2023, är Tyresö på 13 plats totalt i Sverige och på femte plats i gruppen Storstäder och storstadsnära kommuner, vilket visar att kommunen fortsätter att driva ett aktivt hållbarhetsarbete och når resultat.

Koppling mellan kommunplanens mål och Agenda 2030

- 1) Motiverade **medarbetare** på Sveriges bästa offentliga arbetsgivare

- 2) **Kvalitetsförbättringar** skapar vi tillsammans, hela tiden

- 3) Tyresö kommun **levererar** bra välfärdstjänster som skapar goda livsvillkor – Här finns plats för alla

- 4) Hållbar **ekonomi** – kostnadseffektiv, balanserad och cirkulär

I den här hållbarhetsredovisningen ges först en översiktsbild av Agenda 2030-utvecklingen i Tyresö kommun utifrån utvalda Agenda 2030-nyckeltal i Kolada. Därefter följer en redovisning av viktiga aktiviteter och resultat som bidrar till uppfyllelse av olika globala hållbarhetsmål. Fördjupad redovisning med koppling till Agenda 2030-arbetet finns även i bilaga Årsuppföljning av säkerhetsarbetet i Tyresökommun 2023 och bilagan Barnbokslut Tyresö kommun samt i förvaltningarnas verksamhetsberättelser.

Agenda 2030 – nyckeltal för Tyresö

För att följa upp och utvärdera hållbarhetsarbetet kombinerar kommunen information från måluppföljningen med tillgänglig statistik. Tabellen nedan visar ett urval av de nationella nyckeltalen som gör det möjligt att jämföra hur kommuner utvecklas när det gäller hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Urvalet för den här redovisningen bygger på vilka data som anses relevanta för att ge en bild av utvecklingen i Tyresö.

Agenda 2030 mål	Indikator	2021	2022	2023	Uteckling	Kvinnor	Män
1. Ingen fattigdom	Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%)	0,81	0,63				
2. Ingen hunger	Invånare med övervikt eller fetma, andel (%)	47,6	47,0				
3. God hälsa och välbefinnande	Sjukpenningtalet, dagar/registrerad försäkrad	9,9	9,1	8,6	Positiv	11,3	6,1
	Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%)	86	83,6				
4. God utbildning för alla	Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, andel (%)	90,5	88,8	90,0	Positiv	92,2	87,6
	Gymnasieelever med examen inom 4 år, andel (%)	70,2	77,2	80,7	Positiv	82,1	79,4
5. Jämställdhet	Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	31,8	33,3	32,8	Negativ		
	Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel (%)	40,7	40,7	41,1	Positiv		
6. Rent vatten och sanitet	Sjöar med god ekologisk status, andel (%)	66,7	66,7	66,7	Neutral		
7. Hållbar energi till alla	Slutanvändning av energi totalt inom kommunen, MWh/inv	17,0					
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	Långtidsarbetslöshet 25-64 år, andel (%) av bef.	3,1	2,6				
9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	Elbilsladdpunkter, totalt antal	10*	10*	36*	Positiv		
10. Minskad ojämlikhet	Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%)	95	79	75	Negativ	81	75
11. Hållbara städer och samhällen	Nyttillkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	98,6					
	Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)	28	27				
12. Hållbar konsumtion och produktion	Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, andel (%)	31	38,5*	37,5*	Negativ		
	Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare	494	450*	429*	Positiv		
	Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	51	47	43*	Negativ		
13. Bekämpa klimatförändringarna	Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%)	73,8	75,3				
14. Hav och marina resurser	Skyddad natur hav, andel (%)	13,6	13,6				
15. Ekosystem och biologisk mångfald	Skyddad natur land, andel (%)	44,0	43,9				
16. Fredliga och inkluderande samhällen	Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%)	19	25				

*Siffror visar kommunens egen data, jämförelse med andra kommuner saknas vid redovisningstillfället.

Källa: Kommun- och regiondatabasen Kolada. Färgerna för varje nyckeltal visar Tyresös resultat jämfört med andra kommuner; grönt indikerar en placering bland de 25 procent bästa kommunerna, gult bland de 50 procent i mitten och rött bland de 25 procent sämsta. Vitt fält innebär att data ej finns tillgänglig ännu.

I år har ett antal nya indikatorer tillkommit, som exempelvis Elbilsladdpunkter och Skyddad natur hav. Samtidigt har inte siffror för 2023 redovisats i Kolada för flertalet andra indikatorer så det är inte möjligt att göra en översiktlig bedömning av förflyttning som gjorts tidigare år. Av de tidigare redovisade nyckeltalen där data finns för 2023 så har den största positiva utvecklingen skett i andel

gymnasieelever med examen inom fyra år. Den största negativa utvecklingen är inom Brukarbedömning daglig verksamhet LSS.

Viktiga aktiviteter och resultat i Agenda 2030-arbetet

Här redovisas ett urval av viktiga aktiviteter och resultat från nämndernas verksamhetsberättelser som har koppling till uppfyllelse av hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Mål 1 – Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt

Antalet barn i hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat under 2023. I januari levde 118 barn i familjer med ekonomiskt bistånd och i november fanns 83 barn i hushållen. Barnfamiljer erbjuds stöd och hjälp i ett tidigt skede. Kommunen arbetar aktivt tillsammans för att dessa hushåll ska få insatser och aktiviteter.

Resursenheten har startat flera förebyggande aktiviteter för att ge stöd till familjer, ett viktigt led i att hushållen blir självförsörjande då det är svårt att komma ut i arbete om du har en problematisk hemsituation.

En omfattande kartläggning av de vuxna personer som haft försörjningsstöd längre än tio månader pågår. Syftet är att bedöma vilka personer som har arbetsförmåga och vilka som saknar arbetsförmåga och därför snarare behöver stöd för att till exempel ansöka om sjukersättning. Antalet hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd har minskat från 208 i början av året till 170 i december. Då kommunen är den största arbetsgivaren i Tyresö är vår egen förmåga att ta emot personer som står längre från arbetsmarknaden en viktig del i att öka sysselsättningen. Vi ser nu en ökad vilja att ta emot dessa personer, och det sprids goda exempel från verksamheter som tagit emot praktikanter. Den ökade viljan att ta emot personer som behöver stöd visar sig också genom att antalet erbjudna feriejobb aldrig varit så stor som 2023, då 300 ungdomar fick feriejobb.

Mål 2 – Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk

Kommunens ansvar för utbildning, vård och omsorg innefattar ansvaret för vissa måltider. Genom att arbeta för minskat matsvinn och hälsosam och näringsrik kost inom skola, vård och omsorg bidrar kommunen till att uppfylla målet.

Måltidsverksamheten bidrar både till gemenskap och mindre risk för undernäring bland äldre. Södertörns Miljö- och Hälsoskyddsförbunds kontrollansvar för livsmedelshandlingen innebär också att matens kvalitet säkras.

I juli ingick kommunen ett nytt avtal med en huvudgrossist av livsmedel, där en målsättning i upphandlingen var att öka andelen svenskproducerade produkter. I det färdiga avtalet är över 60 procent av produkterna från Sverige³⁰. Andelen kött och fågel med ursprung i Sverige som serveras i verksamheterna har ökat årligen och var i år 87 procent. Andelen ekologiska livsmedel har sjunkit till 43 procent från 49 procent förra året, på grund av livsmedelsprisökningar. Målsättningen är

³⁰ Ursprungsland Sverige och/eller Tillverkningsland Sverige

fortfarande att nå 60 procent ekologiskt till 2030. Skolmåltidernas näringsriktighet och variation har säkerställts genom att Livsmedelsverkets rekommenderade serveringsfrekvenser har efterföljts.

Tyresös måltidsservice har under året arbetat med att minska matsvinnet genom ett fokuserat utvecklingsarbete i arbetsgrupper, utbildningsinsatser med Generation Waste för kockar och måltidsbiträden inom grundskolan samt kollegialt lärande mellan köken. Årets mål för matsvinn var 50g/portion och den senaste mätningen visade att matsvinnet inom Tyresös kommunala skolor, förskolor och gymnasium var 39g/portion. Detta kan jämföras mot rikssnittet på 53g/portion i offentliga måltider

Mål 3 – Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Kommunen ansvarar för många av de välfärdstjänster som har stor påverkan på befolkningens hälsa genom livet. Det handlar om hur skolan och den sociala omsorgen fungerar, hur bostads- och samhällsplaneringen bedrivs och i vilken mån det finns kultur- och fritidsaktiviteter för alla, oavsett kön, bakgrund eller socioekonomisk situation. Närhet och tillgänglighet till olika typer av naturområden och platser för lek, möten och gemenskap är väldigt viktigt ur ett hälsoperspektiv.

Kultur- och fritidsförvaltningen arbetar för att det ska finnas ett brett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter i Tyresö, vilket är nyckeln för möta alla olika önskemål och behov. Det breda utbudet kompletteras med satsningar för att sänka trösklar för deltagande på olika sätt för utbudet ska bli mer tillgängligt och mer relevant för de som står längst ifrån en meningsfull fritid. Under 2023 har man genomfört en större kartläggning av behoven kopplat till spontan- och friluftsanläggningar, där förslag till åtgärder bland annat baserats på en analys om vilka satsningar som har störst möjlighet att bidra till att öka folkhälsan.

Inom äldre- och omsorgsförvaltningen har det bland annat genomförts balansskolor för äldre och sommarkollo för både äldre och personer med funktionsnedsättning. På förvaltningens träffpunkter Kopp & själ samt Myggan genomfördes många aktiviteter som vänder sig till äldre och personer med funktionsnedsättning. Under 2023 har även aktiviteter erbjudits digitalt, för att möjliggöra för fler att ta del av dem. För personalen inom äldreomsorgen startade ett arbete för att stärka förutsättningarna för ett mer hållbart arbetsliv med utrymme för återhämtning och reflektion i det dagliga arbetet.

Under 2023 har kommunen utökat möjligheterna för stadsodling. Odlar utan trädgård-projektet i Wättingestråket har fått fler odlingslådor, totalt cirka 80 odlare, och en egen vattenpost har installerats under året. Kommunen har också testat att upplåta en bit av kommunens mark till en grupp odlare i Trollbäcken, genom ett så kallat brukaravtal. Detta har visat sig vara ett bra sätt att ta tillvara på medborgarnas engagemang och utveckla en tidigare outnyttjad gräsyta till en mötesplats för social sammanhållning, lokalproducerad mat, högt prydnadsvärde och ökad biologisk mångfald.

Inom förskolan är undervisning utomhus en naturlig del av vardagen, vilket bidrar till stor möjlighet till rörelse. Under 2023 har flertalet av förskolorna utvecklat sina utemiljöer för att öka barnens

möjlighet att nyttja gården och närmiljön än mer i den planerade och spontana undervisningen. Under våren fick personal på förskolorna ta del av Önskedansen för att inspirera till att erbjuda dans som uttrycksform till kommunens yngsta medborgare. Flera av våra grundskolor har utomhusklassrum och alla grundskolor arbetar med rastpedagoger som aktiverar eleverna på rasterna och ser till att skolgården är en inbjudande, trygg och aktivitetsbaserad plats att vara på. Tyresö gymnasium arbetar med KORPS (kultur och rörelse på schemat) vilket syftar till att skapa en hållbar och meningsfull fritid genom hälsofrämjande insatser en dag i veckan där eleverna deltar.

Arbete med hälsa på arbetsplatsen fortlöpte under 2023 som ett led i att arbeta preventivt och hälsoförebyggande. Utifrån särskilda frågeområden i medarbetarundersökningen som har inriktning på olika hälsoområden har aktiviteter erbjudits på arbetstid, som till exempel stressprogram, digitala föreläsningar, samt hälsoaktiviteter med coachande stöd.

Under året har också ett arbete med att paketera och åskådliggöra kommunens förmåner för medarbetare genomförts. Däribland ingår en höjning av friskvårdsbidraget om 500 kronor under 2023 och ytterligare 500 kronor under 2024. För att skapa bättre förutsättningar för att nyttja både friskvårdsbidrag och andra hälsofrämjande förmåner utan att behöva ligga ute med betalning i förväg upphandlas en så kallad förmånsportal som tillgängliggör förmånerna för alla medarbetare och skapar mer jämlika förutsättningar i nyttjandet av förmåner. Genom förmånsportalen tillgängliggörs även 500 kronor i friskvårdsbidrag som kan nyttjas av grupper.

Mål 4 – Säkerställa inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Att säkerställa en god utbildning till alla barn är ett viktigt hållbarhetsmål då en ökad utbildningsnivå och måluppfyllelse skapar förutsättningar för att utveckla ett hållbart samhälle. Utbildning är en avgörande faktor för att alla ska få en god hälsa och ett liv med god livskvalitet. Språkfärdigheter och grundläggande utbildning är avgörande för att nyanlända ska ha en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden och integreras i samhället.

Rutinerna och språkdomänerna för flerspråkiga barn i förskolan används i förskolor som har flest nyanlända samt flerspråkiga barn. Användandet av språkdomänerna har ökat sedan införandet av resultatdialoger 2022. Västra Farmarstigen förskolor samt Nyboda/Granängsringen har under vårterminen 2023 avslutat det språkprojekt som startades 2021. Syftet med projektet var att öka pedagogernas medvetenhet kring sin roll som språklig förebild i ett upptagningsområde där många familjer med annat modersmål bor. En sammanställning av materialet som bygger på de erfarenheter och kunskaper som erövrats under projektet har skapats för att bibehålla och sprida kunskaper till övriga förskolor i kommunen. Under hösten 2023 startade bland annat förskolan Sagan upp ett projekt med fokus på högläsning tillsammans med RUC, där lärdomar från språkprojektet delas.

För att kompensera för elevernas olika bakgrund och förutsättningar använder Tyresö kommun en socioekonomisk fördelning av skolpeng i grundskolan. Alla skolor arbetar med att tillgängliggöra sin lärmiljö utifrån enhetens egna förutsättningar och behov. Syftet är att få alla elever att nå så långt som

möjligt med utgångspunkt i sina egna förutsättningar. Arbetet ser olika ut på de olika skolorna men utgår alltid från evidensbaserade metoder. Tyresö har kommunövergripande lärstudios (särskilda undervisningsgrupper) för alla årskurser i grundskolan för att ge våra elever med stora utmaningar en möjlighet att utvecklas och nå så höga resultat som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Tyresö kommun har en central elevhälsa som till exempel ansvarar för ansökan och hantering av tilläggsbelopp och verksamhetsstöd eller placering i lärstudios eller i anpassad grundskola. Detta säkerställer likvärdigheten och rättssäkerheten vid myndighetsbeslut gällande elever i behov av särskilt stöd.

Mångfaldsenheten utvecklar studiehundledning och modersmålsundervisning för att säkerställa kvalitet och likvärdighet för nyanlända elever.

Grundskolan arbetar i kommunövergripande nätverksgrupper. De består av rektorer och biträdande rektorer och driver aktuella frågor och utvecklingsområden. Det skapar synergieffekter och samarbeten mellan enheterna, stärker det kollegiala lärandet och ökar likvärdigheten i kommunen.

På Tyresö gymnasium vänder sig språkintrödningsprogrammet till elever som nyligen kommit till Sverige. Utbildningen har fokus på svenska språket för att eleverna ska kunna gå vidare till något annat program i gymnasieskolan eller till en annan utbildning. Komvux erbjuder kombinationsutbildningar som kombinerar svenska för invandrare (sfi) eller svenska som andraspråk (sva) med en gymnasial yrkesutbildning. När elever studerar det svenska språket och ett yrke samtidigt får de snabbare kontakt med arbetslivet och vägen till arbete blir på så vis kortare. Kommunen erbjuder flyktingar som omfattas av massflyktsdirektivet och som är boende i kommunen svenskundervisning inom ramen för den reguljära SFI-undervisningen i egen regi på Tyresö vuxenutbildning, C3L.

Mål 5 – Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Jämställdhet är en del av det kommunala uppdraget att ge kvinnor och män, flickor och pojkar, en likvärdig service utan diskriminering och främja en jämställd samhällsutveckling. Det är en fråga om mänskliga rättigheter, men det handlar också om kvalitet och effektivitet. Det kräver att verksamheter planeras utifrån allas olika behov och att resurser fördelas likvärdigt mellan könen. Kommuner har också ett särskilt ansvar att motverka alla former av våld mot kvinnor och flickor. Som arbetsgivare i en kvinnodominerad sektor har kommuner ett särskilt stort ansvar för kvinnors arbetsvillkor.

Jämställdhetsarbetet pågår inom alla förvaltningar. Kultur- och fritidsförvaltningen stöttar löpande ett föreningsliv som är i stort sett helt jämställt sett till hur många flickor respektive pojkar i åldern 7-20 år som är aktiva i föreningslivet. Under 2023 har arbete med investeringsprojekt som grundar sig i flickors framförda behov och önskemål påbörjats. Ett exempel är en spontankulturplats som är tänkt att komplettera befintliga spontanidrottsytor med plats för kulturutövande för att bidra till en mer jämställd användning av våra gemensamma utemiljöer. Medarbetare som möter äldre och personer med funktionsnedsättning har via kunskapsatsningar fått bredare verktyg för att tidigt upptäcka våld i nära relationer.

Genom Ifous³¹ processtöd i projektet Hållbar förskola har förskolorna fått ta del av appen ”ECE academy” som integrerar hållbar utveckling och vardagligt liv, med aktiviteter för barn i förskolan. En av modulerna i utbildningen handlar om att bygga en omtänksam och inkluderande gemenskap, med fokus på att möta ojämlikhet, uppskatta mångfald och kulturarv samt lära tillsammans med andra generationer. Appen finns tillgänglig för samtliga förskolor och några har redan startat upp arbetet.

Grundskolan har ett uppmärksammat och välutvecklat kommungemensamt likabehandlingsarbete som alla grundskolor deltar mycket aktivt i. Arbetet planeras, följs upp och utvecklas av en samordnare som är anställd för just detta. En central och kommunövergripande *Plan för det övergripande arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkningar* har tagits fram under hösten. Den finns att läsa på varje skolas webbsida. Grundskolan deltar även i Toleransprojektet, en pedagogisk modell för högstadiet för att långsiktigt förbygga våld och otrygghet. Tyresö gymnasium arbetar aktivt för att lyfta frågor kring mänskliga rättigheter genom att vara en Certifierad Amnestyskola.

Utvecklingen i Tyresö kommun avseende kvinnors löner i förhållande till mäns är fortsatt positiv. Resultatet för 2023 års lönekartläggning visar att de oviktade löneskillnaderna mellan kvinnors och mäns medellöner för fjärde året i rad fortsatt ligger inom spannet om +/- 1 procent, vilket är måttet på jämställda löner i enlighet med diskrimineringslagen. Detta innebär att Tyresö kommun fortsätter att ligga i framkant avseende arbetet med jämställda löner.

Resultatet av 2023 års medarbetarundersökning i Tyresö kommun visar att kvinnor och män värderar sin arbetssituation likvärdigt. Andelen kvinnor och män som besvarar undersökningen positivt är densamma vilket tyder på att kön inte är en faktor som påverkar upplevelsen av ens motivation. Kommunens totala resultat i medarbetarundersökningen visar en positiv trend och även när det gäller ledarskap samt organisatorisk och social arbetsmiljö, ligger kommunen över den externa jämförelsen mot andra kommuner. Ledarskap och arbetsmiljö är delar i det som utgör en grund för goda arbetsvillkor och jämställdhet.

Hälsosatsningarna som görs på arbetsplatsen bidrar till ett mer hållbart arbetsliv och understödjer jämställdhet genom att aktiviteterna erbjuds på arbetstid, vilket särskilt gagnar de verksamheter som har kvinnodominerande yrkeskategorier.

Mål 6 – Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

Kommunen har ansvar för tillgången till dricksvatten och avlopp. Utmaningar som finns är behovet av utbyggnad, underhåll och utbytestakt på VA-ledningar och att det behövs göras insatser för att minska föroreningar från kemikalier, läkemedel och näringsämnen i grundvattnet. Klimatförändringarna väntas också föra med sig längre perioder av torka och värmeböljor liksom kraftigare regn och ökade regnmängder, vilket kan leda till

³¹ Ifous står för innovation, forskning och utveckling i skola och förskola och är ett fristående forskningsinstitut som drivs som en ideell förening. Grundande medlemmar är Sveriges kommuner och regioner (SKR), Friskolornas riksförbund och Idéburna skolors riksförbund. Ifous uppdrag är att vara en nationell plattform för skolans FoU-arbete och att ge stöd i utvecklingen av en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

både risk för vattenbrist, framför allt där hushållen har egna brunnar, och ökad risk för översvämningar och att orenat avloppsvatten förorenar sjöar och vattendrag.

För att säkra dricksvatten och sanitetstjänster har man under 2023 tagit fram en VA-plan som ska fungera som ett stöd för VA-verksamheten i deras fortsatta arbete med att säkra VA-anläggningen över tid. Under 2023 har man uppnått mål för förnyelse av ledningarna vilket inneburit att cirka 405 meter vattenledningar, 230 meter spillvattenledning och 305 meter dagvattenledningar förnyats.

Kommunen har tillsammans med Stockholm Vatten och branschorganisationen Svenskt Vatten genomfört informationskampanjer om hur vi ska spara och använda vatten på ett resurseffektivt sätt. Vattenförbrukningen i kommunens fastigheter har minskat med 3,7 procent under året, där den största minskningen var i skolfastigheter. Under året har VA-enheten också genomfört riktade informationsinsatser till elever i förskolan om hur viktigt vatten och sanitetstjänster är för alla som bor i Tyresö. Där har man bland annat berättat om hur vattnets ”väg” från råvatten till rening av avloppsvatten går till, samt hur vi reparerar och underhåller VA-anläggningen.

Mål 7 – Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla

Energisystemen och elnäten står inför nya utmaningar med varierande energiproduktion från vind och sol och ny efterfrågan på el från transporter, industri och samhällsbyggnad. Det nationella och regionala elnätet måste uppgraderas för att kunna leverera tillräcklig effekt för att möta ökande efterfrågan från Stockholmsregionen, inklusive Tyresö, framöver. Lokalt producerad el genom solenergi, energiförvaring samt variabelt effektuttag är möjligheter som kan tillämpas för att hantera både effektutmaningen, minska klimatpåverkan och göra elnätet mindre känsligt för störningar. Kommunen är en stor energianvändare och jobbar aktivt med energieffektivisering och att ställa krav på förnybar energi i upphandlingar.

Kommunen för en kontinuerlig dialog med nätägaren Vattenfall Eldistribution AB gällande effektprognoser och förstärkningar i elnätet för att säkerställa att trygg elförsörjning till alla hushåll och verksamheter i Tyresö. Under 2023 tog Tyresö kommun initiativ till ett Södertörnsgemensamt möte med Vattenfall för att diskutera elförsörjning över hela Södertörn och förbättra samverkan i frågorna. Dialogen med Vattenfall Värme om högre nyttjande av fjärrvärmesystem, samt energiåtervinning till fjärrvärmesystemet har också fortsatt för att främja en hållbar energianvändning som skapar möjlighet att använda elnätet för elektrifiering, som till exempel laddning av elfordon.

I linje med klimatplanens mål ökade den installerade effekten i solcellanläggningar i Tyresö med 43 procent under 2022 till en total effekt på 6,13 MW och under 2023 spås ökningen ha fortsatt, bland annat genom flera större anläggningar. Kommunen har också fortsatt projektering av solcellsanläggningar på såväl befintliga byggnader som inom nybyggnation. Kommunen har fortsatt energieffektiviseringsarbetet i de kommunala fastigheterna. Under 2022 minskade energiförbrukningen (kWh/m²) med 5,5 procent men 2023 ökade den med 1,4 procent på grund av

att Fornuddens skola används fullt igen som evakueringskola, samt att nya ridhuset tagits i full drift. Målet från 2020 är att minska med i genomsnitt 1 procent per år och det målet är fortfarande uppnått.

Mål 8 – Verka för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

Kommunen stödjer utvecklingen av arbetstillfällen och ökad sysselsättning för alla grupper genom personlig rådgivning, praktikplatser, etableringscentrum och i samverkan med Arbetsförmedlingen och näringslivet. Vi ansvarar för kommunal vuxenutbildning (komvux) som bidrar till att människor kan utbilda sig och hitta arbete.

Utifrån Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) prognos kommer det fram till 2031 att uppstå brister på utbildad personal inom en rad verksamhetsområden. Detta gör att kommunen behöver ha en långsiktig och hållbar strategi för att möta kompetensutmaningen på bästa sätt. Det är Tyresö kommuns avsikt att vara en konkurrenskraftig och attraktiv arbetsgivare som arbetar för att skapa ett hållbart arbetsliv och hitta nya lösningar för att möta kompetensutmaningen. Prioriterade aktiviteter innefattar bland annat att skapa ett tydligare arbetsgivarvarumärke, att skapa samarbeten för bredare rekrytering till kommunens verksamheter, samt effektivare organisation genom tydliga processer där arbetssätt och digitala verktyg tillvarar kompetens och ökar kvaliteten i våra välfärdstjänster till Tyresöborna. Att möjliggöra ett utvecklande och tillitsfullt ledarskap och hållbara förutsättningar för Tyresö kommuns chefer samt att möjliggöra för intern rörelse av medarbetare är också delar i arbetet med strategiskt kompetensförsörjning.

Mål 9 – Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation

Kommunen är en stor investerare i infrastruktur, till exempel för vägar, vatten och avlopp. Genom upphandling kan utvecklingen styras mot innovation av exempelvis renare, smartare teknik och i symbios med den gröna och blå infrastrukturen.

Under året öppnade den nya Albybron om syftar till att utveckla och stärka Alby som ett större natur- och friluftsområde, samt öka tillgången till natur- och friluftsliv genom en nordlig entré till Tyresta och en ny sträckning för Sörmlandsleden. Modellen är en hängbro som byggts från vattnet och är ett exempel på hur innovativ teknik och arkitekter kan användas för att minska påverkan och skador på naturen och samtidigt skapa en vacker gestaltning som smälter in i omgivningen.

Under året har fokus på hållbart byggande ökat, genom klimatsmarta materialval, mer återbruk och planer på hur byggnader ska kunna nyttjas och återbrukas i framtiden. I avtalen för om- och nybyggnation av Kumla skola respektive Njupkärrs skola ingår att i så stor utsträckning som möjligt återbruka befintligt material som exempelvis tegel och limträbalkar. I upphandlingen av ett nytt kommunhus som pågått under året har kommunen valt upphandlingsformen konkurrenspräglad dialog för att komma fram till innovativa lösningar.

I samband med framtagandet av vattentjänstplanen finns ett krav om att se över och planera för hur VA-anläggningen kan skyddas från skyfallspåverkan. En inventering av kommunens VA-anläggningsdelar har utförts och åtgärder kommer påbörjas under 2024. Dessa åtgärder kommer bidra till minskade breddningar mot kommunens recipienter.

Funktions- och gestaltungsprogram för Bollmoravägen har färdigställts för att säkerställa långsiktig framkomlighet för framför allt busstrafiken, men även förbättringar för gående och cyklister, dagvatten och skyfall, och en mer attraktiv gestaltning med grönska och vistelse. Under året har utredningar av olika trafiksäkerhets- och cykelåtgärder i enlighet med kommunens trafiksäkerhetsplan och cykelplan gjorts, och ett beslut om samlad investeringsbudget för denna typ av åtgärder har tagits. Det har också gjorts en fördjupad utredning och planering tillsammans med Trafikförvaltningen för tre framtida expressbusslinjer, liksom bytespunkt Gullmarsplan och spår till Tyresö, för att säkerställa den långsiktigt hållbara kollektivtrafikutvecklingen. En strukturplan för vatten för Bollmora och Lindalen har tagits fram. Strukturplanen är ett geografiskt planeringsunderlag för hantering av översvämningrisk från skyfall där skyfallsleder, skyfallsytor och styrningsåtgärder pekas ut. Strukturplanen utgör underlag i projekt som exempelvis NTC Etapp 5.

Fortsatt arbete med att verka för fria vandringsvägar i Tyresån har pågått under året. Ansökan gällande utrivning av dammarna i Wättingeströmmen (Nyfors) planeras lämnas in våren 2024.

Mål 10 – Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Kommunen har genom sitt ansvar för skola, omsorg och socialt stöd goda möjligheter att motverka ojämlikhet mellan olika individer och grupper av både barn och vuxna. Fullföljande av grundläggande utbildning är en av flera viktiga faktorer för minskad ojämlikhet. Vård, omsorg och planeringen av kollektivtrafiken kan motverka ojämlikheter vad gäller hälsa och transportmöjligheter. Bostads- och samhällsplanering samt kultur- och fritidsaktiviteter är andra viktiga områden i arbetet för att motverka ojämlikhet.

Kultur- och fritidsförvaltningen har arbetat med att motverka och kompensera för hinder så att fler kan delta i kultur- och fritidsaktiviteterna i kommunen. Exempelvis genom uppsökande verksamhet, låga avgifter, och genom att utforma och rikta information om utbudet direkt till grupper som generellt har sämre tillgång till kultur- och fritidsutbudet. Satsningarna når nya grupper som kommunen inte nådde tidigare och i viss utsträckning börjar insatserna ge ringar på vattnet, exempelvis genom att nya deltagare börjar ta del av ordinarie verksamhet. Under året öppnade kommunen en ny typ av mötesplats för alla åldrar, ett Allaktivitetshus i en lokal i Granängsringen. Där huserar bland annat en öppen och uppsökande kulturskoleverksamhet för att nå fler unga som idag inte deltar i kulturskolans aktiviteter. Lokalen kommer att inredas under 2024 och då med fokus på det som framkommit i medborgardialogen för lokalen under året.

Kommunen har uppsökande verksamhet för alla Tyresöbor som fyller 80 år och som inte har några äldreomsorgsinsatser. Syftet är att sprida information om vilket stöd äldre kan få av kommunen och ge vägledning, råd och stöttning. På Träffpunkten för seniorer, Kopp & Sjal, återfinns kommunens digitala fixare, som hjälpt seniorer både på träffpunkten och via hembesök. På Kopp & Sjal har även förberedelser pågått för öppnandet av ett välfärdsbibliotek, ett bibliotek där man kan låna digitala produkter, som öppnar i början av 2024.

Under 2023 har flera processer startats upp inom ramen för tidiga insatser i förskolan och grundskolan. Arbetsmaterial håller på att arbetas fram för att man redan i förskolan ska kunna arbeta för att främja skolnärvaro. Samverkan med TSI-samordnaren har startas upp och omvärldsbevakning görs för att ta lärdom av andra kommuners framgångsfaktorer. En lagändring som avser att fler barn ska gå i förskolan har börjat tillämpas den 1 juli 2023. Ansvaret som kommunerna har består av två delar, uppsökande verksamhet och erbjudande av förskoleplats till vissa grupper av barn. Under 2023 har omvärldsbevakningen fortlöpt och ett årshjul arbetats fram och samarbeten med andra viktiga aktörer såsom bvc och öppna förskolan påbörjats för att öka möjligheten till att nå ut till så många som möjligt med information om förskolan och barnens rätt till utbildning.

Tyresö har kommunövergripande lärstudios (särskilda undervisningsgrupper) för alla årskurser i grundskolan och en resursskola på Tyresö gymnasium för att ge elever med stora utmaningar en möjlighet att utvecklas och nå så höga resultat som möjligt utifrån sina förutsättningar. Alla lärstudios samt resursskolan har träffats för att utveckla samverkan och öka likvärdigheten. Träffarna har ökat likvärdigheten och arbetet fortlöper för att bibehålla och öka likvärdigheten ytterligare. På vuxenutbildningen har lärcenter utvecklats för att erbjuda hjälp för elever i behov av stöd.

Projekt SATSA är ett gemensamt ESF (europeiska socialfonden)-projekt tillsammans med Haninge och Nynäshamns kommuner som syftar till att fler elever ska fullfölja sina gymnasiestudier. De elever som är aktuella inom projektet är elever som har olika behov av stöd.

Under 2023 har kommunen gått med i ECCAR-nätverket³² för att öka fokus och kunskapen om hur kommunen kan arbeta för att motverka rasism och utanförskap.

Mål 11 – Göra städer inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Kommunen ansvarar för samhällsplaneringen och planerar för mark- och vattenanvändningen, bostadsförsörjningen samt delar av transportinfrastrukturen och den tekniska försörjningen. Som markägare kan kommunen ställa krav vid exploateringen för att bland annat minska miljöpåverkan. Den byggda miljön har stor betydelse för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhållning.

Genom Riktlinjer för bostadsförsörjningen planerar kommunen för att alla i kommunen ska kunna leva i goda bostäder och för att bostadsutbudet ska möta Tyresöbornas behov i alla livets skeden.

³² European Coalition of Cities Against Racism

Arbetet med de nya riktlinjerna pågår och är ett förvaltningsöverskridande arbete då bostadsfrågan är bred och påverkar många delar av kommunens förvaltning.

Kommunen placerar sig högt i utmärkelsen Årets Arkitekturkommun, HSBs och Sveriges arkitekters index gällande hur kommuner klarar bostadsförsörjningen och att samtidigt bygga en så attraktiv och hållbar stad eller livsmiljö som möjligt. Utmärkelsen bygger på två olika komponenter, dels hur kommunerna arbetar för att utveckla arkitektoniska värden när de bygger och dels utifrån förmågan att planera byggande i relation till befolkningsutvecklingen, hur väl planerna realiserar och hur väl kommunerna lever upp till lagkrav. Bedömningen tar också utgångspunkt i om kommunen ställer klimatkrav på byggmaterial i upphandlingar av byggprojekt samt om kommunen är medlem i Klimatkommunerna. Tyresö har placerat sig bland de tio bästa kommunerna de senaste åren och har hela tiden förbättrat sitt resultat. 2023 hamnade kommunen sig på femte plats, vilket var bäst i Stockholmsregionen.

Kommunen har med grund i ett Tyresöinitiativ påbörjat ett uppdrag med syftet att göra stadsparken mer attraktiv för äldre, en bred grupp varav många har stort behov av att befinna sig i ett socialt sammanhang utanför hemmet. Planen är att stadsparken ska bli en sådan plats. Kommunen har även gått med som partner i ett forskningsprojekt som heter Naturo, som handlar om att involvera marginaliserade målgrupper mer i användandet och utvecklingen av urbana grönområden.

I arbetet med en hållbar transportinfrastruktur har en kategorisering av vägnätet utifrån funktion i syfte att framöver kunna göra en kommunövergripande hastighetsöversyn och förbättra trafiksäkerheten gjorts. Kommunen har också påbörjat ett arbete med en uppdaterad trafikprognos för år 2040 som underlag för kommande fysisk planering samt fortsatt arbeta med hållbart resande i form av tillämpning av flexibla parkeringstal och utredning om mobilitetshus i Norra Tyresö Centrum. En uppföljning av kommunens trafikstrategi finns att läsa under måluppföljningen av hållbarhetsmålet.

Mål 12 – Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Kommunens verksamheter gör varje år stora inköp av tjänster och varor. Genom klok resursanvändning och olika upphandlingsinstrument kan vi skapa utveckling inom såväl kommunens egna som våra leverantörers verksamheter för omställning till cirkulär ekonomi. Vi ansvarar också för stora delar av avfallshanteringen. Att ta tillvara resurser i avfallet genom återvinning och att avgifta kretsloppet genom att samla in farligt avfall är avgörande för att nå de nationella miljökvalitetsmålen. Konsumentrådgivning och energi- och klimatrådgivning är andra viktiga tjänster som vi erbjuder invånarna.

Under året har mycket arbete gjorts för att förbereda för ett smidigt övertagande av insamlingsansvaret för förpackningar, från insamling i Förpacknings- och tidningsinsamlingens (FTI) regi över till kommunalt ansvar via upphandlade entreprenörer. Det har också lagts fokus på att minska nedskräpningen vid återvinningsstationerna och att snöröjningen kring dem harmoniseras bättre med kommunens övriga kvalitetsgarantier. För första gången har en plockanalys gjorts av

grovavfall som samlats in på kretsloppscentralen, den visade att det finns en stor förbättringspotential vad gäller återbruk och bättre nyttjande av resurser. Som en första åtgärd infördes en informationskampanj om sortering och att tömma säckarna.

Kommunen har också gjort andra informationsinsatser under året, exempelvis en reklamfilm för den mobila miljöstationen och återbruksbilen, nudgingprojektet ”Gör det inte svårare” samt en nationell kampanj för att minska matsvinn med tillhörande matsvinnsevent i Tyresö centrum. Antalet studiebesök på kretsloppscentralen med sorteringsövningar utökades. Sammanlagt genomfördes 35 stycken studiebesök för grundskoleklasser och förskolegrupper på kretsloppscentralen samt ytterligare för cirka 100 SFI-elever.

Under året har återbruk inom kommunens verksamheter fått större fokus för att återanvända de möbler och andra inventarier som redan finns. Kommunen har bland annat anslutit sig till ett avtal som omfattar försäljning och uthyrning av begagnade möbler samt förnyat en sida på intranätet där verksamheter kan publicera överblivna möbler som andra kan nyttja. Inventarierna från Björkbackens vård- och omsorgsboende, som stängde sommaren 2023, återanvänds inom andra verksamheter inom äldre- och funktionsnedsättningsomsorgen. Kommunhuset har under året ställt om till att bli ett flexibelt kontor för att bättre nyttja de ytor som finns, och under omställningen har en stor del möbler och inredning återbrukats. Där behov av andra möbler funnits har mestadels begagnade möbler köpts in. Upphandlingsenheten har jobbat aktivt för att på ett systematiskt sätt ställa fler miljökrav i samarbete med beställarna.

I enlighet med kommunens avfallsplan ska alla kommunala verksamheter ha infört källsortering av förpackningar och tidningar samt att matavfallsinsamling är obligatoriskt från slutet av 2023. Majoriteten av verksamheterna har haft förpackningsutsortering i viss grad en längre tid. Under året har en stor satsning gjorts för att informera samtliga kommunala verksamheter om källsortering av förpackningar och matavfall samt för att hjälpa till med implementeringen av utökad sortering. Det har bidragit till en viss ökning av källsorteringsgraden och ökad samverkan mellan förvaltningarna i sakfrågan, men det har gått långsammare än förväntat. Under året har tre nya verksamheter anslutit sig till förpacknings- och matavfallsinsamling och tre verksamheter har utökat sin sorteringsgrad. Av de totalt 38 verksamheter som sorterar förpackningar idag är det bara 18 som sorterar tre fraktioner eller mer. De kvarvarande verksamheterna, som har möjlighet att utöka sin källsorteringsgrad, förbereder sig för att göra det under 2024.

I grundskolan genomfördes för första gången ett arbete med Klimatråd för elever i årskurs 8, en kommunövergripande insats som främjar kunskap bland unga kring klimat och hållbarhetsfrågor. Ett par skolor har eller ska köpa in odlingsskåp där skolelever odlar egna grönsaker, målet är att bli självförsörjande på grönsaker och örter. Tyresö har fått fler skolor och förskolor under året som är certifierade med Grön Flagg. Det innebär att skolans arbete med lärande för hållbar utveckling är godkänt av Håll Sverige Rent. Alla skolor arbetar med att minska matsvinnet vid skollunchen, ofta i samarbete med måltidspersonalen. För yngre elever är det mycket konkret, till exempel att väga maten som slängs, äldre elever deltar i undervisning kring hållbarhet, klimatsmart mat, global konsumtion och hållbar utveckling.

Elva förskolor deltar i projektet Hållbar Förskola där de genom Ifous processtöd utvecklar arbetet inom området hållbar utveckling i förskolan. Ett av syftena med projektet är att stärka barnens lärande och utveckling inom området och under året har flera aktiviteter kring resursanvändning genomförts, till exempel hur man kan återbruka material och hur man återvinner rätt med hjälp av sopsamlarmonstren, skräplockningsutflykter och besök på kretsloppscentralen.

Mål 13 – Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser

Tyresö kommun har skrivit under Parisdeklarationen och åtagit oss att minska våra territoriella utsläpp i en takt som gör det möjligt att nå 1,5 graders-målet. Det kräver att vi planerar för och genomför åtgärder som möjliggör hela samhällets omställning till klimatneutralitet. Det kräver också att alla bidrar i omställningen för att vi ska lyckas, och att det finns samverkan mellan kommunen, Tyresöborna och näringslivet. Kommunen arbetar också för att anpassa infrastruktur och verksamheter efter ett förändrat klimat som till exempel mer intensiva skyfall, ihållande torka och värmeböljor.

Vad som behöver göras för att klara kommunens klimatmål och hur det går i arbetet redovisas i kommunens digitala klimatplan som man hittar på www.tyreso.se/klimat. Där finns även en rapport om kommunens klimatredovisning enligt CDP-ICLEI för jämförelse med andra städer globalt. Rapporten visar att Tyresö har en progressiv plan för att minska klimatutsläpp, men behöver en tydligare målsättning och bättre samordning i klimatanpassningsarbetet.

Enligt den planeringsstrategi som antogs under året ska ett tematiskt tillägg till översiktsplanen för klimatrisker göras, vilket kommer att ge klimatanpassningsåtgärder en tydligare plats i planeringsarbetet och utgöra en grund för att prioritera och samordna ett förvaltningsövergripande arbete med åtgärder.

Tyresö har under året gått med i Klimatarena Stockholm som är en plattform för samverkan för en klimatneutral byggsektor till 2030. I flera projekt för samhällsfastigheter, som till exempel Njupkärrs skola, har kommunen börjat arbeta enligt skarpare hållbarhetskrav med bland annat gränsvärden för klimatpåverkan och för att hitta innovativa lösningar för återbruk av byggnadsdelar. Under året gjordes klimatberäkningar av Fornuddens nya skola och förskolan Vattenhjulet för att kunna förbättra klimatavtrycket i kommande projekt.

Genom att tillämpa den så kallade Södertörnsmallen bidrar Tyresö till att minska klimat- och miljöpåverkan på transporter och arbetsmaskiner inom kommunen. Under 2023 har offensiva klimat- och miljökrav ställts i 17 upphandlingar. Kraven är utformade så att förnybara drivmedel som använts för att utföra tjänsten ska öka från år till år. Målsättningen är att det år 2025 och framåt ska vara minst 95 procent förnybara drivmedel.

Mål 14 – Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

Tyresö har en lång kuststräcka och cirka en tredjedel av kommunens yta är täckt av vatten. Att bevara och nyttja hav och marina resurser på ett hållbart sätt är ett långsiktigt arbete som kommunen arbetat med under lång tid. En viktig del i arbetet är att på olika sätt minska föroreningsbelastningen på havet genom till exempel utbyggnad av kommunalt avlopp, rening av dagvatten och information till allmänheten. Provtagning av kustvattnen i Ällmorafjärden, Vissvassfjärden och Erstaviken utförs av Svealands kustvattenvårdsförbund.

Kommunen har fortsatt arbete för minskad föroreningsbelastning genom bland annat utbyggnad av vatten och avlopp på Östra Tyresö och åtgärder för minskad bräddning från avloppsnätet. Fler dagvattenanläggningar är under planering för att bland annat minska belastning från kommunens dagvatten. Kommunen har publicerat uppdaterad information om hantering av länshållningsvatten, som är vatten som uppstår på plats vid sprängning, schaktning, annat markarbete. Information till invånarna genom exempelvis kampanjen *Ta hand om din badsjö* har också fortsatt under året.

Under året har arbetet fortsatt med att verka för fria vandringsvägar i Tyresån och samverka i Tyresåns vattenvårdsförbund med bland annat miljöövervakning i form av provtagning och elfiske samt åtgärder för att minska föroreningsbelastningen från de ingående kommunerna. Ansökan gällande utrivning av dammarna i Wättingeströmmen (Nyfors) planeras lämnas in våren 2024.

Mål 15 – För ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, hejda och vrida tillbaka markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald

En tredjedel av Tyresös areal är skyddad som nationalpark respektive naturreservat. Totalt finns åtta naturreservat och en del av Tyresta nationalpark i kommunen. Som markägare kan kommunen vidta åtgärder för att återställa våtmarker, stärka ekosystemtjänsterna och motverka minskningen av biologisk mångfald. Kommunens arbete att ta tillvara och integrera stadsgrönnska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning är en viktig del.

Ett förslag till nytt naturreservat är under framtagande. Barnsjöns naturreservat kommer innebära att 44 procent av kommunens totala markyta är skyddat område. Reservatet kommer att omfatta värdefulla biotoper såsom hållmarkstallskog, våtmark, tallskog av gammelskogstyp samt ekmiljöer med särskilt skyddsvärda ekar. Även en slätteräng skulle kunna ingå, men här föreligger en målkonflikt med mål 10 och 16, då ytan även skulle kunna användas till att anlägga en konstgräsplan. Kommunen har stort behov av fler fotbollsplaner för framför allt barn och ungdomar från ett närliggande socioekonomiskt utsatt område.

Kommunen arbetar sedan några år löpande med att friställa särskilt skyddsvärda ekar. Under året har två områden i Barnsjöskogen gallrats för att säkerställa ekarnas långsiktiga överlevnad, såväl som för alla de värdefulla och hotade arter som lever på ekarna. Kommunen har under året också utökat

grönytan som inte klipps som vanlig gräsmatta. Att låta gräset växa sig högt gör att fler blommande växter snabbt etablerar sig, och högräsytor utgör en mer attraktiv livsmiljö för framför allt insekter.

Ett LOVA³³-projekt om mångfunktionella våtmarker har fortskridit under året. Rapporten levererades i början av året och ett par områden har valts ut för enklare åtgärder i form av höjning av vattennivån och ytterligare ett område har pekats ut för en fördjupad förstudie nästa år. Åter- och tillskapande av våtmarker ökar den biologiska mångfalden och skapar en större resiliens gentemot klimateffekter såsom skyfall, torka och värmeböljor. Återvätrade våtmarker minskar läckage av koldioxid och fungerar istället som en kolsänka, vilket bidrar till mål 13 och kommunens klimatmål att ha nettonollutsläpp av territoriella växthusgaser.

Efter sommaren infördes en ny separat insamling av invasiva växtdelar på kretsloppscentralen så att de kan tas om hand på ett sätt som motverkar spridningen av invasiva arter.

Mål 16 – Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

Det demokratiska deltagandet är en grundförutsättning för fredliga och inkluderande samhällen och ett fundament i den kommunala strukturen.

Kommunen möter medborgarna i deras kontakt med samhället och ska verka för att alla känner sig inkluderade och har möjlighet att delta och bidra till samhällets utveckling. Att kommunernas verksamheter fungerar rättssäkert och motverkar korruption bidrar till att behålla en tilltro till samhällets institutioner.

I grundskolan förmedlar och förankrar lärarna respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen lyfter människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor (se LGR22). I skolan undervisar vi eleverna om de värden och rättigheter som uttrycks i Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Genom till exempel elevråd, klassråd, matråd eller miljøråd ges eleverna tillfälle att öva på demokratins arbetssätt och får möjlighet att påverka sin undervisning och skolvardag. För en hållbar framtid och en positiv framtidstro är det viktigt att våra yngsta medborgare ges möjlighet att påverka samhället genom att ta plats och utrymme i det offentliga rummet. Detta kan ske på många olika sätt genom samarbete mellan förskolan och olika aktörer. Några exempel på aktiviteter under året var utställningen genom KONST-projektet, påskägg och pumpor, ljusmanifestation och pyntning av julgranen i Tyresö centrum.

Medborgare uppmuntras att lämna synpunkter och ha inflytande över flera kultur- och fritidsverksamheter, som exempelvis fritidsgårdarna och biblioteken, och dialoger med föreningslivet sker löpande för att fånga upp deras behov och önskemål. Under 2023 har kultur- och fritidsförvaltningen spridit och tillhandahållit kunskap i kommunen om ungas livsvillkor, baserat på resultatet från en stor enkätstudie som genomfördes 2022. Genom studien fångades ungas röster om

³³ LOVA – lokala vattenvårdsprojekt som är bidragsfinansierade

bland annat deras livsvillkor och hälsa, samt vad de vill att kommunen ska satsa på. Resultatet har väglett beslut som till exempel att fritidsgårdarnas öppettider har ändrats baserat på önskemål från ungdomar, vilket fått fler att ta del av verksamheten.

Äldre- och omsorgsförvaltningen har arbetat aktivt för att skapa delaktighet med äldre och personer med funktionsnedsättning via bland annat medborgardialoger på träffpunkterna samt brukarråd på boenden. En arbetsgrupp inom kommunen har arbetat med att förhindra och upptäcka välfärdsbrott och förvaltningen arbetar aktivt med avtalsuppföljningar med privata utförare.

Under året har kommunen bjudit in ungdomar att bidra till kommunens utveckling genom att framföra synpunkter och rekommendationer till politiker och tjänstepersoner, för att främja ungdomars deltagande i den demokratiska processen. I arbetet med kommunplanen 2024 deltog en grupp elever i en strategidag med politiken. Vid ett ordinarie hållbarhetsutskottmöte i april hölls ett klimatråd där 20 elever i årskurs 8 framförde synpunkter och förslag gällande kommunens klimatarbete med utgångspunkt från kommunens klimatplan. Förslagen sammanställdes i en rapport som återkopplades till högstadieläverna kring hur kommunen arbetar vidare med förslagen.

Kommunens visselblåsargrupp har under året vuxit med en person och består nu av fyra medarbetare från enheten för juridik och utredning, HR-staben samt ekonomistaben, där kommunjurist är sammankallande. Under året har Lanteros visselblåsartjänst köpts in, för att administrera inkomna anmälningar, vilket har medfört en förbättring av anonymitetsskyddet för den som anmäler samt en förbättrad möjlighet att begära in kompletterande uppgifter, även från anonyma anmälare, i det inledande skedet. Under 2023 har två ärenden, som bedömts beröra frågor av allmänintresse, inkommit. Båda de ärendena är avslutade. Därutöver har tre ärenden från 2021 respektive 2022 avslutats under året. Bland de avslutade ärendena finns tre där det beskrivna händelseförloppet lett till åtgärder från förvaltningens sida. En utbildning kring verktyg för att motverka korruption kommer att hållas under mars 2024 och den har anknytning till det arbete som visselblåsargruppen bedriver.

Mål 17 – Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling

För att klara av välfärdsuppdraget är kommuner beroende av bred samverkan, och kommuner samverkar trots sin rätt till självbestämmande ofta både sinsemellan men också med näringslivet, akademien, civilsamhället och medborgarna. Krav på samverkan med olika grupper finns också inbyggd i viss lagstiftning. Kommuner kan också direkt bidra till måluppfyllelse globalt genom kommunala partnerskap.

Tyresö kommun undertecknade under året en avsiktsförklaring att starta upp ett samarbete och utbyte med den ukrainska kommunen Bilohorodka inom fyra fokusområde: lokal administration, organisation och ledarskap, ekonomiska lösningar och utveckling, utveckling av gymnasieutbildning och frågor som rör unga samt krishantering. Som en start på partnerskapet tog Tyresö emot 20

ukrainska barn på sommarlov i augusti. Syftet med besöket i Sverige var att de ukrainska barnen skulle få en välbehövlig paus och vila från den oroliga och krävande vardag som de lever i idag.

Under året har kommunen testat ett nytt arbetssätt för att utveckla kommunens verksamheter tillsammans med Tyresöborna och över organisatoriska gränser. I medskapande med Tyresöborna har sex kommungemensamma områden tagits fram som vi behöver hitta nya lösningar på för att nå våra mål och vår vision. Målet är att få en större effekt genom nya arbetssätt för att arbeta mer tillsammans och över organisatoriska gränser. Medarbetare i hela organisationen bjöds in att söka rollerna som ledartröjor för att i par utveckla de olika kommungemensamma utmaningarna som identifierats. Varje kommungemensamt område har två så kallade ledartröjor som leder arbetet med att utveckla området. Ledartröjorna är motiverade medarbetare från olika delar av organisationen som arbetar med det här som en del i sitt ordinarie uppdrag. Arbetet följer en metod för innovation som går ut på att förstå behovet, hitta lösningar och att förverkliga lösningarna och en viktig del är medskapande tillsammans med Tyresöbor.

Bilaga 3: Barnbokslut Tyresö kommun 2023

Barnbokslutet belyser hur beslut och insatser har påverkat barns och ungas livssituation i Tyresö kommun, utifrån barnkonventionens fyra grundprinciper, barnets rätt till icke-diskriminering, barnets rätt att få sitt bästa prövat, barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling samt barnets rätt att komma till tals. Tyresö kommuns förvaltningar styrs av lagar, regler och riktlinjer som säkrar att barnets bästa tas tillvara i verksamheterna. De verksamheter som har direkt kontakt med barn har riktlinjer och rutiner för dialog med barn för att ta del av deras synpunkter och önskemål. Barnbokslutet lyfter fram några exempel på insatser som gjorts för barns bästa under 2023. Mer detaljerade beskrivningar finns i respektive nämnds verksamhetsberättelse.

Barnets rätt till icke-diskriminering

Alla barn har lika värde och rättigheter. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i landet.

Den nya lagen *Förskola för alla barn* har lett till ett systematiskt arbetssätt för att öka barns deltagande i förskolan. För att komma i kontakt med nyanlända föräldrar samarbetar Centrum för arbete och integration (CAI), C3L, Resursenheten samt BVC- Bollmora. Syftet är att informera om SFI, barnomsorg och samhällsorientering.

Barnfamiljer på det ukrainska flyktingboendet har fått information om kultur- och fritidsutbudet, exempelvis genom affischer och platsbesök. De har även haft möjlighet att låna idrottsmateriel från Fritidsbanken.

Ung livsstil, en enkätstudie bland drygt 1000 högstadiel elever i Tyresö, visar att hela 92 procent av de unga som svarat har tagit del av kultur- och fritidsutbudet i Tyresö. Det är lika många pojkar och flickor som deltar i aktiviteter, men var man bor och vilka ekonomiska resurser familjen har spelar roll för hur aktiv man är. För att skapa mer likvärdiga möjligheter har satsningar gjorts för att ge fler barn och unga möjlighet till en aktiv fritid, se mer under avsnittet *Barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling*.

Elever i årskurs åtta har fått delta i ett s.k. toleransprojekt för att få ökad förståelsen för människors lika värde och möjlighet att reflektera över sin egen och andras sociala roller.

Kulturskolans kompetenshöjning inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar under 2022 har under året bland annat lett till att kulturskolan erbjudit fler aktiviteter för barn inom målgruppen. De har även arbetat med att anpassa sitt bemötande och tillgänglighetsanpassat sin webbplats.

Sommarjobb är en viktig väg in på arbetsmarknaden för ungdomar. För att ge alla ungdomar en möjlighet har 17 procent av årets feriejobb tilldelats ungdomar med funktionsnedsättning.

Barnets rätt att få sitt bästa prövat

I alla åtgärder som rör barn i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

Tyresös förvaltningar har utarbetade strukturer och metoder för att pröva barnets bästa. I kommunens nämndprocesser prövas barnets bästa i alla ärenden som rör barn.

Inom socialtjänsten görs en prövning av barnets bästa och barnets behov av skydd i varje ärende som handlar om barn. Prövning av barnets bästa görs kontinuerligt under hela barnavårdsutredningen och

så länge insatserna pågår. I alla utredningar som omfattar barn och unga beskrivs alltid barnets perspektiv. Även i de utredningar som gäller vuxna som är föräldrar beskrivs barnens situation och hur eventuella beslut påverkar barnen.

En stärkt samverkan mellan stödfunktionerna dataskydd, upphandling och IT- och digitaliseringsstaben innebär ett starkare skydd av barns personliga integritet vid upphandling och utveckling av digitala system.³⁴

Barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling

Varje barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling. Rätten handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den psykiska och sociala utvecklingen. Mycket av kommunens arbete faller även under artikel 31 – barns rätt till lek, vila och fritid.

Våldsläget i kommunen och regionen har inneburit ett utökat fokus på åtgärder som förhindrar att barn och unga rekryteras in i kriminella gäng, både på kort och lång sikt. Ett samarbete mellan skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) har startats upp för att förebygga och förhindra ungdomskriminalitet. SSPF har inneburit ett stort antal aktiviteter under året, som samordnade insatser för att förhindra skolfrånvaro, byggande av brottsförebyggande nätverk, ökad kunskap hos unga, vårdnadshavare och fältassistenter mfl. En informationskampanj, riktad mot barn och unga, vårdnadshavare samt andra i de ungas närhet, har rullats ut i olika kanaler under hösten, med syfte att öka kunskapen om hur rekryteringen går till och därmed minska risken för att det sker.

Avhopparverksamheten har utvecklats genom mottagningstelefon och nätverksamverkan. Det genomfördes även en övning i PDV (pågående dödligt våld) på Tyresö gymnasium för att förfinas den samverkan som i sådana här situationer kan vara livsviktig³⁵. Gymnasieelever har även fått en föreläsning av brottsofferjouren samt möjlighet att träffa ungdomsmottagningen.

Socialtjänsten har implementerat metoden Signs of Safety, ett gemensamt förhållningssätt för ökad transparens, delaktighet och samverkan kring familjer. Modellen innebär att socialsekreteraren tillsammans med familjen gör en kartläggning av vad som är bekymmersamt, vad som fungerar och vad som behöver hända. Kartläggningen följer sedan familjen under den tid den är aktuell inom socialtjänsten, med målet att ge familjen verktyg att ge barnen en trygg uppväxt utan socialtjänstens insatser. Den identifierade ökningen av psykisk ohälsa bland flickor är oroande och samverkan med PRIMA, god och nära vård och socialtjänsten fortlöper och är under kontinuerlig utveckling.

Skolan är en viktig skyddsfaktor och har stor påverkan på barn och ungas utveckling och framtid. Forskning visar att problematisk skolfrånvaro ökar hos yngre barn och kan ses som ett mönster redan i förskolan. Barn och utbildningsförvaltningen har startat ett arbete för att uppmärksamma frånvarobeteende på förskolan. Alla elever i förskoleklass och deras vårdnadshavare har fått information om risker med skolfrånvaro. Tidiga samordnade insatser (TSI), ett paraplybegrepp för strukturerad samverkan i förebyggande arbete med barn och unga, används även för att minska

³⁵ Förutom Tyresö kommun deltog även Polismyndigheten, Försvarmakten, sjukvården i Region Stockholm och räddningstjänsten

skolförvar. För äldre elever fanns insatsen Lära med hästar, vilket gav goda resultat gällande sociala färdigheter, välmående och skolnärvaro.

För att ge alla barn möjlighet till en aktiv fritid, oavsett familjens ekonomi, har kultur- och fritidsnämndens verksamheter erbjudit öppen och avgiftsfri verksamhet, något som har varit populärt och välbesökt. Kulturskolan utökade sommarlovsverksamheten med teaterkollo, familjeteater, funkisteater och en exklusiv intensivkurs i musikproduktion. Merparten av aktiviteterna i juni och juli har varit avgiftsfria. Allarewelcomecup, fotboll där alla kan delta, genomfördes varje fredag på Nybodaskolas fotbollsplan under hela sommaren. Biblioteket lämnade ut en sommarpåse med lästips, pyssel, bokmärken och boktips till två hundra barn. Samverkan mellan skola och föreningsliv har resulterat i att många elever har börjat utöva sport på fritiden, till exempel pingis, handboll och brottning. Arbete pågår för att bredda utbudet till att även innefatta kulturaktiviteter som teater och musik. Idrott utan gränser har erbjudit aktiviteter riktade till unga i socialt utsatta områden. Fritidsbanken har ökat antalet lån av utrustning med 27 procent jämfört med föregående år.

Barnets rätt att komma till tals

Det kommungemensamma området som handlar om att alla unga ska känna trygghet, meningsfullhet och kärlek har kunnat konstatera att unga upplever att det inte blir lyssnade på och tagna på allvar. Flera insatser har gjorts för att ge barn och unga möjlighet att lämna förslag till kommunens politiker och verksamheter.

Tvåhundra elever i årskurs sju och åtta deltog i ett "hackaton" för att hitta innovativa lösningar tillsammans med medarbetare och beslutsfattare från samtliga förvaltningar i kommunen.³⁶ Ungdomarna deltog som experter och satte agendan. De idéer som eleverna prioriterade kommer kommunen att gå vidare med.

Ungdomar från Nyboda och Bergfotens fritidsgård deltog både i omvärldsanalysen inför kommunplan 2024 och på den kommungemensamma strategidagen. De bidrog till arbetet med kommunplan 2024 tillsammans med kommunledning och politiker.

Elever från grundskolans årskurs åtta har deltagit i ett kommungemensamt klimatråd och gett klimatsmarta förslag till politiker och tjänstepersoner, exempelvis förslag att plantera mer träd nära skolor, ökad produktion av förnybar el från solceller och olika åtgärder för att spara på vatten. I skolans matsalar har eleverna kunnat ge återkoppling på skolmaten genom mentometerstolpar. Resultatet visar att 65,5 procent av eleverna är nöjda eller mycket nöjda med måltidsupplevelsen.

De verksamheter som dagligen möter barn och unga har metoder för en kontinuerlig dialog med besökarna. Till exempel kan barnen på förskolan ge sina åsikter om aktiviteter och sin "arbetsmiljö" genom att trycka på en emoji som motsvarar deras åsikt. Återkopplingen ger pedagogerna möjlighet att förändra strukturer, lärmiljöernas utformning och annat som kan öka barnens trygghet och arbetsro. Emojis används även vid trygghetsvandringar där barn kan ge uttryck för vilka platser de upplever som mer eller mindre trygga.

I grundskolan har elevernas delaktighet i att utforma rastverksamhet ökat efter vidareutbildning av fritidspersonalen.

³⁶ Ett hackaton är en metod där man träffas för att idégenerera och "hacka" fram lösningar på problem.

Bergfotens fritidsgård har direktdialog med besökaren, schemalagda tisdagsmöten samt forum som ”te och låda”³⁷. De olika mötesplatserna innebär att fler besökare engagerar sig och kommer till tals. Efter önskemål från ungdomarna hade Bergfotens fritidsgård öppet under sommaren. Sommaren är en period där barn med funktionsnedsättning annars riskerar hamna i ofrivillig ensamhet. På fritidsgårdarna ledde ungdomarnas önskemål om söndagsöppet att besökarantalet ökade med 130 procent, jämfört med antalet besökare på tisdagar som nu håller stängt.

³⁷ Te och låda innebär att fritidsgårdarnas besökare kan lämna lappar med förslag, frågor och synpunkter i en låda. Sedan möts man i en mindre grupp och samtalar om de ämnen lapparna tar upp.

Bilaga 4: Uppföljning av politiska uppdrag i kommunplan 2023

Tyresö kommunkoncern har i fyra målområden konkretiserat vad som är viktigt att uppnå för att kommunen ska röra sig i rätt riktning mot visionen. Till varje målområde finns konkretiserade mål och indikatorer som mäter måluppfyllelsen. Det finns även politiska uppdrag kopplade till målen. Det är uppdrag som verksamheten ska arbeta särskilt med för att uppnå målen. Nedan görs en uppföljning av framdriften av de politiska uppdragen.

Målområde	Status T1	Status T2	År 2023
Övergripande uppdrag			
Att arbeta kommungemensamt	Grön	Grön	Grön
Målområde medarbetare			
Strategisk kompetensförsörjning	Grön	Grön	Grön
Målområde leverans			
Likvärdig förskola och skola	Grön	Grön	Grön
Omsorg för äldre och funktionsnedsatta	Grön	Grön	Grön
Socialt hållbart Tyresö för ökad trygghet	Grön	Grön	Grön
En meningsfull vardag och fritid för alla	Grön	Grön	Grön
Framtidens gymnasium och ökad sysselsättning	Grön	Grön	Grön
Bostäder och hållbar infrastruktur i hela Tyresö	Grön	Grön	Grön
Målområde ekonomi och hållbarhet			
Ordning och reda i ekonomin	Grön	Grön	Grön
Minskade klimatutsläpp, stärkt park- och naturmiljö	Grön	Grön	Gul

Grön= uppdraget genomförs enligt plan och kommer levereras i tid

Gul= uppdraget är påbörjad men går inte enligt plan eller riskerar att inte levereras i tid

Röd= uppdraget är inte påbörjat

Vid rött och gult kommer det även finnas kommentar om orsak samt vidtagna åtgärder.

Övergripande uppdrag: Att arbeta kommungemensamt

Politiskt uppdrag

Samhället förändras i snabb takt och det krävs högre kapacitet för att utföra den service som invånarna förväntar sig och har rätt till – Tyresöbornas behov ska mötas och vara i fokus. Alla delar i den kommunala verksamheten ska prioritera och agera kommungemensamt. De utmaningar som ingen kan klara bättre på egen hand ska hanteras gemensamt för största nytta för invånarna. Det betyder att förvaltningar, verksamheter och enheter alltid ska arbeta gränsöverskridande och tillsammans när ett kommungemensamt angreppssätt ger mervärde. Det kommungemensamma angreppssättet ska bibehålla eller förbättra kvalitet, leveransen på grunduppdraget och vara resurseffektivt inom ekonomins ramar.

Uppföljning – grönt

Det politiska uppdraget för 2023 är genomfört. Kommunkoncernen har ökat sin kunskap och förmåga att prioritera och agera kommungemensamt, alltid arbeta över gränserna när det ger mervärde samt att använda resurser effektivt och samlat för att bibehålla eller förbättra kvaliteten. Några av de mest avgörande aktiviteterna för progressionen inom området och dess resultat redogörs för nedan.

Kommungemensamma områden

Under året har samtliga medarbetare kunnat söka till uppdraget att leda arbetet inom de kommungemensamma områdena och utbildas inom innovation och målstyrning. Ett högt söktryck visade på medarbetarnas vilja och engagemang att arbeta tillsammans i gemensamma frågor. Samtliga sökanden intervjuades och 14 ledartröjor tillsattes. Samtliga har slutfört en intern utbildning i att leda och arbeta i innovationsprocesser, enligt SKR:s process för innovation. Framdriften under året har varit enligt plan. Under kvartal två avgränsades respektive område med hjälp av den kunskap ledartröjorna inhämtat från invånare och medarbetare. Under kvartal tre togs idéer på lösningar fram tillsammans med Tyresöborna och under kvartal fyra testades prototyper av idéerna tillsammans med en avgränsad grupp av målgruppen. Resultatet av detta är att medskapande med invånare som lett till förbättringar under året. Lärdomen att digitalisering inte är ett eget område, utan stödjer samtliga områden, gjorde att det integrerades i övriga områden.

Samarbetet med kommunledningsgruppen har fortsatt. Varje kommungemensamt område har haft en fadder i kommunledningsgruppen och en gång per månad har kommunledningsgruppen extra fokus på framdriften i det kommungemensamma arbetet. Kommunledningsgruppen har bland annat bidragit till att undanröja hinder för det förvaltningsövergripande samarbetet.

Målstyrt och målsökande

Arbetet med nya angreppssätt för att hitta vägar till högre kvalitet för invånarna med färre resurser har fortsatt. Det är nödvändigt att behärska två arbetssätt – målstyrt via ständiga förbättringar och målsökande via innovation. För att detta ska bli möjligt för hela organisationen planeras en utbildning i innovationsprocess för fler. Samtidigt pågår arbetet med att förändra arbetet med planering och uppföljning, vilket gör att omställningen för att möta samhällsutmaningen blir både långsiktig och mer effektiv.

Medskapande och samarbete

Medskapandet med invånarna är en absolut kärna i arbetet och ett stort antal tillfällen för detta har genomförts. Dessa har både skett inom enskilda områden och utifrån helheten. Ett exempel är att en checkpoint genomfördes i Tyresö centrum i december för att få Tyresöbornas inspel på vad som bör fokuseras på framåt. Tyresöbor är alltså både med och identifierar problemställning och bidrar till lösning.

Inom samtliga av de kommungemensamma områdena har samarbete med aktörer utanför kommunen pågått på olika sätt. Några exempel är inom området att öka återbruk. Där undersöker kommunen möjligheten att tillsammans med olika aktörer inom näringslivet återbruka företagens restprodukter som material i elevernas slöjdundervisning. För att minska ofrivillig ensamhet och möta längtan efter gemenskap har utöver Tyresöbor även kyrkan, väntjänsten och anhörigföreningar bidragit. För att skapa mötesplatser för alla har samarbetet med ideella organisationer gett värdefull input. När kommunen hade hackaton för elever bjöd ett lokalt företag på juice till barnen, för att skapa förutsättningar för ett lyckat resultat.

Inom flera av de kommungemensamma områdena har det lokala föreningslivet på olika sätt spelat en viktig roll. Antal kvalitetshöjande och/eller resurseffektiva samarbeten med aktörer utanför den kommunala verksamheten har ökat avsevärt under året.

För att öka förmågan ytterligare under 2024 har ett arbete påbörjats under 2023 inom idéburet offentligt partnerskap (IOP), vilket är ett sätt att samarbeta närmare med aktörer utanför den kommunala verksamheten. En samordnare har utsetts för att ta detta arbete vidare och kommunstyrelsen har fattat beslut om att detta sätt att samarbeta med civilsamhället ska prövas. I februari 2024 var intresserade aktörer inbjudna för att utforska möjliga partnerskap tillsammans med Tyresö kommun. Målsättningen är resultatförhöjande samarbeten.

Mindre krångel

En annan målsättning är att göra kommunens processer mindre krångliga när det är möjligt. Under träffen med invånare i Tyresö centrum i december ställdes en fråga om när det kommunala arbetet eller kontakterna med kommunen upplevs krångliga. Tyresöbornas berättelser om sina upplevelser gav ett värdefullt underlag som nu finns som grund för förenklingar och förbättringar. Enhetschefer från samtliga förvaltningar och stödfunktioner har samlats på förenklingsfredagar med syftet att hitta lösningar som kan förenkla vardagen, minska onödig administration, spara tid och samtidigt öka möjligheten till att planering och uppföljning ger verksamheten träffsäkert underlag för utveckling. Där har ett antal områden identifierats: sätt att jobba mer effektivt, göra det lätt att göra rätt (förenkla styrningen), sluta göra saker som inte skapar värde och att öka träffsäkerheten i analyser. Flera förenklingar och förbättringar har genomförts och även områden som inte skapar värde och kan sluta göras. Arbetet med att leta efter möjliga förenklingar och minskad byråkrati kommer systematiskt att fortsätta.

Helhetssyn och ledarskap

Kommunplan och budget 2024 är beslutad. Omvärlds- och behovsanalysen som ligger till grund är utarbetad utifrån en helhetssyn på Tyresö kommun och inte per förvaltning. Detta ger en helhetsbild över kommunens behov och en ingång i att nyttja kommunens totala resurstillgång än mer effektivt. Det utvecklingsarbete som skett under 2023 mellan kommunen och Tyresö Bostäder har resulterat i både närmare samarbete och en mer gemensam planering och uppföljning.

Ledarbrevet för Tyresö kommun är kommunicerat med alla medarbetare och kommundirektören har träffat alla chefer och strategiska ledare i grupper om max tolv personer för att ha fördjupad dialog. I den förväntade ledarkulturen är ansvar för helheten och fokus på Tyresöbornas bästa framträdande. Dessa dialoger och de tydligt uttalade förväntningarna är en del i att bygga den kultur som ska leda till att ställa om verksamheten för att förverkliga innovationer och nya sätt att leverera värde för Tyresöborna med de resurser vi har till förfogande.

Kommunens arbete för att ställa om styrning och ledning med syftet att prioritera och agera kommundemensamt, alltid arbeta över gränserna när det ger mervärde och att använda resurser effektivt och samlat för att bibehålla eller förbättra kvalitet har under året uppmärksammats som goda exempel både på Kvalitetsmässan i Göteborg och i Dagens samhälle.

Målområde: Motiverade medarbetare hos Sveriges bästa offentliga arbetsgivare

Politiskt uppdrag:

- Kommunen ska ha bra arbetsvillkor i en bra arbetsmiljö och ha en plan för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla personal med rätt kompetens nu och i framtiden.

Uppföljning – grönt

Under året har både en kompetensförsörjningsstrategi samt en kommungemensam kompetensförsörjningsplan tagits fram i syfte att skapa struktur och proaktivitet i kompetensförsörjningsarbetet i kommunen.

Den kommungemensamma kompetensförsörjningsplanen (gäller 2024–2026) togs fram i bred samverkan och innehåller arbetssätt och aktiviteter knutna till SKRs framtagna strategiska områden. Aktiviteterna i den kommunövergripande kompetensförsörjningsplanen utgår från kompetensförsörjningsstrategin. Nämnder och förvaltningar kan välja att antingen skriva egna kompetensförsörjningsplaner med aktiviteter utifrån strategin eller knyta an till den kommunövergripande genom att föra in aktiviteter under målområde 1 i sina verksamhetsplaner. Planen är samverkad i centrala samverkansgruppen och därefter beslutad av kommunledningsgruppen.

Under 2023 har frågan om vad som skulle bidra till att fler av Tyresö kommuns medarbetare rekommenderar oss som arbetsgivare, belysts och undersökts. Det har gjorts genom ett nyfikat utforskande tillsammans med medarbetarna via verksamhetsbesök och två tillfällen med kvällsfika och dialog. Resultatet visade bland annat att förmåner för medarbetare anses som en viktig faktor och de upplevdes vara låga. Sammanhållning och stabilitet i arbetsgruppen med en stabil chefsituation, påverkar också positivt. Under året har vi därefter kompletterat våra förmåner till medarbetarna samt tagit fram stödmaterial för APT (arbetsplatsträff) till cheferna för dialoger kring frågan. I den kommungemensamma kompetensförsörjningsplanen finns ett antal aktiviteter identifierade. Kommunen kommer bland annat att prioritera arbetet med att ta fram ett gemensamt arbetsgivarvarumärke samt se över intern rörlighet och introduktion av nya medarbetare. Arbetet med det gemensamma arbetsgivarvarumärket är påbörjat.

För att underlätta för kommunens chefer har stödmaterial tagits fram och tillgängliggjorts. Stödmaterialiet innehåller mall för kompetensförsörjningsplan samt instruktion och metod för att kunna ta fram egna kompetensförsörjningsplaner. Materialet innehåller även filmer och länkar till vidare lärande om kompetensförsörjning. Flera delar av organisationen har påbörjat arbete med egna kompetensförsörjningsplaner under hösten 2023.

För att starta upp och få inspiration till arbetet med kompetensförsörjningsplaner genomfördes ett chefsforum med Svante Randler som föreläsare. I samband med föreläsningen gavs kort information om vårt gemensamma arbete inom området. Chefsforumet blev mycket uppskattat av cheferna och arbetet med kompetensförsörjningsplaner pågår i de flesta förvaltningar.

Under hösten har dialog förts mellan ledartröjor, för det kommungemensamma området som syftar till ökad självförsörjningsgrad, och HR, kring uppdraget om kompetensförsörjning och på vilket sätt de olika uppdragen kan stödja varandra.

Under mandatperioden kommer arbetet intensifieras i enlighet med kompetensförsörjningsplanen. Genom nyfikat och lösningsfokuserat förhållningssätt provas nya vägar i att tillförsäkra såväl hur vi attraherar och rekryterar, men också hur vi behåller och utvecklar våra medarbetare.

Målområde: Kvalitetsförbättringar skapar vi tillsammans, hela tiden

Politiskt uppdrag:

- Se det kommunövergripande uppdraget om att jobba kommungemensamt.

Målområde: Tyresö kommun levererar bra välfärdstjänster som skapar goda livsvillkor – här finns plats för alla

Politiskt uppdrag:

- Det är hela kommunens uppgift att tillsammans med andra samhällsaktörer skapa goda möjligheter för alla barn att lyckas och nå sin fulla potential i förskolan och skolan. Arbetet ska fortsätta för att ha en hög kvalitet i undervisning. Kvalitetsarbetet ska fortsätta för att ha en utbildning av god kvalitet för höga kunskapsresultat för barn och elever.
- Andelen elever som går ut grundskolan med godkända betyg ska öka.

Uppföljning – grönt

Det politiska uppdraget har haft god framdrift inom samtliga områden som prioriterats under 2023 och går enligt plan för att uppnå ambitionerna under mandatperioden. Några av de mest avgörande aktiviteterna för progressionen inom området och dess resultat redogörs för nedan.

Delaktighet, inflytande och arbetsro ska öka på de enheter som har ett lägre resultat och bibehålla eller öka på de andra

Likvärdigheten ökar konstant i förskolorna för en tillgänglig lärmiljö där material presenteras och dukas fram för att ge barn möjlighet att göra aktiva val och själva förstå vad lärmiljön har kan erbjuda. Utvärderingarna visar att det är utmanande att få eleverna att uppleva att de är delaktiga, men medvetandegörandet kring delaktighet, inflytande och arbetsro upplevs som generellt mycket bra i verksamheterna. Flera skolor har förstelärare som arbetar med elevinflytande och delaktighet genom kollegialt lärande utifrån forskning och beprövad erfarenhet.

Arbetet med elevernas delaktighet och inflytande över sin undervisning fortsätter

Delaktighet i skolan är centralt för alla elevers lärande och utveckling. Alla Tyresös grundskolor arbetar med att öka elevers delaktighet, vilket även skett i kommungemensam kontext i form av de kommungemensamma områdena. I två dagar deltog sammanlagt tvåhundra elever från Dalskolans årskurs sju och åtta i ett hackaton för att hitta innovativa lösningar tillsammans med medarbetare och beslutsfattare från samtliga förvaltningar i kommunen. Ett hackaton är en metod där man träffas för

att idégenerera och "hacka" fram lösningar på problem. Det unika är att ungdomarna själva sätter agendan och är i majoritet för att ges utrymme som experter. Syftet är att ungdomar på riktigt ska ha inflytande att påverka samhället. Ett av målen är att ge ungdomarna goda erfarenheter av demokrati. Idéerna de har kommit upp med handlar bland annat om att unga bör ha större möjlighet att påverka samhällets utveckling i alla frågor – inte bara de som rör skolan. De idéer som eleverna själva prioriterat fram som viktigast, lyfts till beslutsfattande inom kommunen att gå vidare med.

Det finns ett samarbete med Regionalt utvecklingscentrum (RUC) gällande Universal Design for Learning (UDL) för att involvera eleverna, som tillsammans med PAX och IBIS är metoder för att öka elevernas upplevelse av arbetsro, delaktighet och inflytande över sitt lärande. Elevernas delaktighet i att utforma rastverksamhet och ha inflytande över aktiviteterna har ökat mycket tack vare en föreläsning kring detta som all fritidspersonal deltog i under våren.

Försteläraryuppslaget har stärkts för att skapa synergier och gemensamma strukturer som höjer kvaliteten. Det finns fortsatt utmaningar kring likvärdighet och arbetet med det kompensatoriska uppdraget behöver fortsätta.

Under året har kommunens skolor haft forum för kollegialt lärande. Det är ett systematiskt arbete som bidrar till positivt utbyte och utveckling kring likvärdighet. Sambedomning av nationella proven, bedömning, samverkan mellan skola och fritidshem, ökad likvärdighet i lärtudio, inspiration och lärdom genom interna verksamhetsbesök

Förebyggande samverkan med andra aktörer skapar tidiga insatser som ger barn och elever möjlighet att lyckas

- Utöka samarbetet med andra aktörer (till exempel socialtjänst, mångfaldsenhet, arbetsmarknad, integration, föreningsliv och frivilliga organisationer) för att ta gemensamt ansvar i det sociala och kompensatoriska uppdraget.

Ett utökat och förbättrat samarbete med den centrala elevhälsan och socialtjänsten gör att skolorna kan hantera elevärenden snabbare och ge mer relevant stöd kring insatser och åtgärder gällande elever i behov av särskilt stöd. Kommunen har startat upp SSPF (skola, socialtjänst, polis och fritidsgårdar) som är ett brotts- och drogförebyggande arbete i form av en individsamverkansmodell.

Samverkan mellan skola och individ- och familjeomsorg varierar i omfattning, beroende på hur många elever som har behov av hjälp och stöd. Där samverkan sker, upplever skolorna att återkoppling om att utredning öppnats har ökat. Samverkansmöten är uppskattade, har blivit fler och fungerat bättre. SIP-samordnare (SIP = samordnad individuell plan), är en uppskattad och viktig funktion som leder till en ökad förståelse för varandras uppdrag.

VOSS (kommunens vård- och stödsamordnare) upplevs som en mycket framgångsrik och värdefull funktion. Samverkan med habiliteringen, Prima, individ- och familjeomsorg, skolpsykologer och närvarostrateger har landat i en pilotmodell som ska prövas på en skola till att börja med. Modellen går ut på att samverka kring enskilda frånvaroärenden.

Samverkan mellan skola och föreningsliv pågår. Samverkan sker bland annat genom skol-IF, idrott utan gränser och samarbete med SISU idrottsutbildarna. Det ökade samarbetet med olika idrottsföreningar – till exempel pingisförbundet, squashförbundet, Tyresö handboll och brottningsförbundet – har resulterat i att många elever har börjat utöva sporten på fritiden. Detta är mycket positivt och kan leda till ökat välmående och studieresultat hos elever samt minska risken för utanförskap. Arbete pågår för att bredda utbudet på samarbetet, så det utöver sport även kan innefatta till exempel teater och musik.

Stormöte med förskola/grundskola och socialtjänst sker för att öka kompetensen kring de olika uppdragen utifrån barnens bästa. Även den centrala barn- och elevhälsan och barn- och ungdomsenheten har informerat varandra om organisation och arbete. Detta har resulterat i att flera kontakter tas i samband med utredningar.

En modell har tagits fram för tidiga samordnade insatser, TSI, tillsammans med resursenheten, LSS och barn- och ungdomsenheten. En TSI-samordnare är anställd genom god och nära vård-projektet. Barn- och utbildningsförvaltningen har månatliga avstämningar med barn- och ungdomsenheten. Där diskuteras individärenden samt planer för främjande och förebyggande insatser.

Systematiskt arbetssätt och ökat deltagande i förskolan kopplat till nya lagen – förskola för alla barn

Ett årshjul är under uppbyggnad, informationsbroschyrer om vad förskolan erbjuder har skickats ut under våren till familjer som inte har barn i förskolan (3–5 år). Vårdnadshavare bjöds in till Öppet hus på en av förskolorna, inga vårdnadshavare kom men för enstaka barn har vårdnadshavare sökt förskoleplats. Nätverkande med närliggande kommuner har startats upp. Arbetet fortsätter under 2024.

Samverkan bidrar till en minskning av problematisk skolfrånvaro och ökar skolnärvaron

Samverkansmöten sker kontinuerligt kring problematisk skolfrånvaro med socialtjänsten, barn- och elevhälsan, mobila teamet och Prima – barn- och ungdomspsykiatri på tjänstemannanivå. På dessa möten diskuteras avidentifierade ärenden, hur samarbetet kan fungera eller hur man ska tänka framåt. Det skapar en ökad förståelse för varandras uppdrag samt kontakter som kan tas snabbare i pågående ärenden.

Ett systematiskt arbetssätt på samtliga grundskolor, där tidiga insatser vidtas för att öka närvaro pågår. Stor satsning kring likvärdighet vid arbetsgången i arbetet med problematisk skolfrånvaro, gynnar elevernas närvaro.

Enheten för pedagogik och närvaro har under vårterminen varit med på grundskolornas elevhälsoteam för att ytterligare implementera arbetsgången kring problematisk skolfrånvaro samt öka likvärdigheten för alla elever.

Rapportering kring skolfrånvaro sker mer systematiskt, därav en ökning i statistiken kring skolfrånvaro. Statistiken visar fler hemmasittare. Under vårterminen 2023 hade 0,3 procent av eleverna i Tyresö kommun 80 procent frånvaro eller mer. Detta kan jämföras med Värmdö kommun som under samma period hade 0,9 procent med 80 procent frånvaro eller mer. Centrala barn- och elevhälsan har tagit fram ett närvaropaket bestående av en folder, en presentation och en film. Detta har delats ut till alla nya förskoleklasser för att öka kunskapen om risker med skolfrånvaro samt vilken rätt till stöd som vårdnadshavare har. Då forskning visar att problematisk skolfrånvaro ökar hos yngre barn och kan ses som ett mönster redan i förskolan har förvaltningen startat ett arbete kring att uppmärksamma frånvarobeteende på förskolan. Arbetet med att skapa en arbetsgång kring frånvaro på förskolan fortgår 2024.

Den identifierade ökningen av psykisk ohälsa bland flickor är oroande och samverkan med Prima, god och nära vård samt socialtjänsten fortlöper och är under kontinuerlig utveckling. Tidiga samordnade insatser (TSI) blir en viktig funktion även för frånvaroarbetet.

Det kan vara svårt att närma sig skolan efter lång tid av problematisk skolfrånvaro. För en del elever behövs en brygga mellan hem och skola. Barn- och utbildningsförvaltningen ser ett behov av fler alternativa vägar tillbaka för dessa elever. Under höstterminen genomfördes insatsen Lära med hästar, vilket gav goda resultat gällande social förmåga, välmående och skolnärvaro.

Kunskapsresultat

Resultatsammanställningen för elever i årskurs 9 i Tyresö visar på goda resultat. Andelen niondeklassare som är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram har ökat från 87,7 procent till 88,4 procent sedan föregående läsår. En högre andel flickor är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram än pojkar. Tyresös resultat är relativt stabilt över tid och fortsatt högre än riket (83,7 procent). Gapet mellan Tyresö och liknande kommuner har minskat och är det lägsta på fyra år. Minskningen är en följd av att Tyresö haft en positiv utveckling i andelen gymnasiebehöriga elever, medan liknande kommuner haft ett nedåtgående resultat. Statistiken för Tyresö visar att elever som har minst en förälder med eftergymnasial utbildning är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram i högre utsträckning än elever vars föräldrar har lägre utbildningsnivå. Mönstret är detsamma nationellt. Andelen elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning varierar mellan skolorna från närmare 35 procent till drygt 82 procent.

Närmare åtta av tio elever når betygsgränserna. Andelen elever som uppnår betygsgränserna har minskat med 2,2 procentenheter till 77 procent sedan läsår 2021/22. Pojkars resultat har minskat mer än flickors (3,5 respektive 0,6 procentenheter). Tyresös resultat följer den nedåtgående kurvan i riket och liknande kommuner. Fler elever i Tyresö uppnår betygsgränserna i samtliga ämnen än i riket (71,1 procent). Detta gäller oavsett om nyinvandrade och elever med okänd bakgrund exkluderas från statistiken. I jämförelse med liknande kommuner har Tyresö en något lägre andel behöriga elever, fyra procentenheter. Gapet mellan Tyresö och jämförbara kommuner minskar och är det näst lägsta på fem år.

Det genomsnittliga meritvärdet för elever i Tyresö är 229,8 poäng för läsåret 2022/23. Flickor har ett högre meritvärde än pojkar. I likhet med riket och liknande kommuner har Tyresös meritvärde minskat sedan förra året, men ligger över rikssnittet för kommunala huvudmän på 223,6. Drygt nio av tio niondeklassare har godkända betyg i nästan alla ämnen. Genomgående har fler än 90 procent av eleverna i årskurs 9 i Tyresös kommunala skolor godkänt i näst intill samtliga ämnen. Flickor når i högre utsträckning än pojkar godkända betyg i alla ämnen som de läst.

Andelen elever i årskurs 6 som får godkänt betyg i alla ämnen har ökat marginellt från 73,1 procent till 73,3 procent mellan åren 2022 och 2023. Fler pojkar får godkänt i alla ämnen än flickor. Könsskillnaden är det näst lägsta på fem år. Tyresö har genomgående ett högre resultat än riksgenomsnittet. Detta gäller även när nyinvandrade elever och elever med okänd bakgrund exkluderas från statistiken. Utvecklingen i andel sjuåringar med godkänt betyg i alla ämnen visar på en generell nedåtgående trend. Samma trend råder även på nationell nivå.

Politiskt uppdrag:

- Tyresö kommun ska bedriva ett målinriktat arbete med att öka attraktivitet, tillgänglighet, kontinuitet och kompetens. Tyresö ska fortsatt erbjuda kommunal äldreomsorg.

Uppföljning – grönt

Ett aktivt arbete har genomförts under året för att anpassa schemaläggning och minska sjukfrånvaron samt ytterligare förbättra personkontinuiteten inom hemtjänsten. Idag är personalkontinuiteten, andelen undersköterskor och stödassistenter hög. Arbetet för att behålla den personal som finns och även attrahera nya pågår och kommer att fortsätta även under 2024. Arbetet med att ta fram en kompetensförsörjningsplan pågår för att attrahera, utveckla och behålla kompetens nu och i framtiden. Arbetet kommer att fortsätta under 2024.

Sedan delår ett har vård- och omsorgsboendet Björkbacken lagts ner, vilket kompenseras genom att upphandla platser av privata aktörer i kommunen. Alla hyresgäster som bodde på Björkbacken har erbjudits en plats på annat vård- och omsorgsboende enligt de boendes egna önskemål.

Förbättringar utifrån undersökningar

För att bli mer attraktiva som arbetsgivare och öka tillgängligheten, samt möta brukarnas behov bättre har ett förbättringsarbete startats där brukare och medarbetare tillsammans tar fram förbättringsåtgärder utifrån brukarundersökningarna. Analys och förslag på åtgärder redovisades i äldre- och omsorgsnämnden i juni 2023 och genomförs enligt plan.

Dialog och uppföljning pågick med privata utförare inom särskilt boende där fokus låg på att vidta åtgärder inom de områden som i tidigare brukarundersökning haft störst förbättringspotential. Arbetet påbörjades under året och förväntas fortsätta under 2024.

Digitalisering och välfärdsteknologi

Den digitala mognaden hos äldre personer skulle undersökas under året och ett nuläge tas fram och utifrån det aktiviteter vidtas men arbetet bedömdes som alltför komplext. I stället utgick

förvaltningen från en undersökning som genomförts på nationell nivå och slutsatser från den undersökningen kommer att vara vägledande för kommande insatser i kommunen för att minska det digitala utanförskapet hos äldre.

En utmaning men också möjlighet som kommunen står inför är att ha kompetens, förmåga och framgångsrikt förhållningssätt gällande hur välfärdsteknologin ska bidra till att äldre och personer med funktionsnedsättning i Tyresö ska uppleva en ökad trygghet.

Förvaltningen har arbetat tillsammans med berörda parter från andra förvaltningar för att underlätta det fortsatta arbetet med förvaltningens nuvarande digitaliseringsarbete.

Processen för ett nytt äldre- och omsorgsboende pågår enligt plan.

Politiskt uppdrag:

- Tryggheten ska fortsätta öka och förebyggande arbete ska bedrivas i kommunens verksamheter. Våld i nära relationer ska upptäckas och förhindras. Brottsoffer ska få samhällets samlade stöd.
- Utanförskap och rasism ska motverkas. Arbetet för att motverka psykisk ohälsa, arbetslöshet och öka trygghet samt demokratisk delaktighet ska prioriteras.
- Kommunen samverkar för att fånga upp ungdomar i riskzon. Kommunen samarbetar med Tyresö Bostäder och andra aktörer för en trygg och levande stadsmiljö. Arbetet med Ett tryggare Granängsringen ska fortsätta. Tyresös ungdomar ska inte lockas in i gängkriminalitet.

Uppföljning – grön

SSPF-samordnare är rekryterade och arbetet har tagit fart under hösten (samverkan skola, socialtjänst, polis och fritidsgårdar). Inledningsvis fokuseras arbetet på två skolor där behoven bedöms vara störst. Ett nära samarbete med socialtjänstens mottagningsgrupp för barn och unga har inletts. Det innebär att mottagningen bedömer om barnet skulle kunna vara aktuellt för SSPF när de tar emot en orosanmälan. I så fall bjuds SSPF-samordnarna till gemensamt möte med familjen.

En plan har tagits fram för att förbättra delaktigheten i nytt samverkansavtal med Nacka polisområde. Arbetet kommer att ske hösten 2024.

Kommungemensamt arbete

Det kommungemensamma området som handlar om att alla unga ska känna trygghet, meningsfullhet och kärlek har genom dialog med unga identifierat vad unga behöver för att känna meningsfullhet och trygghet. Arbetet har fokuserats till att dels arbeta vidare med att få ungdomars röster hörda genom ett eventuellt samarbete med Youth 2023 Movement. Men även med att försöka öka skolnärvaron genom att 200 elever i Dalskolans alla sjuor och åttor tillsammans med sakkunniga vuxna inom kommunen tillsammans hackar fram lösningar på ett Hackaton som ägde rum i december. Idéerna kommer att arbetas vidare med under våren 2024.

God och nära vård är ett kommungemensamt projekt som drog igång sitt arbete med en projektledare 2022. Under 2023 utökades teamet med en SIP-samordnare, en VOSS (vård- och stödsamordnare som arbetar med familjer som hör av sig direkt för stöd i frågor kopplat till sina barn och kontakten med kommunala verksamheter och andra aktörer), ett Personligt ombud (som stödjer personer med psykiska problem) samt en TSI-samordnare för tidiga insatser (stödjer i en process att tidigare samarbeta kring barn och ungdomar som är i behov av stöd).

Feriejobbare har arbetat med att utveckla Granängstorget. Sommarcaféet i Granängsringen har haft fler besökare än tidigare år, vilket kan bero på att fritidsledare genomfört uppsökande verksamhet ute i kommunen parallellt med sommarcaféets öppettider.

Det aktiverade läget på grund av våldsutvecklingen i Stockholmsregionen har genererat en styrgrupp ledd av kommundirektören. Styrgruppen har nära kopplats ihop med redan befintlig styrgrupp för Ett tryggare Granängsringen, men utökats med relevanta aktörer, så som kommunikationschef och skolchef. Styrgruppen har tagit fram en handlingsplan för hur Tyresö agerar kopplat till det ökade våldet.

Allaktivitetshuset på Granängsringen 60 har invigts och aktiviteter har startats igång. Ett fortsatt utvecklingsarbete om lokalens innehåll utifrån behov och lägesbild fortgår. Parallellt har polisen haft kameror uppsatta i området, liksom kameran på torget som kommunen fick tillstånd till under föregående år. Positiv respons och visuell effekt har uppnåtts av bland annat kamerabevakning på multiarenan inne på Granängsringen.

Tyresö kommun har i slutet av 2023 gått med i European Coalition of Cities against Racism, ECCAR. Vilket kommer att intensifiera och fokusera arbetet mot rasism i kommunen framöver.

Politiskt uppdrag:

- Kommunen ska tillsammans med civila samhället och Tyresöborna utveckla kultur- och fritidsverksamheter som bidrar till en meningsfull vardag och fritid som är tillgänglig för alla, oavsett ålder, bakgrund och förutsättningar.
- Kommunen ska hitta sätt att bryta ofrivillig ensamhet.

Uppföljning – grönt

Kultur- och fritidsförvaltningen har under året arbetat för att det ska finnas ett brett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter i kommunen. Det är en framgångsfaktor att det ska finnas kultur- och fritidsaktiviteter som möter medborgarnas varierande önskemål och behov. Det breda utbudet har kompletterats med riktade satsningar som syftar till att sänka trösklar för deltagande så att utbudet ska bli mer tillgängligt och mer relevant för fler. I synnerhet för dem som idag saknar tillgång till en meningsfull fritid. Kultur- och fritidsförvaltningen har under det gångna året arbetat med att motverka och kompensera hinder så att fler ska kunna ta del av kultur- och fritidsaktiviteterna i kommunen.

Insatser för att bredda och utöka utbudet

Ett exempel på detta är att kulturskolans lovaktiviteter utökats med nya kurser. Inriktningen på verksamheten har utgått från elevers önskemål och aktiviteterna lockade flera nya deltagare till kulturskolan. Ett annat exempel på detta är att Tyresö fritidsgårdar justerat sina öppettider (de har öppet söndag istället för tisdag på Nyboda fritidsgård) baserat på önskemål från ungdomar. Detta har lett till en markant ökning av antalet besökare. Justeringen innebär att minst en fritidsgård är öppen varje dag i veckan.

Efter önskemål från ungdomarna har Bergfotens fritidsgård haft öppet under sommaren 2023, vilket bidragit till att personer med funktionsnedsättning haft ökad tillgång till fritidsaktiviteter sommartid. Under sommaren bedrevs Bergfotens heldagsomsorg i Alby, vilket lett till ökad rörelse samt nya upplevelser, utmaningar och aktiviteter för målgruppen. Bergfotens fritidsgård har utökat sin verksamhet genom att anordna aktiviteter på Nyboda fritidsgård eller bowlinghallen under tisdagskvällar (för ungdomar 13–21 år). Det centrumnära läget medför en förbättring av tillgängligheten och öppethållandet i andra lokaler medför möten mellan olika målgrupper.

Insatser för att sänka trösklar och göra utbudet tillgängligt för fler

Förvaltningens samverkan med Passalen har kontinuerligt utvecklats under året och är nu en naturlig del av verksamheten på bland annat fritidsgårdarna. På biblioteket och kulturskolan har samarbetet med Passalen lett till att flera nya ungdomar hittar och deltar i aktiviteter.

Funkisfestivalen hade fler tävlande detta år jämfört med tidigare.

Genom lyckad samordning och samverkan deltog fler verksamheter och nya föreningar i den årliga Minfritidmässan i år. För att underlätta för fler ur målgruppen att delta på mässan ordnade förvaltningen med busstransport och Passalen deltog genom att guida deltagare till mässan. Efter önskemål från tillgänglighetsrådet hölls i augusti en naturguidning för personer med hörselnedsättning tack vare hjälpmedel inlånade från Servicecenter.

Genom att erbjuda dansundervisning i Trollbäcken, flöjtundervisning på Strandbiblioteket och starta en öppen kulturskola i Granängsringen så har förvaltningen utökat tillgången till verksamheten i nya kommundelar. I år anordnades olika tillfällen för öppet hus på kulturskolan inriktat mot olika åldersgrupper samt för elever på introduktionsprogrammet, baserat på önskemål från äldre elever. Ett samverkansprojekt mellan kulturskolan, Blåsarsymfonikerna och Strandskolan har ökat tillgången till instrumentalundervisning i Östra Tyresö.

Under året har kulturenheten tillgängliggjort kulturupplevelser för fler Tyresöbor genom att erbjuda kulturprogram på flera olika platser där människor befinner sig i kommunen. Detta uppsökande arbete har lett till att fler kommer i kontakt med kulturutbudet på ett spontant sätt. Kulturenheten har även samverkat med skolor och förskolor (bland annat inom ramen för Skapande skola) vilket lett till att barn som kanske inte hade tagit del av utbudet under fritiden ges tillgång till kulturutbudet genom skolan och förskolan.

För att öka fysisk aktivitet och sänka trösklarna till föreningslivet för ungdomar med funktionsnedsättning har Bergfotens fritidsgård startat ett samarbete med anpassad grundskola. Två fritidsledare planerar och genomför idrottslektioner med innebandyskola var sjätte vecka.

Ett sätt att sänka trösklarna för deltagande har varit att erbjuda kostnadsfria aktiviteter eller till en låg kostnad. Flera lovaktiviteter och kulturprogram har varit avgiftsfria. Fritidsbanken har haft 10 401 utlån 2023 (jämfört med 8 000 utlån 2022) och det har genomförts flera insatser för att marknadsföra Fritidsbanken i år. Förvaltningen har även strävat efter att hitta större lokaler som innebär att verksamheten kan utökas och därmed nå fler.

Feriearbetande ungdomar har arbetat med att utveckla Granängstorget. Sommarcaféet vid Granängsringen har varit välbesökt vilket kan bero på att fritidsledare genomfört uppsökande verksamhet ute i kommunen parallellt med sommarcaféets öppettider.

För bidra till att motverka ofrivillig ensamhet har biblioteket under året utvecklat aktiviteter för att delaktiggöra exempelvis äldre besökare som misstänks sakna andra sociala sammanhang.

I år inleddes ett samarbete mellan kultur- och fritidsförvaltningens och arbetsmarknads- och socialförvaltningens ledningsgrupper, med målet att hitta nya sätt att samverka. Detta har bland annat öppnat upp för nya sätt att rikta information och insatser direkt till de målgrupper som arbetsmarknads- och socialförvaltningen är i kontakt med. Bland annat har boende på det ukrainska flyktingboendet fått tillgång till kulturevenemang och fritidsmaterial från Fritidsbanken. Biblioteket har satt upp boksnurror på stödboenden.

Tyresöfestivalen och Tysammansdagen är kultur- och fritidsaktiviteter i sig och de är båda tillfällen att synliggöra det ordinarie kultur- och fritidsutbudet för besökarna. Både Tyresöfestivalen och Tysammansdagen utökades i år och lockade fler besökare än tidigare. Återkopplingen från besökarna har varit mycket positiv. Tillgänglighetsanpassningar gjordes för att möta behov hos besökare i behov av en lugn plats på festivalområdet.

Infrastrukturinsatser som främjar kultur- och fritidsaktiviteter

Under året har förvaltningen påbörjat processer för att kunna möta en rad lokal- och anläggningsbehov genom att ta fram behovsanalyser som kan ligga till grund för kommande investeringsbeslut. Detta gäller lokaler och anläggningar som förvaltningen bedömer kommer öka tillgången till fritidsaktiviteter och rörelse för kommuninvånarna. Ett konkret exempel är den övergripande behovsanalysen för friluft- och spontananläggningar som på sikt kan leda både till ökad rörelse och ökad tillgång till naturupplevelser.

Ytterligare två badplatser har utrustats med badramper för att öka tillgängligheten; Strandbadet och Kumlabadet. Investeringar har ökat medborgarnas möjligheter att ägna sig åt fler vinteraktiviteter vid Barnsjön – isen har spårats och en badbrygga med lucka för vinterbad har anlagts.

Nya spontanidrottsplatser för beachhandboll och innebandy har iordningställts längs Wättingestråket, vilket främjar möjligheten till rörelse och aktivitet. Placeringen innebär att Dalskolan och Tyresö gymnasium kan nyttja anläggningarna under raster och idrottslektioner.

Albybron har färdigställts och invigts, vilket medfört att Tyresöborna fått nya sätt att ta sig runt i Alby naturreservat samt ta sig till Tyresta nationalpark. Detta främjar medborgarnas möjligheter till rörelse och rekreation i naturen.

Förvaltningen har gjort stora insatser för att öka möjligheterna att använda Forellscenen för olika kulturarrangemang. Nytt scenljus har införskaffats och förvaltningen har genomfört och drivit på för att olika säkerhetsåtgärder ska genomföras så att scenen ska kunna nyttjas till fullo igen.

Förvaltningen arbetar även med att främja förutsättningarna för föreningslivet att bedriva verksamhet för Tyresöborna. Förvaltningen har bland annat inlett ett arbete för att stötta och samarbeta mer med kulturföreningarna för att det ska leda till mer kulturverksamhet för Tyresöborna. Den första föreningsdialogen med kulturföreningarna har genomförts på flera år, uppslutningen var oerhört god och tillfället blev uppskattat.

Förvaltningen har under året bedrivit ett strategiskt förbättringsarbete tillsammans med RF SISU Stockholm och Parasport Stockholm. Arbetet gynnar förutsättningarna att bedriva parasport i kommunen och främjar tillgången till fritidsaktiviteter för personer med en funktionsnedsättning. Antalet medlemmar (7–20 år) i en förening som deltagit i minst fem sammankomster under första halvåret 2023 har ökat jämfört med motsvarande period 2022 (från 5 937 till 6 059). Fördelningen mellan pojkar och flickor är relativt jämn, 55 procent pojkar och 45 procent flickor 2023. Förvaltningens bedömning är att ökningen beror på föreningslivet håller på att återhämta sig från pandemiåren.

Politiskt uppdrag:

- Tyresö kommun ska ta ansvar och fortsätta utvecklingen, för ännu bättre gymnasie- och vuxenutbildning som ger goda möjligheter till omställning för att möta arbetsmarknadens behov och krav. Tryggheten ska fortsätta öka.
- Insatserna för särskilt utsatta grupper långt från arbetsmarknaden ska även fortsatt vara prioriterat i Tyresö.

Uppföljning – grönt

Det politiska uppdraget har haft god framdrift inom samtliga områden som prioriterats under 2023 och går enligt plan för att uppnå ambitionerna under mandatperioden. Några av de mest avgörande aktiviteterna för progressionen inom området och dess resultat redogörs för nedan.

- Tyresö gymnasium och C3L: Ett bredare attraktivt programutbud på Tyresö gymnasium inom fyra år, samt även komplettera utbudet med högskoleförberedande program

Tyresö gymnasium jobbar vidare med att öka attraktiviteten för gymnasiet, genom att fortsätta utveckla de nystartade programmen försäljnings- och serviceprogrammet och vård- och

omsorgsprogrammet. Lokalutredning är påbörjad för att bereda plats för utökning av högskoleförberedande program.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutade under sammanträdet i november 2023 att ge förvaltningen i uppdrag att starta resursskola/specialpedagogisk verksamhet med inriktning NPF inom det nationella el- och energiprogrammet inriktning dator- och kommunikationsteknik. Det innebär en utökning av utbudet av resursskolan hösten 2024.

Söktryck på Tyresö gymnasium med behöriga elever till nationella programmen

Slutantagning 2023 visar att det är fler sökande till de nationella programmen inklusive introduktionsprogram programinriktat val jämfört med 2022. Det har varit framgångsrikt med strukturerad marknadsföring för Tyresö gymnasium. El- och energiprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet har fått ett betydligt högre antal antagna.

Fler certifieringar och profileringar på yrkesprogram och samverkan med branscherna är framgångsrikt

Arbetet med att bibehålla kvalitén inom befintliga certifieringar och profileringar pågår. Tyresö gymnasium arbetar kontinuerligt med att bibehålla och utveckla befintliga företagsarbeten, i första hand rörande APL. Samverkan internationellt inom ramen för Erasmusprojektet har skapat möjlighet för elever på gymnasiet att göra utlandspraktik. Lärare och pedagoger har fått möjlighet att skugga kollegor utomlands.

Samverkan med olika branscher har initierats för att anskaffa adekvata APL-platser. Ett nytt samarbete har inletts med Livtjänst Sverige för elever på vård- och omsorgsprogrammet.

Bredare utbud av yrkesutbildningar på C3L

Utbudet inför våren 2024 har utökats med utbildningar till elinstallatör och hälsocoach. Arbetet gällande planering och dimensionering av yrkesutbildningar fortgår tillsammans med Haninges och Nynäshamns kommuner och i Stockholmsregionen, för att uppfylla lagkrav.

Flexibelt och adekvat utbud på C3L

Under året har förändringar i kursutbud och studieform genomförts. Antalet kursstarter på utbildningar med hög efterfrågan har justerats och studietakten på de olika utbildningarna har anpassats för att följa övriga kommuner och utbildningsanordnare i regionen. Möjligheten att studera utbildningar eller kurser på distans via NTI som alternativ har tydliggjorts internt. Möjligheten har också kommunicerats till de elever som efterfrågar och har behov av en stor individuell flexibilitet av till exempel studietakt och möjlighet att kombinera med annan utbildning eller arbete.

Utveckling av samarbete med Haninge kommun pågår avseende grundläggande och gymnasiala teoretiska kurser för att utnyttja de ekonomiska resurserna effektivt och samtidigt ge Tyresös medborgare fortsatt möjlighet till fler kursstarter.

Inom ramen för samarbete mellan Storstockholms utbildningsanordnare har vuxenutbildningen ett brett utbud, både inom reguljära utbildningar och inom SFX. Vuxenutbildningen erbjuder undervisning dag och kvällstid. Arbetet med att anpassa utbudet för att möta marknadens behov fortsätter.

Utbildningen är anpassad till arbetsmarknadens krav och behov

Arbetet med att anpassa utbildningarnas innehåll utifrån arbetsmarknadens krav och behov är under ständig utveckling. Regionala planeringsunderlagen från Skolverket ger en vägledning om arbetsmarknadens behov och efterfrågan, vilket ligger till grund för utveckling av kursutbud. Genom samverkan med olika företag som erbjuder APL-platser diskuteras företagens krav och behov, vilket leder till anpassningar av utbildningarnas kursinnehåll.

Sysselsättning:

Minska antalet långtidsarbetslösa

Trots vikande konjunktur gick arbetsmarknaden starkt första halvan av 2023. Under hösten försvagades ekonomin ytterligare och efterfrågan på arbetskraft dämpades. Arbetslösheten ökade och antalet lediga jobb på Arbetsförmedlingen minskade. Detta till följd av hög inflation och stigande räntor. För Tyresös del steg arbetslösheten från 4,6 procent under sommaren till 5,1 procent i slutet av året, vilket var i linje med utvecklingen i övriga länet. Den ökande arbetslösheten syntes tydligast i storstadsregionerna där den privata tjänstesektorn är stor. Tyresö fortsatte dock att utmärka sig med lägre arbetslöshet än i såväl riket som i Stockholms län.

Centrum för arbete och integration (CAI) jobbar aktivt tillsammans med enheten för ekonomiskt bistånd och andra enheter för att gemensamt hitta en bra planering för individer som står längre från arbetsmarknaden. Inom enheten för ekonomiskt bistånd har det under året funnits 160 hushåll med orsakskod ”arbetslös ingen ersättning”, dessa klienter har inte rätt till sjukpenning eller aktivitetsstöd via Arbetsförmedlingen. CAI har tillsammans med enheten ekonomiskt bistånd kartlagt och hittat strategier för att alla dessa individer ska ha en planering. CAI har startat Jobbsteget, en aktivitet som syftar till att öka kraven på att personerna aktivt söker jobb och följer den planering som ekonomiskt bistånd satt upp.

Antalet som varit arbetslösa mer än 24 månader har minskat något. Målgruppen som har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden behöver mer stöd av andra myndigheter. Vården, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ställer höga krav som individerna har svårt att leva upp till. För att få till samordning kring individen har kommunen så kallade case managers. De hjälper individen att få kontakt med vården eller att komma igång med boendestöd. Målgruppen behöver ett omfattande stöd som tar tid. CAI använder metoden supported employment som syftar till att hitta individanpassade lösningar där handläggaren finns med i hela processen från start till slut. Men även ge stöd efter det att personen fått jobb för att se till att det blir en hållbar lösning.

CAI har ökat antalet skyddade anställningar för att fler som står långt från arbetsmarknaden ska komma vidare till arbete. Enheten har tillsammans med ledartröjorna tagit fram en form av paketlösning för att fler ska få komma ut i en anställning i kommunen. I paketet ingår såväl stöd till den enskilde, stöd till arbetsplatsen samt finansiering av insatsen. Inom enheten finns en grupp som

arbetar mot arbetsgivarna, dessa har medverkat till att ta fram en process för att fler verksamheter och enheter i kommunen ska ta emot arbetslösa kommuninvånare. Enhetens arbetsgivargrupp har över tid arbetat upp ett bra nätverk med arbetsgivare i kommunen och utanför.

Minska kostnaderna för ekonomiskt bistånd

Kostnaden för ekonomiskt bistånd har minskat jämfört med föregående år. Detta beror på en förbättrad arbetsmarknad, och även förändrade arbetssätt har påverkat utfallet.

	<i>Ekonomiskt bistånd, kr</i>	<i>Ekonomiskt bistånd till flyktinghushåll kr</i>	<i>Totalt utbetalt ekonomiskt bistånd kr</i>
2022	27 809 000	5 695 000	33 504 000
2023	24 063 000	5 036 000	29 099 000

För att förhindra att personer som inte har rätt till bistånd får försörjningsstöd, görs en grundlig utredning redan vid första kontakten med enheten för ekonomiskt bistånd. Av den anledningen har mottagningsfunktionen förstärkts med en tjänst. Det upprättas individuella handlingsplaner som tydliggör förutsättningarna för att få ekonomiskt bistånd samt vilket stöd personen kan förvänta sig. Samverkan mellan enheten för ekonomiskt bistånd och CAI sker både strategiskt och operativt. Enhetschefer och gruppleddare träffas kontinuerligt för att hitta gemensamma aktiviteter och insatser för att effektivisera processer så att fler kommer vidare till egen försörjning. Även socialsekreterarna och vägledarna träffas varje månad för att följa upp deltagare/klienter och se till att en gemensam handlingsplan för individen finns.

Färre barn lever i familjer med ekonomiskt bistånd

Antalet barn i hushåll med ekonomiskt bistånd har minskat under perioden. I januari levde 118 barn i familjer med ekonomiskt bistånd och i november fanns 83 barn i hushållen. Barnfamiljer erbjuds stöd och hjälp i ett tidigt skede. Förvaltningen arbetar aktivt tillsammans för att dessa hushåll ska få insatser och aktiviteter. Resursenheten har startat flera förebyggande aktiviteter för att ge stöd till familjer, ett viktigt led i att hushållen blir självförsörjande då det är svårt att komma ut i arbete om du har en problematisk hemsituation.

En omfattande kartläggning av de vuxna personer som haft försörjningsstöd längre än tio månader pågår. Syftet är att bedöma vilka personer som har arbetsförmåga och vilka som saknar arbetsförmåga och därför snarare behöver stöd för att till exempel ansöka om sjukersättning. Antalet hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd har minskat från 208 i början av året till 170 i december.

Då kommunen är den största arbetsgivaren i Tyresö är vår egen förmåga att ta emot personer som står längre från arbetsmarknaden en viktig del i att öka sysselsättningen. Det har tidigare funnits ett motstånd mot att ta emot personer från kommunens arbetsmarknadsenhet men vi ser nu en ökad

vilja att ta emot dessa personer. Ett tecken på detta är att det sprids goda exempel från verksamheter som tagit emot praktikanter. Den ökade viljan att ta emot personer som behöver stöd visar sig också genom att antalet erbjudna feriejobb aldrig varit stor. I år fick 300 ungdomar feriejobb.

Målområde: Hållbar ekonomi – kostnadseffektiv, balanserad och cirkulär

Politiskt uppdrag:

- Bostadsbyggandet ska gå hand i hand med det som följer i takt med ett växande Tyresö, såsom en utbyggd transportinfrastruktur, vägar, cykelbanor, kollektivtrafik, skolor, förskolor, särskilda boenden och kultur- och idrottsanläggningar. Utgångspunkten ska vara att bidra till ett hållbart klimat och hållbara städer.

Uppföljning – grönt

Prioritering av uppdrag och projekt har arbetats vidare och färdigställs under året. Inom ramen för trafikstrategin har utredningar av olika trafiksäkerhets- och cykelåtgärder i enlighet med kommunens trafiksäkerhetsplan och cykelplan gjorts under året och ett beslut om samlad investeringsbudget för denna typ av åtgärder har tagits. Det har också gjorts en fördjupad utredning och planering tillsammans med Trafikförvaltningen för tre framtida expressbusslinjer, liksom bytespunkt Gullmarsplan och spår till Tyresö, för att säkerställa den långsiktigt hållbara kollektivtrafikutvecklingen.

Beläggningsstudie för kommunhusparkeringen är genomförd och trafikanalyser pågår. Nya gator och gång- och cykelvägar är färdigställda eller under produktion i bland annat Bäverbäcken och Östra Tyresö.

För att säkra dricksvatten och sanitetstjänster har VA-enheten under 2023 tagit fram en VA-plan som ska fungera som ett stöd för VA-verksamheten i deras fortsatta arbete med att säkra VA-anläggningen över tid.

Under 2023 har man uppnått mål för förnyelse av ledningarna vilket inneburit att cirka 405 meter vattenledning, 230 meter spillvattenledning och 305 meter dagvattenledning förnyats. VA-enheten har tillsammans med Stockholm vatten och branschorganisationen Svenskt vatten genomfört informationskampanjer om hur vi ska spara och använda vatten på ett resurseffektivt sätt. Vattenförbrukningen i kommunens fastigheter har minskat med 3,7 procent under året, där den största minskningen var i skolfastigheter.

På Östra Tyresö har vi färdigställt omvandlingsområdet Raksta etapp 8, vilket innebär att hushållen där ansluts till kommunala VA-systemet och belastningen på grundvatten och intilliggande recipienter minskas.

Under året har fokus på hållbart byggande ökat, genom klimatsmarta materialval, mer återbruk och hur byggnader ska kunna nyttjas och återbrukas i framtiden. I avtalen för om- och nybyggnation av Kumla skola respektive Njupkärrs skola ingår att i så stor utsträckning som möjligt återbruka

befintligt material som exempelvis tegel och limträbalkar. I upphandlingen av ett nytt kommunhus som pågått under året har kommunen valt upphandlingsformen konkurrenspräglad dialog för att komma fram till innovativa lösningar.

Kommunen arbetar sedan några år löpande med att friställa särskilt skyddsvärda ekar. Under året har två områden i Barnsjöskogen gallrats för att säkerställa ekarnas långsiktiga överlevnad, såväl som för alla de värdefulla och hotade arter som lever på ekarna.

Ett LOVA-projekt om mångfunktionella våtmarker har fortskridit under året. Rapporten levererades i början av året och ett par områden har valts ut för enklare åtgärder i form av höjning av vattennivån och ytterligare ett område har pekats ut för en fördjupad förstudie nästa år. Efter sommaren infördes en ny separat insamling av invasiva växtdelar på kretsloppscentralen så att de kan tas om hand på ett sätt som motverkar spridningen av invasiva arter.

Politiskt uppdrag:

- Tyresö kommuns klimatarbete ska fortsätta i enlighet med klimatplanen och trafikstrategin.
- Arbetet med att inrätta naturreservat Barnsjön fortgår och ska slutföras under mandatperioden.
- Samtliga kommunens verksamheter ska ha en fullgod källsortering i sina lokaler.
- Arbetet ska fortsätta för förbättrad kvalitet i Drevviken och Öringesjön.
- Tyresån ska på sikt få ett fritt flöde med fria vandringsvägar för fisk.

Uppföljning – gult

Under året har det tagits tydliga kliv framåt och verksamheten har i huvudsak uppnått de delmål man satt för 2023 men det kvarstår mycket arbete för att nå de långsiktiga målen. Arbetet med implementering av klimatplanen i kommunen fortgår. Under året har fokus varit att få hela kommunorganisationen att vara medvetna om planen och hur verksamheterna kan bidra till måluppfyllelse. Att påverka transporter, den största utsläppskällan i kommunen, kan alla verksamheter bidra till.

Klimatplanen har integrerats mer än tidigare i den dagliga verksamheten. Omställningstakten har ökat under året och behöver fortsätta att öka. Exempel på aktiviteter är att verksamheten nyttjar massor från Strandallén i andra projekt för att minska transportbehov, i Njupkärrs skola analyseras återbruk, projektet har ett samarbete med IVL om klimatberäkningar, träd flyttas inom projekt och så vidare. Andra exempel på åtgärder under perioden är framtagande av klimatkalkyl vid byggnation och arbete med förbättrad laddinfrastruktur för elfordon med färdiginstallerade laddstolpar vid Strand. Kommuninterna reseriktlinjer tas fram för att ställa om till fossilfritt resande. Möjlighet för solceller på kommunens byggnader ses också över.

Arbetet med källsortering i kommunens fastigheter har kommit vidare och implementeras stegvis. Efter samordnad genomlysning har antalet planerade nya miljöhus kunnat minska vilket i sig medför minskad materialåtgång utan att försämra möjligheten för källsorteringen. För att nå målsättningen behöver organisationen i stort öka verkställighetstakten.

Fosforfällning i Drevviken påbörjades under 2022 och har fortsatt under 2023. Fällningsarbete kommer att fortgå något längre än planerat och slutföras under 2024. Provtagning samordnas och genomförs i Tyresöåns regi. Insatserna har fått synbara effekter på bland annat siktdjupet i sjön. Flerårigt provtagningsprogram löper på för Öringesjön. Analys av provtagningarna planeras framöver för utvecklingen av sjöns kvalitet. En vattenstrateg som tar ansvar för analyser och planer för åtgärder har anställts.

Arbetet med naturliga vandringsvägar i Wättingeströmmen, del av Fritt fram Tyresån, fortlöper. Det finns utmaningar med att kombinera åtgärder för vattenreglering med den känsliga kulturhistoriska miljön på platsen. Det finns en intressekonflikt mellan kulturmiljö och fria vandringsvägar, den bästa lösningen för vandringsvägarna är inte den bästa för bevarandet av kulturmiljön och då krävs svåra avvägningar.

Kommunen har också fortsatt projektering av solcellsanläggningar på såväl befintliga byggnader som inom nybyggnation. Kommunen har fortsatt energieffektiviseringsarbetet i de kommunala fastigheterna. Under 2022 minskade energiförbrukningen (kWh/m²) med 5,5 procent men 2023 ökade den med 1,4 procent på grund av att gamla Fornuddens skola används fullt igen som evakueringsskola samt att nya ridhuset tagits i full drift. Målet från 2020 är att minska energiförbrukningen med i genomsnitt 1 procent per år och det målet är fortfarande uppnått.

Albybron färdigställdes och invigdes under 2023, bron utgör en vacker nordlig entré till Tyresta Nationalpark från Alby, och stärker kopplingarna mellan områdena.

Politiskt uppdrag:

- Kommunen ska ha förmågan att anpassa verksamheten till förändrade förutsättningar med bibehållen leveransförmåga, kvalitet och god arbetsmiljö.
- Arbetet med att effektivisera central förvaltning ska fortsätta för att säkerställa resurser till verksamheterna närmast invånarna.

Uppföljning – grönt

Det finns en framtagen plan och process för en systematisk uppföljning som utifrån en samlad analys ger förutsättningar till strategisk förflyttning. I arbetet som pågår används kommungemensamma principer kring planering och uppföljning. Ett resultat av detta är bland annat en förändrad behovs- och omvärldsanalys som utgår från kommunen som helhet. Utveckling pågår för att ytterligare förbättra den systematiska uppföljningen som grundar sig på faktiskt utfall och lärande. Ett av resultaten är ett kommunplansförslag 2024 som tagit avstamp i årsredovisning 2022, prognos 2023 och omvärlds- och behovsanalys 2024. Planering och uppföljning kommande år baseras på motsvarande arbetssätt. Detta ger förutsättningar för att anpassa verksamheten utifrån förändrade förutsättningar med bibehållen leveransförmåga, kvalitet och god arbetsmiljö nu och i framtiden. Arbetet med de kommungemensamma områdena har startats upp och effektmålen som identifierats kommer att analyseras och utvecklas ur ett ekonomiskt perspektiv. Arbetet med att använda Kolada för att analysera nettokostnadsutvecklingen är planerat under 2024.

Bilaga 5: Uppföljning av tillgänglighetsplanen

Tillgänglighetsplanens aktiviteter behandlas för de olika verksamhetsområdena när nämnderna tar fram sina nämndplaner och följs upp vid tre tillfällen under året. Kommunövergripande förslag på aktiviteter behandlas av kommunstyrelsen. Tabellen nedan är en sammanvägd bedömning av tillgänglighetsplanen utifrån nämndernas rapportering. Aktiviteterna rapporteras som grön, gul eller röd. Grön innebär att aktiviteten genomförs enligt plan och kommer levereras i tid. Gul innebär att aktiviteten är påbörjad men går inte enligt plan eller riskerar att inte levereras i tid. Röd betyder att aktiviteten inte är påbörjad. Under året har verksamheterna förstärkt sitt tillgänglighetsarbete och flera förvaltningar och kontor har arbetat målmedvetet med aktiviteterna i tillgänglighetsplanen.

Prioriterat område	Aktivitet	Kommentar	Bedömning
Tyresö kommun beaktar funktionsrättsperspektivet kontinuerligt	Nämndsekreteraren för KTR får ett utökat samordnande ansvar i tillgänglighetsfrågor. (KS/SSK) Erbjuda demokratikurs anpassad till personer med funktionsnedsättning (ÄON) Kompetensspridning, Rapporten Ung Livsstil. (KFN) Kommunens förvaltningar och kontor ska stärka sitt delaktighetsarbete. (KS)		Grön
Tyresö kommun skapar förutsättningar för ett likvärdigt och aktivt demokratiskt deltagande	Ta fram informationsmaterial i bildform och på lättläst svenska. Inköp och implementering av Memoplanner (tids- och planeringshjälpmedel). (ÄON)	Genomfört och implementerat enligt plan.	Grön
Tyresö kommun möjliggör kommunikation, delaktighet och självbestämmande i det vardagliga livet.	Genomföra anhörigträffar med temat självbestämmande och delaktighet. Införa fiber på de gruppbofasta som saknar. (ÄON)	Äldre- och omsorgsförvaltningen har erbjudit anhörigträffar med regelbundenhet. Fiber har dragits till gruppbofasta där det finns ett stamnät i närområdet.	Grön
Tyresö kommun erbjuder jämlik välfärd och möjliggör för god hälsa.	Tillhandahålla våldsförebyggande kurser som stärker självkänslan riktad till personer med funktionsnedsättning (VIP-kurser). (ÄON)	Kurser har genomförts under våren. Dialog har förts med kommunens brottsförebyggande strateg för att utveckla konceptet i kommunen.	Grön

<p>Tyresö kommun erbjuder likvärdig fritid.</p>	<p>Erbjuda tillgänglighetsanpassade aktiviteter och tjänster. Utveckla mötesplatser för personer med funktionsnedsättning. Samarbeta med föreningar som riktar sig till personer med funktionsnedsättning för att skapa likvärdig fritid. Delta i fritidsmässa för personer med funktionsnedsättning. (KFN, ÄON)</p>	<p>Tillgänglighetsanpassade event, kurser och naturguidningar har genomförts enligt plan. Fler nya deltagare har hittat till kommunens verksamheter som följd av kommunens samarbete med den ideella föreningen Passalen om inkluderande fritid för fler. Kommunen har även haft dialog med föreningar inom parasport för att främja kontinuitet och hållbarhet i deras verksamheter.</p>	<p>Grön</p>
<p>Tyresö kommun erbjuder likvärdig utbildning</p>	<p>Beakta barns och elevers inomhusmiljö på förskolor och skolor avseende allergi och astma. (BUN, GVN)</p>	<p>Barn- och utbildningsförvaltningen har genomfört allergironder som en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet.</p>	<p>Grön</p>
<p>Tyresö kommun stöttar individen till arbete och försörjning</p>	<p>Minst 10 procent av kommunens feriejobb ska gå till ungdomar med funktionsnedsättning. Aktivt arbeta för att rekrytera praktikplatser och arbetstillfällen speciellt för funktionsnedsatta. (ASN) Tydliggöra ansvaret i att stötta personer med aktivitetsersättning i arbetsträning. (ÄON)</p>	<p>Av årets 316 platser för feriejobb har 16 procent tilldelats ungdomar med funktionsnedsättning. Det totala antalet feriejobb har ökat med 59 platser jämfört med samma period föregående år. Kommunens arbetsgivargrupp har arbetat utifrån metoden Supported Employment med att ge individanpassat stöd till arbetslösa att komma ut i eget arbete och egen försörjning. Överenskommelse har tagits fram mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan avseende samarbete kring aktivitetsersättning.</p>	<p>Grön</p>

Tyresö kommun erbjuder ett varierat och tillgängligt bostadsutbud.	Beakta tillgänglighetsperspektivet vid revidering av lokalbehovsanalyser. (ASN, ÄON)		Grön
--	--	--	------

KFR: kommunala tillgänglighetsrådet

ASN: arbetsmarknads- och socialnämnden

BUN: barn- och utbildningsnämnden

GVN: gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

KFN: kultur- och fritidsnämnden

KS: kommunstyrelsen

SSK: stöd- och servicekontoret

ÄON: äldre- och omsorgsnämnden